Časopis
slovenskega
rodoslovnega
društva

DREVESA

Letnik 9
številka 3-4
december 2002

Kazalo

Uvodnik 3

Sandi Berk
Osebna imena in njihovi dodatki v luči slovenskega pravopisa in zakonodaje 4

Jurij Šilc
Rodovnik Jakoba Aljaža 15

Stanislav Južnič
Gabrijel Gruber je bil pred dvesto leti izvoljen za generala jezuitskega reda 19

Dagmar Slekovec
Ali jih kdo pozna 20

Marta Berginc
Stara hišna imena 27

Janez Žitko
Seznam priimkov iz krstnih matičnih knjig za Vrhniko v obdobju 1633 - 1700. 30

Peter Hawlina
Spisek krajevnih imen v Sloveniji za rodoslovce 34

Peter Hawlina
Prenos arhivskega gradiva na sodobne medije 35

Peter Hawlina
Kolikšne so naše zbirke 36

Peter Hawlina
Napoleonovi vojaki 36

Peter Hawlina
Kako drago je rodoslovje 37

Peter Hawlina
Tisoč let Stražišča 39

Janez Toplišek
Telefonski imenik za Hrvatsko na CD 40

Nuška Pogačnik Kansky
Deveto srečanje sorodnikov Modic-Bole 40

Kaj delamo 41

Peter Hawlina
Rodoslovni standardi 44

RAST - RAziskovalni STiki 46

Poročila o delu 46

Koledar prireditev SRD za leto 2003 47

Arhivske takse v Nadškofiji v Ljubljani 47

Uvodnik

Vsaj v enem od prejšnjih uvodnikov sem že razglabljal o tem, da naš časopis nima aktualnega pomena, kot npr. dnevni časopisi. O tem sem se velikokrat že sam prepričal. Celo presenečen sem bil včasih nad odkritjem, da smo o neki zanimivi zadevi pisali že pred leti. Nanjo smo počasi pozabili in zgodilo se je že, da je bila izražena želja, da bi kaj napisali o zadevi, ki je že bila objavljena. Verjetno bi še kakemu drugemu rodoslovcu koristilo, da bi v urici prostega časa ponovno prelistal stare številke Dreves.

Da nekatere zadeve ne zastarijo, bom skušal ilustrirati s ponatisom skoraj 100 let starega Cankarjevega pogleda na eno od takrat aktualnih zadev, ki je bila objavljena v Socialni reviji št. 10 in 11 oktobra 1905.

Še en simbol
Ivan Cankar

. . .

Ali bi živi duši na Slovenskem prišlo kdaj na misel, da bi naročil slavnostno pesem Prešernu in ne Koseskemu, Zupančiču in ne Ganglu, sliko Jakopiču, kip Bernekerju? NE! Svoji svojim!

Pravijo, da je bil Zajčev osnutek med vsemi sedmerimi prav zares najboljši in da so gospodje prisiljeni kupiti edino suho kravo, prignano na semenj. Ampak to so same prazne besede, doživeli smo že take reči, prijatelji, da lahko modro zapišemo: če bi poslalo svoje osnutke sedmero Rodinov, spomenik bi bil stavil Zajec. Resnica je, da imamo, kolikor jih jaz poznam, vsaj dvoje kiparjev, ki sta umetnika: Berneker in Peruzzi; ampak Prešerna je napravil Zajec in Zajec dela zdaj Vego in bo delal Bleiweise in bo delal Andrejčkovega Jožeta, in kadar Zajca več ne bo, bo nastalo zajčevstvo ter bo delalo spomenike sebi in svojemu narodu, po petnajst metrov visoke.

Imenoval sem Peruzzija in sem rekel, da je umetnik. Napravil je za cesarjev spomenik osnutek, ki se je hudo ponesrečil - in glej, takoj je dobil naročilo. Bernekar pa je preklinjal svoj talent. Ampak, o Peruzzi, tvoja pot drži navzgor in kolikor višje boš stal, toliko manj bo naročil in z bridkostjo se boš spominjal na tiste čase, ko ti je zmota dodelila dopadenje narodovo. Stal boš v kotu, ko bo obiral Zajec kosti velike slave. Pozajči se!

***"Govorilo se je že o novem natečaju" pravi Zajec sam in tista govorica je bila v celi dolgi komediji edino pametna; zategadelj je ostala samo govorica. Poleg nerazsodnosti, poleg nevednosti v umetniških stvareh je bilo namreč nujno potreba, da se je razodela ob tej ugodni priliki tudi ponižujoča odvisnost in nesamostojnost Zajca in njegovih gospodarjev; drugače bi spomenik ne bil popoln. Zajec je delal kot krojaški vajenec, mojstri in "kseli" so stali za njim in celo vatel je zapel svojo pesem ob priliki "novega natečaja". Mojster pa sam ni vedel, kako bi s frakom, in tako je sklical na kup vse sosede, ki so majali z glavo in kimali in govorili in hvalili in grajali, dokler ni bil frak skrpan na tako čudežen način, da natakar ne ve, ali ima škrice spredaj ali zadaj. Komu večja zamera, učencu ali mojstrom? Od poštenega delavca, ki ni umetnik, bi bilo nespametno zahtevati originalnosti in idej; od ljudi, ki ne marajo ne originalnosti, ne idej in ki sovražijo oboje, bi bilo nespametno zahtevati, da bi iskali teh stvari. Torej nikomur zamere. Ampak čemu je bilo treba, da se je vlekla komedija na Dunaj in da so razkazovali svetu naše uboštvo? Kaj pa briga K. in K. naša neumnost? Nazadnje bosta morda res mislila, da imamo na Slovenskem same estetike take vrste, ki so letali po Dunaju, in namesto umetnikov same krojaške učence. Jaz mislim, da naj ostanejo take reči med nami, ki se poznamo. Zunaj pa naj zastopa našo umetnost Bernekar, doma Zajec. Tako je vse v redu, čast je rešena, neumnost tudi.*

Lepa in velika je bila misel, da se postavi Prešernu spomenik, ki bi bil spomenik narodove ljubezni. Toda, za veliko misel je vodil boj Črtomir in je oblekel kuto; Brdavsa je premagal Krpan in je postal koncesioniran kontrabantar. Kar se je rodilo kaj velikega, je umrlo smešne smrti; iz spomenika narodove ljubezni je postal nenadoma spomenik klavrne dobe.

Bralcem prepuščam, da Cankarjeve misli uporabijo za primerjavo z današnjimi ali komaj minulimi dogodki. Da pa bom zares aktualen, vam vsem skupaj, z detetom z naslovne strani, zaželim vesele praznike in srečno novo leto.

ISSN 1318-6221
Leto 9, številka 3-4, december 2002
Časopis Drevesa izdaja Slovensko rodoslovno društvo.

Vse pravice pridržane. Ponatis prispevkov je možen samo po dogovoru z uredništvom.

Urednik: Peter Hawlina
Teh. ureditev in grafična priprava: GApro design, Ljubljana
Tisk: Embalažno grafični servis, Trata - Škofja Loka
Naklada: 500 izvodov
Naslov: Lipica 7, 4220 Škofja Loka, Slovenija
e-naslov: srd@guest.arnes.si

Osebna imena in njihovi dodatki v luči slovenskega pravopisa in zakonodaje

Sandi Berk

1 Uvod

Začetek modrosti je poimenovati stvari po njihovih pravih imenih, nas uči kitajski pregovor. Z imeni se srečujemo povsod. Brez poimenovanja stvari in pojavov okoli nas bi bilo skoraj nemogoče govoriti o njih. Šele z imeni je zagotovljen njihov obstoj tudi na abstraktnem nivoju.

Prispevek podaja osnovno delitev poimenovanj, nekoliko podrobneje pa so nato obdelana osebna imena. Osebna imena nas združujejo in po njih se ločimo med seboj. Na kratko sta predstavljena vloga in pomen osebnih imen. Precej podrobno pa so opisane sestavine osebnih imen in dodatki k osebnim imenom. Poudarek je predvsem na pravopisnih pravilih in zakonskih določilih, ki se nanašajo nanje. O izvoru in pomenu osebnih imen tokrat ničesar.

2 Poimenovanja in njih delitev

Poimenovanje ali kar ime je beseda ali besedna zveza kot izrazilo pojma. Imena v splošnem delimo na občna imena (angl. common names), ki zaznamujejo vrste stvari in pojavov, in lastna imena (angl. proper names), ki zaznamujejo točno določene stvari in pojave in so njihovi identifikatorji.

Lastna imena obsegajo imena bitij ter zemljepisnih in stvarnih danosti. Kot lastna imena obravnavamo tudi občna, kadar enoumno nadomeščajo lastna imena (npr. *Bog* kot ime za edinega boga), po drugi strani pa tudi lastna imena lahko postanejo občna (npr. *štefan* kot ime za dvolitrsko steklenico za vino). Veda o lastnih imenih je imenoslovje ali onomastika.

Med lastnimi imeni se omejimo na **imena bitij**, ki poleg poimenovanj ljudi vključujejo še veroslovna in bajeslovna imena (npr. *Sveti duh*, *Morana*), alegorične poosebitve (npr. *Smrt*, *Zlo*) in živalska imena (npr. *Belka*, *Muki*). **Imena ljudi** so lahko imena skupin glede na krajevno ali narodnostno pripadnost ali pa imena posameznikov. Prva so prebivalska imena ali demonimi, tj. imena pripadnikov narodov (npr. *Slovenec*, *Lužiški Srb*) ali držav (npr. *Avstrijec*, *Švicar*), prebivalcev pokrajin (npr. *Dolenjec*, *Belokranjec*) ter naselij ali delov naselij (npr. *Ljubljančan*, *Bežigrajčan*).

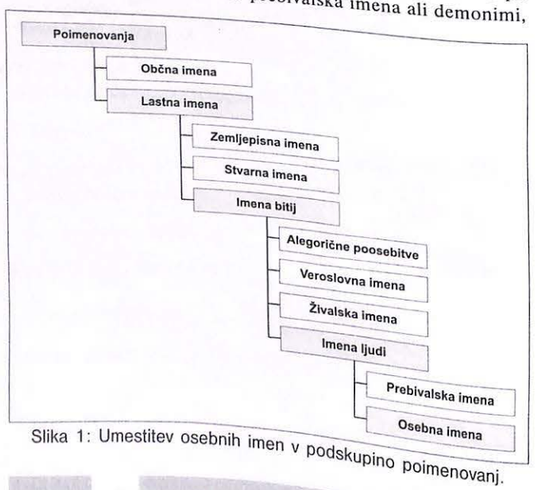

Slika 1: Umestitev osebnih imen v podskupino poimenovanj.

Imenom posameznikov pravimo **osebna imena** (angl. personal names) ali antroponimi. V simbolnih poimenovanjih z osebnimi imeni včasih nadomestimo tudi prebivalska imena (npr. *Janez* kot šaljivo ime za Slovenca). V nadaljevanju se bomo ukvarjali le z osebnimi imeni. Veda, ki se ukvarja z osebnimi imeni je antroponomastika.

3 Vloga in pomen osebnih imen

Vsakdo ima pravico do osebnega imena in tudi dolžnost uporabljati svoje osebno ime [ZOI 1974/87]. Ena izmed ključnih funkcij osebnega imena je, da loči posameznika od drugih članov družbe. Vendar osebna imena niso neponovljiva; oseb s povsem enakim imenom je v Sloveniji tudi po nekaj sto (npr. *Marija Novak*). Nemogoče je zagotoviti, da bi bilo osebno ime enolični identifikator osebe, zato so nujni nekateri moderni nadomestki[1]. Vendar pa ljudje nismo le številke in osebno ime ni in nikoli ne bo izgubilo svojega pomena. Ime in priimek sta še vedno osnovna identifikacijska podatka v matičnih knjigah [ZMK 1974/87] in v osebni izkaznici, s katero občan dokazuje svojo istovetnost in državljanstvo [ZOIzk 1997].

Čeprav se danes nekatere funkcije osebnega imena izgubljajo in jih nadomeščajo razni imenski dodatki (glej razdelek 5), nas to še vedno do neke mere zaznamuje. Osebno ime lahko nakazuje na spol, zakonski stan, morebitno plemiško poreklo in družbeni položaj, rodovne vezi, klansko, narodnostno, jezikovno in rasno pripadnost, sorojenska in generacijska razmerja, politično in svetovnonazorsko prepričanje, versko in redovno pripadnost, zemljepisni izvor, značajske poteze in fizične lastnosti ter področje strokovnega in poklicnega delovanja ali umetniškega udejstvovanja nosilca imena ali njegovih prednikov.

4 Sestavine osebnih imen

Osebno ime je ime, ki ga, ali pa ga je nosil nek posameznik, oziroma ime, po katerem je ta poznan. Tvori ga lahko ena ali več besed. Tako ločimo enobesedna in večbesedna osebna imena. Osnovni gradniki imen so **lastnoimenske sestavine** (npr. *Janez Dolenc*) in **občnoimenske sestavine** (npr. Ana Elizabeta *grofica* Blagaj). V slovenščini pišemo lastno ime z veliko začetnico, občno ime pa z malo začetnico [Toporišič 2001, SP I, §\ 28]. V nekaterih jezikih – na primer v nemščini – pišemo tudi občna imena z veliko začetnico (npr. Maria *Gräfin* von Linden).

Poleg osnovnih imenskih sestavin lahko osebno ime tvorijo še pomožne sestavine, predvsem spolniki (členi), vezniki in predlogi (npr. Herman *iz* Karintije). Pomožne sestavine pišemo

Otto Freiherr von und zu der Tann	
Otto	*lastno ime (rojstno ime)*
Freiherr	*občno ime (plemiški naslov, baron)*
von **zu**	*predloga*
und	*veznik*
der	*spolnik*
Tann	*lastno ime (zemljepisno ime v vlogi družinskega imena)*

Slika 2: Analiza sestavin večbesednega osebnega imena.

v slovenskih imenih z malo začetnico, v tujih imenih (npr. Jean *de La* Fontaine) pa citatno [SP I, § 46].

V zadnjem času je bilo precej govora o naboru črk pri uradnem zapisovanju osebnih imen. Ovire so lahko tehnične narave; upravna praksa je delovala predvsem po načelu pragmatičnosti. Nekateri pravniki pa so mnenja, da je potrebno vse tuje jezike in pisave zaradi načela nediskriminacije obravnavati enako, torej tako kitajske pismenke, kot hrvaška in [Novak 1997], da ne omenjamo še težav z dvočrkji *lj*, *nj* in *dž* (npr. v obrazcih, ki zahtevajo črkovanje). Izjema so le jeziki narodnostnih manjšin, v Sloveniji torej italijanščina in madžarščina. Kompromisna rešitev se zdi pravopisno določilo, ki med tujimi črkami posebej obravnava črke , , *q*, *w*, *x* in *y*, katerim je tudi določeno mesto v abecedi [SP I, § 6].

Zanimivo je, da se Slovenci v osebnih imenih večinoma omejujemo le na petindvajset črk slovenske abecede. Mesto naglasa, kolikost in kakovost naglašenih samoglasnikov namreč v slovenščini po potrebi zaznamujemo z ločevalnimi znamenji [SP I, § 621]; tako imamo skupaj na voljo sedemintrideset črk [SP I, § 069]. Z ostrivcem, strešico in krativcem lahko odpravimo naglasno dvoumje nekaterih osebnih imen (npr. Lojze *Kováčič*, Jani *Kóvačič*). Sicer pa ločevalna znamenja v osebnih imenih dosledno uporabljajo nekateri zamejci (npr. *Pavle Merkú*), ki so glede možnosti uradne rabe le-teh, kot kaže, celo v priviligiranem položaju. Da ne bi bilo dvoma o dejanski rabi ločevalnih znamenj, je mesto naglasa v naglasno dvoumnih imenih bolje označiti s piko pod naglašenim samoglasnikom, kar zasledimo pri geslih v biografskih leksikonih.

4.1 Lastnoimenske sestavine osebnih imen

Osebna imena so bila včasih **enodelna**. Tudi enodelna osebna imena so lahko enobesedna (npr. *Valuk*, karantanski knez) ali pa večbesedna; v slednjih z veliko začetnico pišemo le prvo besedo v imenu (npr. *Rdeči oblak*, indijanski poglavar). Danes so osebna imena praviloma **dvodelna** (angl. two-part name). Sestavljata jih **rojstno ime** in **družinsko ime**, tj. **ime** in **priimek**. Obe lahko v določenih okoliščinah nadomeščata polno ime in pravilo o veliki začetnici velja za vsako izmed njiju. V dvodelnih imenih je pravilno zaporedje ime – priimek [SP I, § 41]. V abecednih seznamih je lahko tudi priimek pred imenom, vendar naj ju ločuje vejica.

Posebna neformalna oblika poimenovanja oseb je domače ali **hišno ime**; podobno ime z uradnim statusom pa je **dinastično ime** – ime vladarske dinastije. V svetu so še vedno v uporabi tudi enodelna osebna imena. Lahko so enobesedna (npr. *Suharto*, bivši indonezijski predsednik), pogosteje pa so večbesedna, vendar brez sestavin, ki bi bile dednega značaja (angl. hereditary name component), na primer nekatera sikhovska in arabska imena. Po drugi strani pa poleg rojstnega in družinskega imena nekatere kulture poznajo še tretjo sestavino osebnega imena. Takšna **trodelna** osebna imena vsebujejo na primer še **generacijsko ime** ali pa **klansko ime**. Prav tako ni enotnega pravila o zaporedju imena in priimka. Vrstni red, ki velja za slovenska imena, je tudi sicer značilen za Evropo (angl. eurotypic), obrnjen vrstni red pa je značilen za Kitajsko (od tod angl. sinotypic), Japonsko, Korejo in še nekatere države, v Evropi na primer za našo sosedo Madžarsko.

Poleg osebnega imena lahko za poimenovanje osebe uporabimo tudi **vzdevek**. Vzdevek uporabimo samostojno ali pa skupaj z osebnim imenom; v tem primeru ju ločuje nestični vezaj [SP I, § 428]. Posebna oblika vzdevka je nepravo ime ali **psevdonim**. Vzdevek pa lahko nastopa tudi kot **stalni pridevek**, torej prilastek v vlogi priimka. V tem primeru ga pišemo brez vmesnega vezaja [SP I, § 430]. Posebna oblika vzdevka je še **nadomestno ime**, neformalna oznaka, ki nadomešča uradno ime.

Posebna oblika poimenovanja osebe je **ime s predložnim določilom**; dopolnjuje ga predložni razločevalni dostavek, ki vsebuje neko lastno ime. Predlog, ki ga uvaja, pišemo z malo začetnico, lastno ime pa ohrani svoje pisanje, podobno kot predložna določila v zemljepisnih imenih [SP I, § 70].

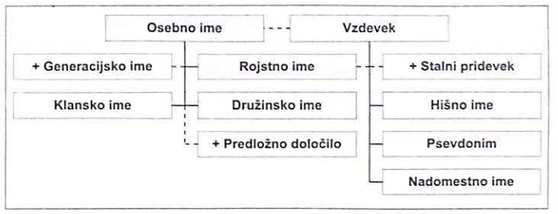

Slika 3: Lastnoimenske sestavine poimenovanja oseb.

Iz praktičnih razlogov različne zakonodaje po svetu omejujejo dolžino osebnega imena za uradno rabo, in sicer tako glede dolžine posamezne sestavine, kot tudi glede števila sestavin. Naš zakon o osebnem imenu loči osebno ime in **osebno ime izbrano za pravni promet**. Za pravni promet izbrano osebno ime tvorita ime in priimek, ki se lahko sestojita vsak zase po največ iz dveh besed. Res pa je, da zakon o osebnih imenih ne posega v imena dodeljena pred letom 1974 [ZOI 1974/87], tako da so glede tega možne tudi izjeme, saj sicer trojnih imen v analizi imen iz Centralnega registra prebivalstva [Keber 2001] ne bi smelo biti. Po zadnji spremembi zakona o osebnem imenu lahko do izjeme pride še v primeru, ko slovenski državljan s stalnim prebivališčem v tujini sklene zakonsko zvezo pred organi tuje države z državljanom te države; v tem primeru lahko izbere priimek (priimke) po predpisih te države [ZOI 1991].

Ločevanje med sestavinami osebnega imena je pomembno, da znamo ime pravilno zapisati, predvsem pa, ko te sestavine iz osebnoimenskega niza (angl. personal name string) vnašamo v obrazce oziroma podatkovne zbirke, kjer so sestavine vodene ločeno (po atributih). Prav tako moramo biti nanje pozorni pri sestavljanju abecednih seznamov (običajno po priimkih), na primer telefonskih imenikov in biografskih leksikonov. Sestavine osebnih imen si zato oglejmo nekoliko podrobneje.

4.1.1 Rojstna imena

Rojstno ime (angl. given name, first name, forename) dobi posameznik ob rojstvu, pri kristjanih ob krstu, zato tudi krstno ime. Običajno pa govorimo kar o imenu, rojstno ime je torej ime v ožjem pomenu te besede. Ime je lahko **enostavno** ali enojno (angl. single given name), na primer *Marija*, *Franc*, ali pa **sestavljeno** (angl. compound given name). Sestavljeno ime tvori niz imen, torej dvojno ime (npr. *Anton Tomaž*), trojno ime (npr. *Jelka Marija Pavla*) itn. Obravnavamo jih kot nova, izvirna imena, čeprav gre večinoma le za kombinacije že znanih enostavnih imen [Keber 2001, str. 10]. Včasih dvojna imena nastanejo tudi iz imena in priimka znane osebnosti (npr. *Franc Saleški* Finžgar, njegovo dvojno ime je nastalo iz imena svetnika *Françoisa de Salesa*).

Ker načeloma ohranjamo pisno podobo tujih osebnih imen, pišemo v nekaterih tujih sestavljenih imenih tudi stični vezaj

(angl. hyphenated given name, npr. *Jean-Jacques*). Glede na seznam vseh imen iz Centralnega registra prebivalstva [Keber 2001, str. 515-664] se po tem zgledujejo tudi nekatera zelo slovensko zveneča sestavljena imena (npr. *Irena-Višnja*, *Peter-Črtomir*), čeprav slovenski pravopis vezaja tu ne predvideva. Imena pa lahko sestavljamo tudi z zlaganjem. **Zloženo ime** tvorita dve ali več imen, ki jih pišemo skupaj. Tako dobimo novo ime, ki pa je enojno (npr. *Anamarija*).

Med tujimi sestavljenimi imeni omenimo najprej španska imena; zelo pogosta so svetniška imena (hagionimi), včasih tudi z vmesnimi predlogi in členi (npr. *María de las Mercedes* Pedroso y Montalvo). V ZDA je drugo ime v dvojnem imenu pogosto tudi dekliški priimek (angl. second name, maiden name, npr. *Hillary Rodham* Clinton, njen dekliški priimek je del njenega dvojnega imena). Ponekod v Indiji pa je drugo ime v dvojnem imenu lahko tudi ime očeta (npr. *Indira Jawaharal* Nehru, ime njenega očeta je del njenega dvojnega imena); po poroki ime in priimek očeta nadomestita ime in priimek moža (*Indira Feroze* Gandi). V takšnih primerih se običajno uporablja le začetnica drugega imena (angl. middle initial, torej *Hillary R.* Clinton, *Indira J.* Nehru oz. *Indira F.* Gandi). V Rusiji je drugo ime v dvojnem imenu praviloma poočetno ime (angl. patronymic name) ali patronim (npr. *Lev Nikolajevič* Tolstoj, njegovemu očetu je bilo ime *Nikolaj*).

Ime + drugo ime	npr. *Anton Tomaž*
Ime + priimek znane osebnosti	npr. *Franc Saleški*
Ime + dekliški priimek	npr. *Hillary Rodham*
Ime + ime očeta/moža	npr. *Indira Jawaharal/Feroze*
Ime + poočetno ime	npr. *Lev Nikolajevič*

Slika 4: Primeri tvorbe sestavljenih rojstnih imen.

4.1.2 Družinska imena

Družinsko ime (angl. family name, last name, surname) je ime, ki ga posameznik običajno deli z ostalimi člani družine in se prenaša iz roda v rod, zato tudi rodbinsko ime[2]. Ker v poimenovanju sledi imenu, ga krajše imenujemo priimek. Tudi družinsko ime je lahko **enostavno** ali enojno, na primer *Novak*, *Zupančič*, ali pa **sestavljeno** (angl. compound surname). Sestavljeni priimek tvori v splošnem niz priimkov. Pri nas gre običajno za dvojni priimek, tj. prvotni in privzeti priimek, v tem vrstnem redu; privzeti priimek je priimek zakonskega partnerja. Med prvotnim in privzetim priimkom pišemo v slovenščini nestični vezaj (npr. Helena *Blagne - Zaman*), ki pa se v novejšem času tudi opušča [SP I, § 428, § 429, § 850]. Posebna oblika takšnega dvojnega priimka je ostanek nekdanjega plemiškega naslova (npr. Vida *Bleiweis Trsteniška*). Priimke, ki izhajajo iz plemiškega naslova, imenujemo tudi aristonimi. Podobno kot imena, tudi tuje priimke načeloma pišemo citatno. Tako lahko v tujih sestavljenih priimkih uporabimo tudi stični vezaj (angl. hyphenated surname, npr. Daniel *Day-Lewis*).

Citatno pišemo tudi **predimke**, tj. tuje predložne in podobne sestavine priimka. Gre za sestavine kot sta člen (npr. Gregory *La* Cava), predlog (npr. Vincent *van* Gogh) in podobni. Pojavljajo se pred poočetnimi imeni (ang. patronymic particle), kjer so lahko spojene s priimkom (npr. Edward *Fitz*Gerald in Paul *Mc*Cartney, *Mc* oz. *Mac* je keltski rodilnik besede sin), lahko so z opuščajem pripojene, kot v irskih imenih (npr. Sinéad *O'*Connor), ali pa ločene, kot v valižanskih imenih (npr. Dafydd *ap* Gwilym). Predimki so lahko tudi sestavljeni (npr. Hans *von und zu* Wolfstein). V španskih osebnih imenih običajno uporabljajo predimke, kadar so priimki po izvoru občna imena (npr. Julio *de la* Fuente, fuente je v španščini vodnjak). Zelo pogosto pa so predimki ostanki nekdanjih plemiških imen (angl. nobiliary particle), na primer nemški »*von*«, ki pa se predvsem v severni Nemčiji pojavlja tudi v neplemiških osebnih imenih [von Studnitz 1992]. V osebnem imenu je morebitni predimek sestavni del priimka, ki je tako večbesedni (angl. multipart surname), vendar še vedno enojni.

Na Islandiji se v vlogi priimka praviloma pojavlja **poočetno ime** (npr. Ćgir *Ólafsson*, njegovemu očetu je ime *Ólafur*); končaj očetovega imena (angl. patronymic affix) označuje spol otroka (*-son* oz. *-dóttir*, sin oz. hči). Drugod so poočetna imena te vrste danes izgubila svojo prvotno funkcijo in gre za priimke, ki so dedni (npr. Hans Christian *Andersen*).

S sestavinami so običajno zelo bogata predvsem španska in portugalska osebna imena [Maiz Apellániz 2002]. Španske dvojne priimke tvori očetov in materin priimek, v tem vrstnem redu (npr. Federico *García Lorca*), v portugalskih pa je vrstni red zamenjan. **Priimek po očetu** (angl. paternal surname, špan. apellido paterno) je priimek, ki ga otrok dobi po družini svojega očeta, **priimek po materi** (angl. maternal surname, špan. apellido materno) pa priimek, ki ga dobi po družini svoje matere. Med obema priimkoma je včasih tudi veznik (npr. Francisco *Franco y Bahamonde*). Otrokov dvojni priimek torej tvorita prvi priimek očeta in prvi priimek matere, drugi priimek pa običajno ni deden. Zadevo lahko dodatno zaplete dejstvo, da so že nekateri enojni španski priimki večbesedni - priimku lahko sledi še predložno določilo, na primer zemljepisna oznaka, pridobljena kot pridevek ob preselitvi katerega izmed prednikov (npr. Pedro *Fernández de Córdoba*, tj. Fernández iz Córdobe). Zelo dolgi dvojni priimki lahko nastanejo tudi, ko bi šlo za podvajanje, a sta priimka različnega porekla (npr. Ramón *Alvarez de Toledo y Alvarez de Builla*). Za rodoslovce zelo zanimiv pa je tudi četverni priimek, ki vsebuje polna priimka po očetu in po materi, torej prve priimke deda po očetu, babice po očetu, deda po materi in babice po materi, v tem vrstnem redu (npr. Servando *Ruiz Gómez y González Llanos*).

Sestavljeni priimek pa lahko, kot je že bilo omenjeno, nastane tudi s poroko; navadno žena privzame **možev priimek** (angl. married name). V angleškogovorečih deželah so takšni dvojni priimki redki; med obema priimkoma je stični vezaj, možev priimek pa je na drugem mestu (npr. Jackie *Joyner-Kersee*). V španskih ženskih osebnih imenih privzeti priimek praviloma sledi predlogu »*de*«. Običajno ženin drugi (materin) priimek nadomesti možev prvi priimek (npr. Luisa *Rodriguez de Santiago*), ali pa se, na primer na Kubi [Elizondo 2001], dvojni možev priimek doda prvotnemu ženinemu dvojnemu priimku in zopet dobimo četverni priimek (npr. Isabel *Fernández García de López Famosa*).

Posebna oblika tvorbe dvojnega priimka je dodajanje tako imenovanega pomožnega priimka. **Pomožni priimek** (angl. subsurname) se pojavlja na primer ponekod v Italiji [Corgatelli Smith 2002]. Razlog za nastanek pomožnih priimkov je razločevanje med vejami istega rodu, predvsem ko gre za priimke, ki so na določenem območju zelo pogosti. Pomožni priimek je lahko nastal iz vzdevka slavnega prednika, pogosto pa tudi s poroko. Ženin priimek je običajno postal pomožni priimek družine (dedni), ko je šlo za prvorojenko iz družine brez moških potomcev. Med osnovnim in pomožnim priimkom je v italijanščini stični vezaj (npr. Gianfranco *Corgiat-Bondon*).

Priimek + drugi priimek	npr. *Orožen Adamič*
Priimek + privzeti priimek	npr. *Blagne - Zaman*
Priimek + aristonim	npr. *Bleiweis Trsteniška*
Priimek očeta + priimek matere	npr. *Franco y Bahamonde*
Priimek + pomožni priimek	npr. *Corgiat-Bondon*

Slika 5: Primeri tvorbe sestavljenih družinskih imen.

4.1.3 Hišna imena

Hišno ime (angl. house name) je ime, ki si ga delijo stanovalci neke domačije, zato tudi domače ime. Hišno ime ni nujno enako priimku (npr. Alojz Marolt, po domače *Ogrinc*), običajno se namreč drži domačije, ne pa rodu. Ker ne gre za uradno ime, ampak neke vrste vzdevek, govorimo tudi o vulgarnem imenu. Za domačine ima pogosto več veljave kot uradni priimek, ki se lahko z menjavanjem gospodarjev tudi spreminja. Iz imena domačije, dvorca, palače ali gradu je lahko izpeljan tudi priimek plemiške rodbine (npr. Andreas *von Auersperg* oz. Andrej *Turjaški*). Meja med osebnimi in zemljepisnimi imeni je tu dokaj zamegljena. Hišna imena zato pišemo, kot bi šlo za priimek, ko poimenujemo osebo (npr. *Boltar*, *Boltarjev*), za zemljepisno ime, torej ime domačije (domusonim), pa običajno uporabimo predložno obliko imena (npr. *Pri Boltarju*).

Posebna oblika hišnega imena je **dinastično ime** (angl. dynastic name). To je ime, ki si ga delijo člani vladarske rodbine[3]. Dinastično ime angleške kraljevske družine je *Windsor* (tudi *The House of Windsor*) - po kraljevski palači, uradni rezidenci angleške kraljice. Sedanje dinastično ime je stopilo v veljavo šele leta 1917, z razglasom kralja Jurija V. Prej se je dinastija imenovala *Saxe-Coburg-Gotha* [Voost 2000]. Dinastično ime kot priimek uporabljajo »manj pomembni« člani kraljevske rodbine, ki nimajo posebnih naslovov (npr. lady Davina *Windsor*, 18. v vrsti za prestol).

4.1.4 Generacijska imena

Generacijsko ime (angl. generational name) je ime med rojstnim in družinskim imenom, ki si ga delijo bratje in sestre ter bratranci in sestrične po moški liniji, tj. vsi vnuki in vnukinje po sinovih [IR 2001]. Generacijsko ime najdemo v kitajskih in korejskih trodelnih osebnih imenih, kjer osebno ime tvorijo družinsko, generacijsko in rojstno ime, v tem vrstnem redu (npr. Choi *Soon* Jin).

4.1.5 Klanska imena

Klansko ime (angl. clan name) je ime, ki si ga delijo pripadniki klana in običajno nadomešča družinsko ime. Klan je skupina ljudi v rodovno-plemenski družbi, ki temelji na mitično sorodstvenem odnosu, zato se člani klana ne poročajo med seboj (eksogamija). Klansko ime[4] je sestavni del osebnega imena pri nekaterih kavkaških ljudstvih, na primer v Osetiji [Britannica 1998]. Osetsko osebno ime običajno tvorijo klansko ime v rodilniku množine, poočetno ime in rojstno ime, v tem vrstnem redu (npr. *Gaglojty* Soslany fyrt Nafi, tj. Nafi, sin Soslana iz klana Gaglo).

4.1.6 Vzdevki

Vzdevek (angl. epithet) je sestavina imena, ki navadno označuje katero izmed značilnosti nosilca in ga le-ta dobi brez posebne privolitve, lahko tudi posmrtno. Takšne vzdevke uporabljamo predvsem za znane osebnosti iz starejše dobe. Kot stalni pridevki lahko nadomeščajo priimke (npr. Ivana *Blazna*, Janez *Ljubljanski*) in jih pišemo z veliko začetnico [SP I, § 43]. Vzdevek lahko nadomešča tudi drugi priimek (npr. Fran Maselj *Podlimbarski*), najdemo pa tudi dva vzdevka v vlogi dvojnega priimka (npr. Robert *Modri Anžuvinski*). **Stalni pridevek**, ki nadomešča priimek, pišemo z veliko začetnico tudi, ko se ta začenja s predlogom [SP I, §\36]; gre za tako imenovana predložna imena (npr. Ivan *Brez dežele*, Friderik *S praznim žepom*). Vzdevki so zelo pogosti pri poimenovanju verskih osebnosti [Schauber in Schindler 1995], predvsem svetnikov (npr. Klara *Asiška*, Gabrijel *Žalostne Matere božje*). Glede na ustaljeno prakso pa se pravila o veliki začetnici predloga ne držimo, kadar gre za predložno določilo, ki vsebuje lastno ime (npr. Jožef *iz Nazareta*, Janez *od Boga*); glej razdelek 4.1.7.

Posebna vrsta vzdevka je nepravo ime ali **psevdonim** (angl. fictitious name, pseudonym). To je vzdevek, ki ga posameznik običajno sam izbere in tudi uporablja. Lahko ga uporablja za prikrivanje prave identitete, zato včasih tudi skrivno ime, ilegalno ime, partizansko ime, umetniki pa uporabljajo umetniško ime (angl. stage name), na primer igralsko ime ali pisateljsko ime. Če je nepravo ime namenjeno prikrivanju identitete, se seveda uporablja samostojno (npr. *Sperans*, *Prežihov Voranc*), pogosto pa se pojavlja tudi v kombinaciji s pravim imenom (npr. Karel Destovnik - *Kajuh*).

4.1.7 Nadomestna imena

Nadomestno ime je enoumna in splošno uveljavljena neformalna oznaka, ki nadomešča lastno, v našem primeru osebno ime. Pravopisno ga obravnavamo kot lastno ime [SP I, §\38]; prva beseda nadomestnega imena dobi veliko začetnico, ostale pa, če so tudi same lastna imena. Običajno gre za ljudske oznake slavnih osebnosti (npr. Simon Gregorčič, imenovani *Goriški slavček*), popularne oznake športnikov (npr. Emil Zátopek, imenovani *Češka lokomotiva*) in podobno.

4.1.8 Imena s predložnimi določili

Predložno določilo (angl. prepositional qualifier) je desno predložnozvezno dopolnilo imenovano tudi predložni razločevalni dostavek. Gre za stalni dodatek k enodelnemu imenu, ki pomaga pri razpoznavnosti, vendar ne kot nadomestek priimka. Takšno predložno določilo vsebuje neko lastno ime, ki je povezano s poimenovano osebo (npr. Teodul *s Krete*, Marija Ana *od Jezusa*). Predvsem pri zemljepisnih oznakah sta pogosto v uporabi oba načina: predložno določilo (npr. Doroteja *iz Montaua*) ali pa pridevek v vlogi priimka (npr. Doroteja *Montauska*) in gre za imenski soznačnici. Krajevne oznake so tudi pogoste sestavine enodelnih večbesednih arabskih imen (npr. Abdel Hamid *al-Qudsi*, tj. Abdel Hamid *iz Jeruzalema*).

Predložno določilo se lahko pojavi tudi kot dodatek rojstnega imena v dvodelnem osebnem imenu. Običajno gre za **izsvetniško ime** (npr. *Maria de los Ángeles* Flores Treviño). Največkrat pa predložna določila tvorijo krajevne oznake in se pojavljajo v vlogi priimkov (npr. Karel *von Schwarzenberg*), ali pa kot dodatki

k priimkom, na primer španskim (že omenjeni Pedro *Fernández de Córdoba*, glej razdelek 4.1.2). Posebej pogosta so predložna določila v plemiških osebnih imenih. Lahko določajo ali zemljepisno poreklo plemiške družine (npr. Franziska *Mayr von Melnhof*) ali pristojnost nad določenim območjem (npr. Johann *Gans zu Putlitz*) ali pa oboje (npr. Ottokar *Czernin von und zu Chudenitz*). Predložno določilo z zemljepisnim imenom, ki označuje pristojnost nad določenim območjem (npr. grofijo), imenujemo tudi **teritorialna oznaka** (angl. territorial designation, domain name).

4.2 Občnoimenske sestavine osebnih imen

Občnoimenske sestavine osebnih imen delimo na tiste, ki se pojavljajo v primarni vlogi (npr. Anton *vitez* Laurin), in tiste, ki se pojavljajo v sekundarni vlogi (npr. Orlovo *pero*). Tako prve kot tudi druge pišemo v slovenskih imenih z malo začetnico, če gre seveda za neprve sestavine večbesednega imena. Treba pa je tu omeniti imena, katerim nastanku je botrovalo **polastnoimenjenje**, ko so občna imena dobila vlogo lastnih imen (angl. generic name); predvsem priimki so zelo pogosto nastajali iz občnoimenskih oznak (npr. Janez *Kovač*). Arabska osebna imena poleg rojstnega imena pogosto vsebujejo še rodovniške sestavine kot so *ibn* ali *bin* (sin od, npr. Osama *bin* Laden), *bint* (hči od), *abu* (oče od), *umm* (mati od) in podobne [UW 1984].

Pri nas se občnoimenske sestavine pojavljajo v domačih oziroma hišnih imenih (npr. Gošnikov *ata*), v uradnih imenih pa danes ne več; nekdaj so občnoimenske sestavine osebnega imena najpogosteje označevale **plemiški naslov** (angl. nobility title). V Sloveniji je plemstvo po 2. svetovni vojni izgubilo vse privilegije, tudi pravico do plemiških imen. Tudi v primeru poslanca v slovenskem parlamentu, ki se podpisuje kot *Zmago plemeniti Jelinčič* (običajno skrajšano v *Zmago pl. Jelinčič*), v takšni obliki pa se njegovo ime pojavlja tudi v nekaterih medijih, gre po naši zakonodaji le za dvojni priimek.

Slovenski plemiški naslovi se torej nanašajo na preteklost. Nekdanje plemstvo slovenskega porekla je nastalo predvsem po zaslugah za monarhijo; plemiški naslov je lahko podelil monarh. V slovenščini smo tako imeli le svoje ustreznice večinoma nemških plemiških naslovov, tudi če je poreklo nosilca slovensko (npr. *Georg Freiherr von Vega*, tj. *Jurij baron Vega*). Stopnjo plemiškega naslova dodamo med ime in priimek, če pa jima sledi še teritorialna oznaka, se oznaka stopnje običajno pomakne za priimek (npr. *Sigismund Zois Freiherr von Edelstein*, tj. *Žiga Zois baron Edelsteinski*). Teritorialna oznaka je v slovenščini običajno izzemljepisnoimenski pridevnik, ki ga v tej vlogi izjemoma pišemo z veliko začetnico [SP I, § 44]. V neformalni rabi se plemiški naslovi praviloma pojavljajo kot določila pred osebnim imenom, ne pa kot del osebnega imena (npr. *baron* Jurij Vega); glej razdelek 5.2.

Plemiški naslovi se pojavljajo tudi v slovenskih prevodih tujih osebnih imen. V Evropi imamo še vedno enajst monarhij. Belgija, Danska, Nizozemska, Norveška, Španija, Švedska in Združeno kraljestvo (Velika Britanija in Severna Irska) so kraljevine, Luksemburg je véliko vojvodstvo, Andora, Lihtenštajn in Monako pa so kneževine. Monarhije po svetu so še: Japonska, ki je edino cesarstvo, ter okoli dvajset kraljevin, emiratov, sultanatov in drugih vrst monarhij. Še vedno je torej prisotna delitev ljudi po krvi, in sicer na ljudi vladarske, običajno kraljevske krvi (angl. royalty), ljudi modre oziroma plemenite krvi (ang. nobility, aristocracy) in navadne ljudi (angl. commoners).

Plemiški naslov je lahko ali podedovan ali pa podeljen. Lahko je doživljenski ali pa prenosljiv na potomce. Delitev plemstva na stopnje je v vsaki monarhiji nekoliko drugačna in njihovo prevajanje je dokaj nehvaležna naloga, saj se razlikujejo tako pravila glede podeljevanja in dedovanja naslovov, kot tudi glede same veljave oziroma privilegijev. Predvsem nekatere vmesne stopnje so včasih praktično neprevedljive oziroma jih drugod ne najdemo. Te razlike so dokaj nazorne, če primerjamo angleški in nemški model.

Angleški vladarski naslov je danes *king/queen* (*kralj/kraljica*), nekdanji še višji vladarski naslov (kolonialni) je bil *emperor/empress* (*cesar/cesarica*). Ostali člani vladarjeve ožje družine nosijo naslov *prince/princess* (*princ/princesa*), prestolonaslednik pa *prince/princess of Wales* (*princ/princesa Waleška*). Angleško plemstvo se deli na visoko plemstvo (angl. peers) in nižje plemstvo (angl. gentry). Visoko plemstvo je praviloma dedno (angl. hereditary peers), le izjemoma pa gre za doživljenski naslov kot priznanje za posebne zasluge (angl. life peers). Iz visokega plemstva izhajajo člani lordske zbornice (angl. peers of the realm); ti imajo pravico do sedeža v zgornjem domu britanskega parlamenta (The House of Lords). Visoko plemstvo je dedno in se deli na naslednje plemiške stopnje (angl. nobility ranks): *duke/duchess* (*vojvoda/vojvodinja*), *marquess/marchioness* (*markiz/markiza*), *earl/countess* (*grof/grofica*), *viscount/viscountess* (*vikont/vikontesa*) in *baron/baroness* (*baron/baronica*). Nižje plemstvo ima dve stopnji: *baronet/baronetess* (*baronet/baroneta*) in *knight/(knight's) lady* (*vitez/gospa*); baronetstvo je bilo dedno, vendar je ta stopnja s kraljem Jakobom I. ukinjena, viteštvo pa ni dedno. Dokaj ohlapno je definirana še stopnja *esquire*; pravzaprav ne gre za plemiški naslov, ampak označuje plemstvo brez plemiškega naslova (neprvo potomstvo nekaterih nižjih stopenj plemstva), se pa včasih pojavlja kot pristavek k imenu (npr. *William More, Esquire*). Angleški dedni plemiški naslovi se prenašajo iz roda v rod podobno kot vladarski naslovi. To pomeni, da ima v neki plemiški družini pravi plemiški naslov (angl. peer in his/her own right) le glava družine. Praviloma se plemiški naslov deduje od očeta na prvorojenca (po očetovi smrti). Tako je angleškega visokega plemstva razmeroma malo, nekaj več kot tisoč [Wallace 1997]; pri enakem deležu prebivalstva bi jih imeli v Sloveniji le okoli trideset.

Tudi nemško plemstvo se deli na visoko plemstvo (nem. Hochadel) in nižje plemstvo (nem. niedriger Adel). Po starosti se deli še na praplemstvo (nem. Uradel), ki je vzniklo samo, in novejše plemstvo (nem. Briefadel), kateremu je bilo plemištvo podeljeno za posebne zasluge. Plemiški naslovi so praviloma dedni in se prenašajo na vse zakonske sinove in hčere [von Studnitz 1992]. Visoko plemstvo vključuje tudi vladarske naslove. Najvišja sta: *Kaiser/Kaiserin* (*cesar/cesarica*) in *König/Königin* (*kralj/kraljica*). Cesar je bil en sam za vso Nemčijo, kralje pa so imele večje nemške dežele (npr. Bavarska). Cesarski potomec je *Kronprinz/Kronprinzessin* (*kronski princ/princesa*), prestolonaslednik pa *Prinz/Prinzessin von Preußen* (*princ/princesa Pruska*); kraljevski potomec je zgolj *Prinz/Prinzessin* (*princ/princesa*). Ostale osnovne stopnje višjega plemstva so: *Großherzog/Großherzogin* (*veliki vojvoda/vojvodinja*), *Herzog/Herzogin* (*vojvoda/vojvodinja*), *Graf/Gräfin* (*grof/grofica*) in *Fürst/Fürstin* (*knez/kneginja*). Predvsem zadnje tri stopnje lahko sodijo tudi v nižje plemstvo, ostale pa so še: *Freiherr/Freifrau* (*baron/baronica*), *Ritter/Frau* (*vitez/gospa*) ter *Edler/Edle* (*plemeniti/plemenita*). Poleg osnovnih plemiških stopenj se pojavljajo še mnoge vmesne stopnje oziroma različice poimenovanj iste stopnje, kot *Landgraf*, *Markgraf*, *Burggraf* in podobne [von Studnitz 1992]. Od nastanka tako imenovane Weimarske republike leta 1919, je bilo nemško plemstvo formalno ukinjeno, za razliko od Avstrije pa plemiške oznake in plemiški naslovi niso bili ukinjeni, ampak so lahko še vedno uradne sestavine osebnih imen. Formalno so tudi občnoimenske sestavine obravnavane kot priimki, kar pa pravzaprav sploh ni opazno, saj v nemščini vse samostalnike pišemo z veliko začetnico. Država tudi dopušča različne oblike teh sestavin, ki so odvisne od spola nosilca (npr. *Graf/Gräfin*). Sicer pa so plemiška imena oznako plemiške stopnje pogosto izgubila, ostali pa so predimki »*von*« in »*zu*« ter nekatere redkejše oblike kot »*von der*«, »*von dem*« ali »*vom*«, »*zum*«, »*aus dem*« ter »*von und zu*«. Trenutno je število nemškega plemstva vseh stopenj ocenjeno na približno štirideset tisoč [von Studnitz 1992]; pri enakem deležu prebivalstva bi jih imeli v Sloveniji okoli tisoč.

Včasih imamo za isto stopnjo več imen, ki označujejo različno poreklo; Angleži pravijo svojim grofom *earl*, tujim pa *count*, Nemci pa celo svoje barone ponekod imenujejo *Freiherr*, drugod (predvsem v severni Nemčiji) pa *Baron*. Predvsem pa so težave z angleškim prevodom stopnje *knez*, ki jo običajno prevajajo kot *prince*, čeprav je ta oznaka v Angliji rezervirana izključno za člane ožje kraljevske družine. V vlogi vladarskega naslova se ta oznaka zato prevaja tudi kot *sovereign*. Kljub vsem razlikam vendarle lahko sestavimo splošno sprejeto primerjalno lestvico osnovnih plemiških in vladarskih stopenj [Ozvald 1999].

	SLOVENSKO	ANGLEŠKO	NEMŠKO
PLEMIŠKI NASLOVI	Plemeniti	Noble	Edler
	Vitez	Knight	Ritter
	Baron	Baron	Freiherr / Baron
	Grof	Earl / Count	Graf
VLADARSKI NASLOVI	Knez	Prince / Sovereign	Fürst
	Vojvoda	Duke	Herzog
	Kralj	King	König
	Cesar	Emperor	Kaiser

Slika 6: Ustreznice osnovnih stopenj plemiških in vladarskih naslovov.

Meja med vladarskimi in plemiškimi naslovi je nekoliko zabrisana. Nekateri naslovi kot *vojvoda* ali *knez* so namreč lahko vladarski, če je ozemlje pod pristojnostjo nosilca imena samostojna država (npr. *Hans Adam II., Fürst von und zu Liechtenstein*), sicer pa ne (npr. *Günther Fürst zu Schwarzburg*). Vladarski naslov je praviloma pojasnjevalni pristavek, ki je od imena ločen z vejico; glej razdelek 5.3.

5 Dodatki k osebnim imenom

Osebno ime je lahko razširjeno z dodatki pred in/ali za osebnim imenom, ki nosilca osebnega imena še dodatno zaznamujejo. Lahko se držijo samega imena in tvorijo skladenjsko nedeljivo celoto (npr. *magister* Marcel Štefančič *mlajši*), pri čemer ločimo **določila pred osebnim imenom** in **ločevalne dodatke za osebnim imenom**. Lahko pa dodatek sledi imenu kot **pojasnjevalni pristavek**, ki je od imena ločen z vejico (npr. Ulrik II., *knez Celjski*); gre za drugo poimenovanje iste osebe, in sicer v neposrednem zaporedju.

Sestavljeno osebno ime je ime, pri katerem je levi del občno, desni pa lastno ime (npr. *doktor France Arhar*). Začetno občnoimensko sestavino sestavljenega osebnega imena pišemo v slovenščini z veliko začetnico samo, kadar stoji na začetku povedi, ali pa gre za samostojno jezikovno enoto, ki ni del povedi (npr. napis na vratih pisarne).

5.1 Določila pred osebnimi imeni

Določilo pred osebnim imenom (angl. personal name prefix) je beseda ali besedna zveza pred imenom, ki zaznamuje družbeni položaj, zakonski stan, poklic, čast, znanstveno, akademsko, vladarsko, cerkveno ali plemiško stopnjo, vojaški čin, svetost in podobno [SP I, § 28, § 29]. V slovenščini jih pišemo z malo začetnico, razen ko gre za izraze posebnega razmerja ali spoštovanja [SP I, §\28]. Ti so omejeni na protokolarne priložnosti, pa tudi tam je raba velike začetnice neobvezna [SP I, § 14]; gre za naslavljanje ljudi z visoko funkcijo (npr. *Njegova Ekscelenca* gospod Milan Kučan, *Njeno Veličanstvo* kraljica Elizabeta II., *Njegova Svetost* papež Janez Pavel II. ipd.).

Določila pred osebnimi imeni običajno uporabljamo v skrajšani obliki, zato, če obstaja, tu navajamo tudi okrajšavo. Na koncu okrajšave je v slovenščini pika [SP I, §\249]. Najpogostejša oblika določila pred osebnim imenom je **vljudnostni naslov** (angl. courtesy title), in sicer *gospod* (*g.*), *gospa* (*ga.*), *gospodična* (*gdč.*), nekdaj še *tovariš* in *tovarišica* (*tov.*). Določili pred imenom, kot izraz posebnega spoštovanja predvsem ostarelih, sta še *oče* (*o.*) in *mati* (*m.*), predvsem otroci pa uporabljajo še določili *stric* in *teta*. Nekateri prevzeti narečni izrazi te vrste se pojavljajo tudi kot ločevalni dodatek za osebnim imenom [SP I, § 28]; glej razdelek 5.2 (npr. Lacko *bači*, tj. stric).

Pri naslavljanju angleškega plemstva običajno ne uporabljamo plemiške stopnje, ampak obvezne vljudnostne naslove, in sicer *lord/lady* za visoko plemstvo ter *sir/dame* in *master/lady* za nižje plemstvo. V kombinaciji z osebnim imenom pišejo Angleži vljudnostne naslove vedno z veliko začetnico (npr. angl. *Sir* Elton John). V slovenščini jih pišemo z malo začetnico in jih ne prevajamo, razen nekaterih splošnih (npr. *Mr.* Tony Blair → *g.* Tony Blair). Visoko plemstvo običajno naslavljamo po teritorialni oznaki (npr. *lord Sandwich*), izjemoma po priimku. Nepravo plemstvo (družinski člani) ima pravico do vljudnostnega naslova, vendar le v kombinaciji z osebnim imenom (npr. *lord* Francis, *lady* Catherine). Oznako *sir/dame* uporabljamo samo pred rojstnim imenom (npr. *sir Thomas More* ali *sir Thomas* ter *dame Alice*), oznako *master/lady* pa samo pred družinskim imenom (npr. *master More* ter *lady More* ali *Alice lady More*).

Zakonsko predpisan je pri nas **znanstveni naslov** (angl. scientific title, doctoral/master title). Gre za naslov, ki označuje stopnjo in vrsto izobrazbe, pridobljene na visokošolskem zavodu

po podiplomskem študijskem programu [ZSZN 1998]. Znanstveni naslov se pristavlja pred imenom in priimkom. V diplomi je lahko označeno tudi znanstveno področje, iz katerega je znanstveni naslov pridobljen, vendar ta oznaka ni sestavni del znanstvenega naslova. Tako sta znanstvena naslova le dva, ločena po spolih, in sicer *doktor znanosti* in *doktorica znanosti*, s predpisano krajšavo *dr.* (npr. *dr.* Katja Boh) ter *magister znanosti* in *magistrica znanosti*, s predpisano krajšavo *mag.* (npr. *mag.* Herman Rigelnik). Pred imenom pišemo še stopnjo visokošolskega učitelja, ki jo imenujemo tudi akademski naslov (angl. academic title), in sicer *redni profesor* in *redna profesorica* (*prof.*), *izredni profesor* in *izredna profesorica* (*izr. prof.*), *docent* in *docentka* (*doc.*) ter *asistent* in *asistentka* (*asist.*). Slednje običajno kombiniramo z znanstvenimi naslovi (npr. *prof. dr.* Miran Hladnik). Član akademije znanosti in umetnosti je *akademik* (npr. *akademik prof. dr.* France Bernik), članica je *akademikinja*.

Določilo pred osebnim imenom je lahko tudi **vojaški čin**[5] (angl. military title). Čini v Slovenski vojski so zakonsko predpisani. Od nedavne spremembe zakona o obrambi [ZObr-C 2002] imamo tri vojaške, osem podčastniških, sedem častniških in tri generalske čine. Nazivi za vojaške čine so *poddesetnik*, *desetnik* in *naddesetnik*. Podčastniški čini so *vodnik*, *višji vodnik*, *štabni vodnik*, *višji štabni vodnik*, *praporščak*, *višji praporščak*, *štabni praporščak* in *višji štabni praporščak*. Častniški čini so *poročnik*, *nadporočnik*, *stotnik*, *major*, *podpolkovnik*, *polkovnik* in *brigadir*. Generalski čini pa so *generalpodpolkovnik*, *generalpolkovnik* in *general*. Vzporedne čine ima vojaška mornarica. Častniški čini v mornarici so *poročnik korvete*, *poročnik fregate*, *poročnik bojne ladje*, *kapitan korvete*, *kapitan fregate*, *kapitan bojne ladje* in *kapitan*, imamo pa še tri admiralske čine, in sicer *kontraadmiral*, *viceadmiral* in *admiral*. Če ima poimenovani tudi znanstveni naslov, ga postavimo med čin in osebno ime (npr. *generalpodpolkovnik dr.* Iztok Podbregar).

Za cerkvene dostojanstvenike ter redovnike in redovnice so vljudnostni naslovi *prečastiti*, *monsignor* ali *monsinjor* (*msgr.*), *pater* (*p.*), *brat*, *sestra* in podobno, za vodstvene funkcije pa uporabljamo cerkvene naslove, kot *kardinal*, *prelat*, *prošt*, *opat* in *opatinja*, *prior* in *priorica* ali *prednica* in druge. Osnovna institucionalna hierarhija katoliške cerkve pa je naslednja: *papež*, *metropolit*, *nadškof*, *škof*, *arhidiakon*, *dekan*, *župnik* in *kaplan*. V ostalih cerkvah, ki tudi delujejo v Sloveniji, imajo še druge naslove, kot *senior* pri evangeličanih, *paroh* pri pravoslavnih, *imam* pri muslimanih in podobno. Gre za predstojnike osnovnih enot cerkvene hierarhije (npr. cerkvene pokrajine, škofije, dekanije, župnije). Ti naslovi so lahko kombinirani še s krajevno oznako, ki opredeljuje pristojnost (npr. *slovenski metropolit*, *koprski škof*, *trnovski župnik* ipd.). V tem primeru gre za enoumno poimenovanje (za neko določeno obdobje), ki se običajno doda k imenu kot pojasnjevalni pristavek (glej razdelek 5.3), pred imenom pa je lahko še kak drug naslov (npr. *kardinal* Alojzij Ambrožič, *torontski nadškof*).

Pridevniški določili, ki ju posmrtno dobijo svetniki, sta *sveti* in *sveta* (npr. *sv.* Ema Krška). Vmesna stopnja je še razglasitev blaženosti, ko uporabljamo določili *blaženi* in *blažena* (npr. *bl.* Anton Martin Slomšek). Svetniški pridevnik se včasih pojavi tudi v vlogi sestavine samega osebnega imena, in sicer v izsvetniških imenih svetnikov (npr. sv. Ana od *sv.* Jerneja).

5.2 Ločevalni dodatki za osebnimi imeni

Ločevalni dodatek za osebnim imenom **(angl. personal name suffix) je dodatno pojasnilo desno od imena. Gre za desni prilastek, ki običajno opredeljuje rodovno zaporedje, kot *mlajši* (*ml.*) in *starejši* (*st.*) ter *oče* in *sin* (npr. Dumas *oče*, v nasprotju z Dumas *sin*). Pišemo jih z malo začetnico; med osebnim imenom in ločevalnim dodatkom pa ni ločil [SP I, § 29]. Posebna oblika označevanja rodovnega zaporedja je še vrstilni številnik, ki ga uporabljamo poleg vladarskega imena; ta oznaka je del uradnega imena. Gre za stalni pridevek, ki nadomešča priimek (glej razdelek 4.1.6), zato ga pišemo z veliko začetnico (npr. Jožef *Drugi*), običajno pa uporabimo rimsko številko (npr. Jožef *II.*). Vrstilni številnik zaznamuje neskladenjska levostična pika [SP I, §\252].**

5.3 Pojasnjevalni pristavki

Pojasnjevalni pristavek je dodatno pojasnilo poleg osebnega imena, ki je od imena ločeno z vejico. Vejica stoji tudi na koncu pojasnjevalnega pristavka, razen če je konec le-tega hkrati konec povedi [SP I, §\302]. Kot pojasnjevalni pristavek lahko k osebnemu imenu dodamo tudi nekatere imenske sestavine, kot so dekliški priimek (npr. Zofija Borštnik, *rojena Turk*), privzeti priimek zakonskega partnerja (npr. Zofka Kveder, *poročena Jelovšek*), domače ime (npr. Stane Suhadolc, *po domače Kovačev*) ali nadomestno ime (npr. Ivan Kramberger, imenovani *Dobri človek iz Negove*). Ko gre za plemiški naslov, je le-ta lahko tudi sestavni del osebnega imena (npr. *Janez Bleiweis vitez Trsteniški*); upoštevamo način, ki je v določenem okolju uveljavljen. Tako je nemški plemiški naslov praviloma del osebnega imena (npr. *Friederich Franz Herzog zu Mecklenburg*), angleški pa pojasnjevalni pristavek (npr. *Thomas Howard, The Duke of Norfolk*).

Zakonsko je predpisan **strokovni naslov** (angl. degree title). Pravico do uporabe strokovnega naslova si pridobi, kdor konča študijski program za pridobitev visoke strokovne ali univerzitetne izobrazbe [ZSZN 1998]. Strokovni naslov se pristavlja za imenom in priimkom. Končan visoki strokovni študij daje naslov, ki se praviloma tvori z besedo *diplomirani*/*diplomirana*, za tehniška in tehnološka področja pa še *inženir*/*inženirka*, s predpisano krajšavo *dipl.* oziroma *dipl. inž.* (npr. Anton Tomažič, *dipl. pravnik*, Janko Velkavrh, *dipl. inž. strojništva*), končan univerzitetni študij pa daje naslov, ki se praviloma tvori z besedama *univerzitetni*/*univerzitetna diplomirani*/*diplomirana*, za tehniška in tehnološka področja pa še *inženir*/*inženirka*, s predpisano krajšavo *univ. dipl.* oziroma *univ. dipl. inž.* (npr. Borut Pahor, *univ. dipl. politolog*, Aljoša Dekleva, *univ. dipl. inž. arhitekture*). Nekatere izjeme najdemo po posameznih študijskih, znanstvenih oziroma umetniških področjih ali disciplinah. Tako strokovni naslov na umetniškem področju tvori beseda *akademski*/*akademska*, s predpisano krajšavo *akad.* (npr. Janez Zalaznik, *akad. slikar*), strokovni naslov na pedagoškem področju tvori beseda *profesor*/*profesorica*, s predpisano krajšavo *prof.* (npr. Katja Vidmar, *prof. slovenščine*), strokovni naslov v medicini, stomatologiji in veterinarstvu tvori beseda *doktor*/*doktorica*, glede na področje pa še *medicine*, *stomatologije* ali *veterinarske medicine*, s predpisanimi krajšavami *dr. med*, *dr. stom.* in *dr. vet. med.* (npr. Janez Podobnik, *dr. med.*), strokovni naslov v farmaciji pa tvorita besedi *magister*/*magistra farmacije*, s predpisano krajšavo *mag. farm.* (npr. Jelka Dolinar, *mag. farm.*).

S specializacijo se lahko pridobi še **specialistični naslov** (angl. honours degree title), ki je nadgradnja strokovnega naslova [ZSZN 1998]. Tvori se z besedo *specialist*/*specialistka*, s predpisano krajšavo *spec.* (npr. Lojze Arko, *dr. stom., spec. maksilofacialne kirurgije*). Z zakonom je predpisan še **mojstrski naziv** (npr. Marjan Lapuh, *dimnikarski mojster*). Pravico do uporabe mojstrskega naziva pridobimo z mojstrskim izpitom. Mojstrski naziv je pogoj za pridobitev obrtnega dovoljenja [ObrZ 1994].

Na enak način pristavljamo **zakonodajni naslov** (angl. legislative title), kot je oznaka položaja (npr. Tea Petrin, *ministrica za gospodarstvo*), delovnega mesta, poklica oziroma funkcije nasploh (npr. Branko Zebec, *pomočnik direktorja*) in druge pridobljene nazive, odlikovanja in podobno (npr. Tone Tomšič, *narodni heroj*). Pri navajanju teh oznak je treba paziti na doslednost; mnoge izmed njih so zakonsko predpisane, opredeljene v različnih kolektivnih pogodbah in drugih pravnih aktih.

Poklic (angl. occupation) je tudi mednarodno standardizirana oznaka (International Standard Classification of Occupations - ISCO-88). Slovenska različica tega standarda je predpisana z uredbo [Uredba 1997], katere uporaba je obvezna od začetka leta 1999. Z novo uredbo [Uredba 2000a] se je besedilo standardne klasifikacije nekoliko spremenilo in dopolnilo. Za slovenski standard skrbi statistični urad in je dostopen na internetu [SKP 2000]; skupaj vsebuje kode in imena za skoraj 2600 poklicev. Imena poklicev so določena za oba spola (npr. Miranda Gravnar, *otorinolaringologinja* /koda poklica 2221.21). Nedavno sprejeti zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah omogoča, da vsakdo lahko pridobi javno listino (certifikat) o poklicnih kvalifikacijah, in sicer na podlagi listin pridobljenih v izobraževanju ali z neposrednim preverjanjem [ZNKP 2000].

6 Ženska in moška imena in priimki

Oglejmo si najpogostejša rojstna imena v Sloveniji živečih oseb; podatki se nanašajo na leto 1994 [Keber 2001, str. 11]. Najpogostejša imena oseb ženskega spola so: *Marija*, *Ana*, *Frančiška*, *Jožefa* in *Irena*. Najpogostejša imena oseb moškega spola pa so: *Franc*, *Janez*, *Anton*, *Jožef* in *Ivan*. Imeni *Marija* in *Ana* tvorita tudi najpogostejše dvojno ime *Ana Marija* in najpogostejše zloženo ime *Anamarija*.

Zakaj govorimo o imenih oseb moškega in ženskega spola in ne o moških in ženskih imenih? Ostre delitve na moška in ženska imena ni. Ime *Marija* je najpogostejše žensko ime, vendar iz tega ne sledi, da je izključno žensko. Pogosto se pojavlja tudi kot moško ime, predvsem v dvojnih imenih (npr. *Erik Marija*). V Sloveniji so obojespolska imena (angl. unisex names) predvsem ruskega izvora (npr. *Vanja*, *Vasja*, *Saša* idr.). Iz samega imena torej ni nujno razviden tudi spol nosilca (npr. novinar in novinarka *Vanja* Vardjan in *Vanja* Kržan). V tujih imenih včasih spol določa zaporedje imen v dvojnem imenu (npr. *José María* je moško, *María José* pa žensko ime).

Rojstno ime samo po sebi v splošnem nima vnaprej določenega spola, ampak se pregiba glede na spol nosilca le-tega (npr. *Vanja* /M/ → *z Vanjem*, *Vanja* /Ž/ → *z Vanjo*). Res pa je, da imamo za večino tradicionalnih imen zelo prepoznavne moške in ženske različice po izvoru istega imena (npr. *Frančišek*/*Frančiška*, *Jožef*/*Jožefa*, *Anton*/*Antonija*, *Ivan*/*Ivana*). Ženske različice imen imajo v slovenščini praviloma končnico -a.

Podobno je glede spola tudi s priimki; tudi tisti, ki izhajajo iz občnih imen in jim lahko nedvoumno določimo tudi spol (npr. *Kralj* /M/, *Zver* /Ž/, *Maslo* /S/), le-tega s polastnoimenjenjem avtomatično izgubijo. Tako se na primer pridevnik iz priimka tvori glede na spol nosilca le-tega (npr. *Zver* /M/ → *Zverov*), pri čemer pravopis za priimke ženskih oseb odsvetuje tvorbo svojilnih pridevnikov z obrazilom - in [SP I, § 965]; v takih primerih izražamo svojilnost z rodilnikom (torej namesto *Kobilica* /Ž/ → *Kobiličin* rajši *Kobilica* /Ž/ → od ge. *Kobilica*/*Kobilice*).

Osnovna oblika priimka je v slovenskih osebnih imenih za osebe ženskega in moškega spola praviloma enaka. Kot ženski priimek lahko uporabimo tudi posamostaljeno obliko svojilnega pridevnika iz osnovne oblike priimka [SP I, § 998] in dobimo neuradno imensko dvojnico (npr. Zofka *Kveder*/*Kvedrova*). V uradni rabi pa zasledimo posebne ženske oblike priimka le za redke aristonime (npr. že omenjena Vida *Bleiweis Trsteniška*). Pač pa pravopis za petsto najpogostejših slovenskih priimkov kot poditočnice navaja ljudske ženske ustreznice (npr. *Novak* → *Novakovka*, *Kovač* → *Kovačica*, *Kavčič* → *Kavčička*), ki pa so omejeni zgolj na neknjižno rabo [SP I, § 999]; nekateri jih smatrajo za zmerljivke.

Imamo pa tudi narode/jezike, ki poznajo različne oblike moških in ženskih priimkov; posebne ženske priimke imajo Makedonci (npr. Boris *Trajkovski* in Vilma *Trajkovska*), Čehi (npr. Vladimír *Železný* in Marta *Železná*), Rusi (npr. Mihail *Gorbačov* in Raisa *Gorbačova*) in drugi.

7 Različice osebnih imen

Za isto osebo se pogosto pojavljajo različne oblike istega osebnega imena. Lahko gre za originalno ime in podomačenja, glej razdelek 8. Različice uradnih imen so še imena izbrana za pravni promet, glej razdelek 4.1. Za nekatera rojstna imena poznamo variantne zapise (npr. *Damjan*/*Damijan*, *Marjan*/*Marijan*); gre za imena s pravopisnimi dvojnicami [SP I, § 938]; posameznik naj bi striktno uporabljal le eno izmed obeh različic.

Uporabljamo še cel niz neformalnih različic osebnih imen. Gre za manjšalnice in ljubkovalna imena (npr. *Tomaž* → *Tomažek*), slengovske oblike (npr. *Miha* → *Majk*, *Jakob* → *Džimi*) ter druge, običajno krajše oblike imen (npr. *Frančišek* → *Fran*/*Franc*/*France*/...). Slednje so vse lahko tudi uradne oblike imena; leksikoni imen jih običajno obravnavajo pod osnovnim geslom, ki je največkrat ime svetnika (zavetnika). Kratko ime lahko nadomešča tudi večbesedno izsvetniško ime (npr. *María de los Dolores* → *Lola*).

Različni zapisi istega osebnega imena so lahko še krajšave. Krajšave osebnega imena so kratice, okrajšave, okrnjenke in skrajšanke. **Kratica** se za osebno ime pojavlja zelo redko (npr. *JFK* /izg. džejefkéj/ = *John Fitzgerald Kennedy*). Bolj pogoste so okrajšave. **Okrajšava** je s piko okrajšani zapis dela imena. Stilizirana oblika zapisa je okrajšava drugega imena dvojnem imenu (npr. *Igor E. Bergant* = *Igor Evgen Bergant*), glej tudi razdelek 4.1.1, praviloma pa okrajšamo tudi nekatere oznake plemiških stopenj (npr. *Jurij pl. Križanič* = *Jurij plemeniti Križanič*). **Okrnjenka** ali krn je ostanek po odvzemu dela besede, ki nadomešča celotno ime (npr. *Črt* = *Črtomir*). **Skrajšanka** se pojavlja razmeroma redko - ob naštevanju osebnih imen iz večdelnih podstav, ki se razlikujejo le v eni izmed njih (npr. *Miro-* in *Radoslav*). Posebna oblika krajšanja je tudi izpuščanje črk. Izpuščeno črko ali več črk zaznamuje opuščaj. V nekaterih jezikih je tak način uveljavljen za predimke (npr. *Marie d'Orville*), glej razdelek 4.1.2.

8 Slovenjenje tujih osebnih imen

V slovenščini načeloma ohranjamo pisno podobo tujih osebnih imen [SP I, § 72]. **Prevajamo** pa občnoimenske sestavine (npr. *Marie Gräfin von Dubsky* → *Marie grofica Dubsky*).

Poleg tega pa so se za nekatere znane osebnosti uveljavila podomačenja (angl. traditional name). **Podomačujemo** imena grško-rimskega sveta (npr. *Gaj Julij Cezar*), vladarska in papeška imena (npr. *Janez Pavel II.*), včasih imena plemiških rodbin (npr. *Andrej Turjaški*), redka druga imena znanih zgodovinskih oseb (npr. *Krištof Kolumb*), svetniška imena (npr. *Frančišek Asiški*) in še nekatera. Če smo v dvomih glede rabe podomačenja, pogledamo v slovarski del slovenskega pravopisa [SP II]. Prevajamo še vzdevke [SP I, § 81], podobno kot tudi v drugih jezikih (npr. slovensko: *Karel Veliki*, angleško: *Charles the Great*, nemško: *Karl der Große* ipd.).

Pri slovenjenju antičnih imen so se izoblikovala pravila, ki slonijo na prilagajanju posameznih glasov, glasovnih skupin in končnic glasoslovnim in oblikoslovnim pravilom slovenskega jezika. Osnovno pravilo pri podomačevanju je opuščanje ali zamenjava končnice. Za grška in latinska imena najdemo pravila kot tudi slovar imen v delu Antična imena po slovensko [Aubelj 1997].

Blažja oblika podomačenja osebnega imena je tudi prečrkovanje (transliteracija) iz jezikov, ki ne uporabljajo latinične pisave. Pri tem se ravnamo po Slovenskem pravopisu, ki določa pravila za prečrkovanje iz različnih jezikov, na primer iz ruščine [SP I, § 113], novogrščine [SP I, § 108], hebrejščine [SP I, § 120], arabščine [SP I, § 121] in drugih. Včasih je prehod enoličen (npr. za srbsko cirilico), večinoma pa ni; pravila za prečrkovanje se lahko razlikujejo glede na to, ali je določena črka na začetku, sredini ali koncu besede, pa tudi od tega, ali ji sledi samoglasnik ali soglasnik.

Za jezike, ki ne uporabljajo črkovnih, ampak zlogovne ali celo pojmovne pisave z ideogrami (npr. kitajščina), osebna imena slovenimo s fonetično transkripcijo, torej simuliranjem ustreznih glasovnih vrednosti. Pri domačenju kitajskih imen generacijsko in rojstno ime običajno združimo, tako da trodelno osebno ime zreduciramo na nam prilagojeno obliko priimek – ime (npr. *Mao Cetung*).

Zanimivo je, da severnoameriški Indijanci ponekod še danes niso sprejeli angleškega sistema poimenovanj. V vlogi priimka uporabljajo v angleščino prevedena imena, ki se nanašajo na totem (plemenski zaščitni znak), žival, znamenje, sanje ipd., in lahko tudi niso dedna [Britannica 1998]. Takšne sestavine osebnega imena lahko prevedemo tudi v slovenščino (npr. *John Sleeping Owl* ali *John Speča sova*).

9 Podeljevanje in spreminjanje osebnih imen

Osebno ime otroku sporazumno določijo starši; če do sporazuma ne pride, določi ime pristojni organ za socialno skrbstvo [ZOI 1974/87]. Nekdaj je imela pri podeljevanju osebnega imena velik vpliv katoliška cerkev; izbira je bila omejena na imena apostolov, svetnikov, papežev. Imenski zavetnik je na koledarju označeval godovni dan (angl. name day). »Nekrščanska« imena so se v začetku prikradla predvsem v dvojnih imenih (npr. Janez *Branko*). Priimki so bili pri nas uzakonjeni šele s patentom Jožefa II. leta 1780.

Da imena niso nespremenjiva, beremo že v bibliji, pri sklepanju prve zaveze z Bogom, ko ta pravi: »Zato se ne boš več imenoval *Abram*, ampak *Abraham* ti bodi ime.« (1 Mz 17, 5). Pri nas se osebno ime najpogosteje spremeni ob poroki (običajno privzem moževega priimka). Nekaj možnosti smo že omenili (glej razdelek 4.1.2). Med bolj zanimive načine pa sodi madžarski, kjer lahko žena po poroki celo popolnoma spremeni svoje osebno ime – po možu privzame tako priimek kot tudi ime (npr. mož: *Nagy Géza*, žena: *Spéter Erzsébet* → *Nagy Gézáné Spéter Erzsébet* ali samo *Nagy Gézáné*). Razlogi za spremembo osebnega imena so lahko tudi razveza, posvojitev ter priznanje, ugotovitev ali izpodbijanje očetovstva.

Sicer pa lahko osebno ime spremeni vsakdo. Spremembo osebnega imena zakon [ZOI 1974/87] prepoveduje le osebi, ki je bila obsojena za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, in sicer dokler trajajo pravne posledice obsodbe. Pogosti razlogi za spremembo osebnega imena so danes verski vzgibi (npr. prestop v drugo vero ali sekto), numerologija, naturalizacija (npr. *Louis Adamic*, ob krstu *Alojzij Adamič*) in drugi. V nekaterih arabskih deželah lahko ženska spremeni ime, ko postane mati [UW 1984]; ime prevzame po svojem sinu/hčeri (npr. *Umm Habibah*, tj. Habibova mati). Osebno ime se spremeni tudi pri pridobitvi ali spremembi plemiškega naziva, ki se ponekod šele po smrti očeta deduje na prvorojenca.

10 Sklep

Osebna imena so poimenovanja posameznikov. Po njih se ljudje ločimo med seboj. Včasih so bila osebna imena enodelna, običajno tudi enobesedna. Kadar to ni zadoščalo, se je uveljavilo še predložno določilo. Zaradi naraščajočih potreb po večjem naboru imen, pa tudi zaradi sledenja rodovnim povezavam, so kasneje imena postala dvodelna, imenu se je pridružil še priimek. Priimek nas združuje znotraj družinske skupnosti, ločuje pa v razmerju do širše skupnosti. Razvojno so pred pojavom priimkov še vzdevki, iz katerih so priimki največkrat tudi nastali.

Nekatere kulture imajo seveda tudi drugačne načine poimenovanj. Ponekod so osebna imena tudi trodelna; poleg rojstnega in družinskega imena imamo lahko še generacijsko ime. Namesto priimka ponekod uporabljajo tudi klansko ime. Predvsem v vaškem okolju imajo včasih več veljave kot priimki tako imenovana hišna imena. Za razliko od priimka se držijo domačije, ne pa rodu. Podobna oblika je še dinastično ime, ki si ga delijo člani vladarske rodbine.

Iz osebnega imena običajno razberemo spol nosilca, nakazuje pa lahko tudi na zakonski stan ter narodnostno ali jezikovno pripadnost. Včasih so bila imena še bolj govoreča. Predvsem vzdevki so lahko veliko povedali o lastnostih nosilca imena. Danes se te funkcije osebnega imena izgubljajo; nadomeščajo pa jih različni imenski dodatki pred in za osebnim imenom.

Pravilna uporaba osebnih imen in njihovih dodatkov je stvar, ki naj bi sodila v splošno izobrazbo. Najmanj, kar si velja zapomniti je vsekakor vrstni red v osebnem imenu, torej ime – priimek. Konec koncev pa s pravilno rabo osebnega imena tudi pokažemo neko spoštovanje do nosilca imena.

Viri: Literatura

[Aubelj 1997] = Bronislava Aubelj: **Antična imena po slovensko**. Modrijan, Ljubljana, 1997

[Bajt 1999] = Drago Bajt: **Slovenski kdo je kdo**. Nova revija, Ljubljana, 1999

[Britannica 1998] = **Encyclopćdia Britannica**. Multimedia Edition. Britannica Centre, Chicago, 1998

[Keber 2001] = Janez Keber: **Leksikon imen**. Mohorjeva družba, Celje, 2001

[Menaše 1994] = Luc Menaše: **Svetovni biografski leksikon**. Mihelač, Ljubljana, 1994

[Merků 1993] = Pavle Merků: **Svetniki v slovenskem imenoslovju**. Mladika, Trst, 1993

[Novak 1997] = Barbara Novak: **Osebno ime in človekove pravice**. *Pravnik*, letn. 52, št. 1-3, Zveza društev pravnikov Slovenije, Ljubljana, 1997, str. 83-93

[Ozvald 1995] = Branko Ozvald: **Raba plemiških naslovov po njihovi ukinitvi**. *Heraldica Slovenica*, št. 1-3, Heraldica Slovenica, Ljubljana, 1995, str. 12-13

[Ozvald 1999] = Branko Ozvald: **Matematična ocena stopenj plemiških naslovov**. *Življenje in tehnika*, letn. 50, št. 1, Tehniška založba Slovenije, Ljubljana, 1999, str. 70-74

[Pezdirc in Anžur 1990] = Zmago Pezdirc in Matjaž Anžur: **Vladarji in predsedniki evropskih držav**. Založba Valuk, Ljubljana, 1990

[SAZU 2000] = **Poskusna gesla za novi Slovenski biografski leksikon**. Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Ljubljana, 2000

[Schauber in Schindler 1995] = Vera Schauber in Hanns Michael Schindler: **Svetniki in godovni zavetniki za vsak dan v letu**. Mladinska knjiga, Ljubljana, 1995

[(Toporišič 2001) SP I & II] = Jože Toporišič: **Slovenski pravopis**. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 2001

Zakonodaja

[ObrZ 1994] = **Obrtni zakon**. Uradni list RS, št. 50/1994, str. 3075

[Uredba 1997] = **Uredba o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije poklicev**. Uradni list RS, št. 28/1997, str. 2217

[Uredba 1998] = **Uredba o skupnih osnovah in kriterijih za notranjo organizacijo in sistematizacijo delovnih mest v organih državne uprave**. Uradni list RS, št. 24/1998, str. 1498

[Uredba 2000a] = **Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije poklicev**. Uradni list RS, št. 16/2000, str. 2041

[Uredba 2000b] = **Uredba o uniformi, položajnih oznakah in simbolih policije**. Uradni list RS, št. 61/2000, str. 7697

[ZMK 1974/87] = **Zakon o matičnih knjigah** (prečiščeno besedilo). Uradni list SRS, št. 2/1987, str. 135

[ZNKP 2000] = **Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah**. Uradni list RS, št. 81/2000, str. 9769

[ZObr-C 2002] = **Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o obrambi**. Uradni list RS, št. 47/2002, str. 4737

[ZOI 1974/87] = **Zakon o osebnem imenu** (prečiščeno besedilo). Uradni list SRS, št. 2/1987, str. 139

[ZOI 1991] = **Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o osebnem imenu**. Uradni list RS, št. 5/1991, str. 207

[ZOIzk 1997] = **Zakon o osebni izkaznici**. Uradni list RS, št. 75/1997, str. 5894

[ZSZN 1998] = **Zakon o strokovnih in znanstvenih naslovih**. Uradni list RS, št. 47/1998, str. 3351

Internet

[Campbell 2002] = **Behind the Name**. © Mike Campbell, 2002, http://www.behindthename.com

[Corgatelli Smith 2002] = **Italian Genealogy: Second Surnames or Sub-Surnames**. © Sharon Corgatelli Smith, 2002, http://www.ida.net/users/scs/italy.htm#anchor40492

[Elizondo 2001] = **Notes on Cuban Names**. © Ed Elizondo, 2001, http://www.cubagenweb.org/names.htm

[IR 2001] = **Processing personal names**. © Intellectual Reserve, 2001, http://www.burgoyne.com/pages/bdespain/nads-toc.htm

[Maiz Apellániz 2002] = **Why are some Spanish names so long?** © Jesús Maiz Apellániz, 2002, http://www.laeff.esa.es/~jmaiz/longnames.html

[Molinero Fernández 1996] = **All you wanted to know and never dared to ask about Spanish family names**. © Pablo Molinero Fernández, 1996, http://www.stanford.edu/~molinero/html/surname.html

[NCA 1997] = **Rules for the construction of personal names**. © National Council on Archives, 1997, http://www.hmc.gov.uk/nca/rules2.htm

[NCCJ 1989] = **Names: Getting them right**. Reprinted from: Asian Pacific American Handbook. © The National Conference for Community and Justice, 1989, http://www.library.ca.gov/assets/applets/names.pdf

[SKP 2000] = **Standardna klasifikacija poklicev**. © Statistični urad RS, Ljubljana, 2000, http://www.sigov.si/zrs/publikacije/poklici/klas.xls

[UW 1984] = **Muslim and Arabic Names and Dates**. Reprinted from: A Middle East Studies Handbook. © University of Washington Press, 1984, http://faculty.juniata.edu/tuten/islamic/names.html#names

[von Studnitz 1992] = **The German Nobility**. © Gilbert von Studnitz, 1992, http://www.genealogienetz.de/misc/nobility_faq.html

[Voost 2000] = **The House of Windsor**. © Geraldine Voost, 2000, http://www.etoile.co.uk/Muse/001221.html

[Wallace 1997] = **Peerage Basic**. © Laura Wallace, 1997, http://laura.chinet.com/html/titles02.html

[Wallace 2000a] = **Correct Forms of Address**. © Laura Wallace, 2000, http://laura.chinet.com/html/titles12.html

[Wallace 2000b] = **Courtesy Titles**. © Laura Wallace, 2000, http://laura.chinet.com/html/titles05.html

Dodatek

Primeri pravilnih zapisov osebnih imen (podčrtani del osebnega imena je posebej pojasnjen):

Valuk	*enodelno osebno ime*
Rdeči oblak	*enodelno večbesedno osebno ime*
Jakob Aljaž	*dvodelno osebno ime (rojstno in družinsko ime)*
France Prešeren	ime v dvodelnem osebnem imenu
*Nagy **István***	ime v madžarskem dvodelnem osebnem imenu; zamenjan vrstni red!
Vanja Vardjan	moško ime
Vanja Kržan	žensko ime
Anamarija Slabe	zloženo ime
Nataša Barbara Gračner	dvojno ime
Franc Saleški Finžgar	dvojno ime iz svetniškega imena
Jean-Paul Sartre	dvojno ime v francoskem osebnem imenu; citatni stični vezaj!

Osama bin Laden	ime očeta v muslimanskem enodelnem večbesednem osebnem imenu
***Indira Jawaharal** Nehru*	ime očeta v indijskem dvojnem imenu
***Indira Feroze** Gandi*	ime moža v indijskem dvojnem imenu
***Mihail Sergejevič** Gorbačov*	poočetno ime v ruskem dvojnem imenu
***Hillary Rodham** Clinton*	dekliški priimek v ameriškem dvojnem imenu
*Vladimír **Železný***	moška oblika češkega priimka
*Marta **Železná***	ženska oblika češkega priimka
*Ćgir **Ólafsson***	poočetno ime v vlogi priimka v islandskem osebnem imenu
*Gregory **La Cava***	enojni dvobesedni priimek (s členom)
*Robert **De Niro***	enojni dvobesedni (predložni) priimek
*Janez **Ljubljanski***	vzdevek v vlogi enojnega priimka
*Ivan **Brez dežele***	predložni vzdevek v vlogi enojnega večbesednega priimka
*Fran **Maselj Podlimbarski***	vzdevek v vlogi drugega priimka v dvojnem priimku
*Robert **Modri Anžuvinski***	dvojni vzdevek v vlogi dvojnega priimka
*Herbert **von** Karajan*	predimek
*Hans **van den** Brook*	večbesedni predimek
*Paul **McCartney***	s priimkom spojeni predimek
*Sinéad **O'Connor***	z opuščajem priimku pripojeni predimek
*José Antonio **de la Peña***	predimek v španskem priimku, nastalem iz občnega imena
*Mojca **Drčar–Murko***	dvojni priimek - prvotni in privzeti; nestični vezaj!
*Helena **Blagne Zaman***	dvojni priimek - prvotni in privzeti; dovoljena tudi pisava brez vezaja!
*Jackie **Joyner-Kersee***	dvojni priimek v angleškem osebnem imenu; citatni stični vezaj!
*Federico **García Lorca***	španski dvojni priimek (priimek po očetu in po materi)
*Francisco **Franco y Bahamonde***	španski dvojni priimek z veznikom (priimek po očetu in po materi)
*Felix **von Seilern und Aspang***	nemški dvojni priimek z veznikom
*Luisa **Rodriguez de Santiago***	priimek po možu v španskem dvojnem priimku
*Pedro **Fernández de Córdoba***	zemljepisna oznaka v španskem večbesednem priimku
*Ma **Ming** Ju*	generacijsko ime (v kitajskem trodelnem osebnem imenu)
***Gaglojty** Soslany fyrt Nafi*	klansko ime (v osetskem trodelnem osebnem imenu)
*Karel Destovnik - **Kajuh***	enodelno psevdonimno ime (skupaj s pravim imenom); nestični vezaj!
*Lovro Kuhar **- Prežihov Voranc***	dvodelno psevdonimno ime (skupaj s pravim imenom); nestični vezaj!
***Goriški slavček** (Simon Gregorčič)*	nadomestno ime
Jezus iz Nazareta	ime s predložnim določilom
*Franziska Mayr **von Melnhof***	teritorialna oznaka, ki označuje poreklo
*Johann Gans **zu Putlitz***	teritorialna oznaka, ki označuje pristojnost
*Jurij **baron** Vega*	plemiški naslov v imenu brez teritorialne oznake
*Janez Bleiweis **vitez** Trsteniški*	plemiški naslov v imenu s teritorialno oznako
***dr.** Janez Drnovšek*	določilo pred osebnim imenom (znanstveni naslov)
***bl.** Anton Martin Slomšek*	določilo pred osebnim imenom (blaženost)
*Dumas **oče***	ločevalni dodatek za enodelnim osebnim imenom
*Marcel Stefančič **ml.***	ločevalni dodatek za dvodelnim osebnim imenom
*Ulrik II., **knez Celjski***	pojasnjevalni pristavek (vladarski naslov)
*Janez Podobnik, **dr. med.***	pojasnjevalni pristavek (strokovni naslov)
kardinal Alojzij Ambrožič	sestavljeno osebno ime (občno + lastno ime)

Opombe

1 Poleg osebnega imena se za identifikacijo osebe uporablja na primer **enotna matična številka občana** - EMŠO.

2 Poleg rodbinskega imena se kot simbolna oznaka rodbine pojavlja tudi **rodbinski grb**, ki ga uporabljajo plemiške, pa tudi nekatere neplemiške rodbine.

3 Poleg dinastičnega imena se kot simbolna oznaka vladarske rodbine pojavlja tudi **vladarski grb**, **vladarski pečat** in druge insignije.

4 Poleg klanskega imena se kot simbolna oznaka klana pojavlja tudi **totemsko znamenje**, ki ga kot sredstvo skupinske identitete uporabljajo predvsem ameriški Indijanci.

5 Poleg naziva je kot simbolna oznaka čina predpisana tudi **označba čina**, ki se nosi na uniformi kot našitek.

SLOVENSKO RODOSLOVNO DRUŠTVO
http://genealogy.ijp.si/
http://www2.arnes.si/~rzjtopl/rod/rod.htm
DREVESA Bilten slovenskega rodoslovnega društva

Rodovnik Jakoba Aljaža

Jurij Šilc

Oj, Triglav, moj dom, kako si krasan,
kako me izvabljaš iz nizkih ravan.
V poletni vročini na strme vrhe,
da tam si spočije v samoti srce,
kjer potok izvira v skalovju hladan:
oj, Triglav, moj dom, kako si krasan.
– Slavin [Matija Zemljič (1873-1934)]

V letu 2002 je minilo 75 let od smrti skladatelja, planinskega pisca in duhovnika Jakoba Aljaža (* 1845, + 1927). O "triglavskem župniku" so bile spisane že številne knjige,[1] a v nobeni ni zaslediti kaj dosti o njegovih prednikih.

Kratek življenjepis Jakoba Aljaža

Jakob Aljaž se je rodil 6. julija 1845 v Zavrhu pod Šmarno goro.[2] Najprej se je šolal v Smledniku in nato v Ljubljani, kjer je tudi končal gimnazijo. Na Dunaju je pričel s študijem filozofije, vendar se je kmalu preusmeril v bogoslovje, ki ga je študiral v Ljubljani. Mašniško posvečenje je prejel 31. julija 1870. Kot kaplan je služboval v Tržiču (1871-1880), nato pa najprej kot župnik na Dobravi pri Kropi (1880-1889) in potem v Dovjem (1889-1927). V letih 1889-1892 je bil tudi okrajni šolski nadzornik. Umrl je 4. maja 1927 na Dovjem, kjer je tudi pokopan.

Aljaž se je glasbeno izobraževal pri Nedvedu in predvsem pri Antonu Foersterju. Slogovno je bil romantik in je komponiral izključno krajše zborovske skladbe, ki jih označuje spevna in ljudsko občutena melodika, preprosta harmonija in jasna gradnja. Najiskreneje se je izpel v pesmih, ki izražajo domovinsko ljubezen in opevajo slovenske gore.

Dragocena je njegova vloga v razvoju slovenskega planinstva. Aljaž je bil nacionalno zaveden duhovnik in je v tekmi z nemško-avstrijskim planinskim društvom spodbujal gradnjo slovenskih planinskih postojank (Staničeva koča, Triglavski dom, Aljažev dom v Vratih idr.). Na vrhu Triglava je leta 1895 postavil stolp, ki je simboliziral slovensko obvladovanja gorskega prostora. – *Stolp na vrhu Triglava sem 7. avgusta 1895*[3] *napravil na svoje stroške ter ga pozneje podaril Slov. Plan. Društvu.* – Odpiral in popravljal je številne planinske poti ter pisal planinske spise.[4]

Kaj je o svojem sorodstvu zapisal Jakob Aljaž?

Nekaj besed o svojih starših, očetu Antonu in materi Elizabeti (Špeli) roj. Jarc, je zapisal v sestavku Oris mojega življenja v Planinskem vestniku leta 1923: *Rojen sem bil 6. julija*

DRUŽINSKI LIST

MOŽ

Ime in priimek	**ANTON ALJAŽ**		
Poklic	**kmet**		
Rojen	**7. 1. 1798**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	
Krščen	**7. 1. 1798**	Župnija	**Smlednik**
Umrl	**25. 8. 1877**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	
Pokopan	**27. 8. 1877**	**Smlednik**	
Oče	**Martin Aljaž**	Rojen	**6. 11. 1763 Zavrh pod Šmarno goro 2**
Mati	**Neža Žebrov**	Rojena	**~ 1773**

POROKA: **11. februarja 1833 v Smledniku**

ŽENA

Ime in dekliški priimek	**ELIZABETA (ŠPELA) JARC**		
Poklic	**gospodinja**		
Rojena	**4. 11. 1813**	**Gabrje 3**	
Krščena	**4. 11. 1813**	Župnija	**Dobrova**
Umrla	**9. 5. 1889**	**Dobrava pri Kropi**	
Pokopana	**11. 5. 1889**	**Dobrava pri Kropi**	
Oče	**Luka Jarc**	Rojen	**13. 10. 1780 Gabrje 3**
Mati	**Marija Zaveršnik**	Rojena	**15. 12. 1788 Dobrova 15**

OTROCI

	Ime	Roj. datum	Roj. kraj	Poroka	Smrt
1	**JANEZ**	**2. 4. 1834**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**--**	**22. 1. 1846**
2	**ANTON**	**15. 1. 1836**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**~ 1860**	**> 1894**
3	**FRANC**	**11. 4. 1838**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**1. 7. 1863**	**< 1900**
4	**MARIJA**	**13. 6. 1840**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**28. 1. 1865**	**31. 10. 1875**
5	**URH**	**6. 7. 1842**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**12. 5. 1869**	**17. 4. 1885**
6	**JAKOB**	**6. 7. 1845**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**--**	**4. 5. 1927**
7	**JANEZ**	**16. 11. 1847**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**--**	**31. 1. 1878**
8	**MARJANA**	**3. 1. 1850**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**--**	**8. 8. 1850**
9	**IVANKA**	**19. 4. 1852**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**26. 8. 1878**	**28. 3. 1926**
10	**MATEJ**	**11. 9. 1854**	**Zavrh pod Šmarno goro 2**	**--**	**2. 11. 1873**

Družinski list šmarnogorskega cerkovnika Antona Aljaža in žene Elizabete roj. Jarc

1845 v vasi Zavrh št. 2 (pri Bačniku) pod Šmarno goro, župnija Smlednik na Gorenjskem. Oče so bili Anton, mati Elizabeta, doma iz Dobrove pri Ljubljani. Imel sem pet bratov in dve sestri. Jaz sem bil četrtorojeni otrok. Oče so imeli srednje veliko posestvo in so še nekaj prikupili (skupaj 130 mernikov posestva). Bili so ključar cerkve na Šmarni gori, pobožen mož, dober narodni pevec, branja nevešči, pa imeli so izvrsten spomin. Rojeni so bili leta 1795 ter so učakali 83 let. Mati so znali dobro brati, imeli so sv. pismo, staro 100 let, in skoraj vse nabožne bukve zadnjih dveh stoletij. Večinoma so podedovali knjige po svojih starših...[5] *Istega leta* [1889 - op. p.] *so pri meni na Dobravi umrli moja dobra mati...*[6] V dovški župnijski kroniki je 28. maja 1922 v opombi omenil svojo nečakinjo in gospodinjo Marijo Žagar: *... Pozneje se je Krajec* [kranjskogorski župnik - op. p.] *na Dovjem v klancu ponesrečil ... Drugi dan pa smo ga (jaz in moja stričnica) pripeljali po železnici (v posebnem vagonu) v Ljubljano...* Istega leta je v Planinskih spominih, ki jih je objavljal v Planinskem vestniku omenil še drugo svojo nečakinjo Marico Cvirn: *... Po otvoritvi Trigl. koče je šlo precej turistov na vrh Triglava, od koder so po mojem optičnem sistemu telegrafirali na Dovje sledeče besede: »Danes* [10. avgusta 1896 - op. p.] *je 70 potnikov vrh Triglava, vreme krasno, veselje občo.« Telegrafiral, to je z loparjem (1 meter dolgim) je mahal učitelj Jeglič, besede telegrama so drugi sestavili šele na vrhu Triglava - na Dovjem pa je z daljnogledom opazovala in zapisovala telegram moja stričnica Marica (pozneje poročena Cvirn); telegram je z Dovške postaje poslala ob devetih v Ljubljano, kjer je bil opoldne že tiskan, ko smo bili mi še na Kredarici.*[7] Kaj pa smo o njegovem sorodstvu odkrili mi?

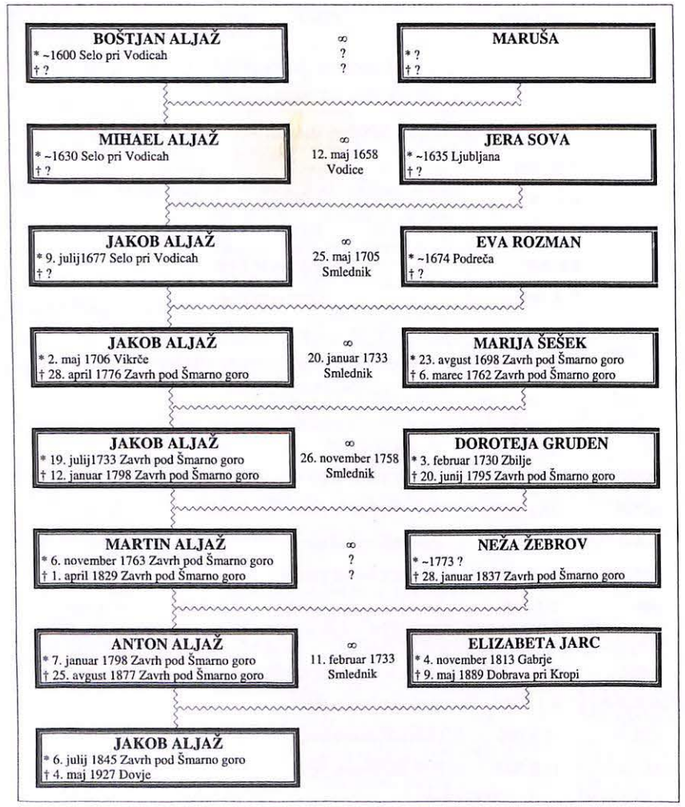

Neposredna veja iz rodovnika Jakoba Aljaža (I rodovnik)

Družina Jakoba Aljaža

Dober teden pred pustom, v ponedeljek, 11. februarja 1833, je domači župnik Simon Kavalar v župnijski cerkvi sv. Urha v Smledniku poročil 35-letnega Antona Aljaža, samskega zakonskega sina Martina in Neže roj. Žebrov, iz Zavrha h. št. 2 in (še ne) 20-letno Elizabeto Jarc, samsko zakonsko hčer Luke in Lucije roj. Zaveršnik, iz Gaberij h. št. 3 v župniji Dobrova. Zakonca sta se naselila v hiši ženinovega očeta, pri Bačniku v Zavrhu pod Šmarno goro. V zakonu se jima je rodilo deset otrok, sedem sinov in tri hčere. Med njimi je kot šesti po vrsti, v nedeljo, 6. julija 1845, "privekal na svet" tudi sin Jakob.

Kako si razložiti dejstvo, da Jakob v orisu svojega življenja omenja le pet bratov in dve sestri? Njegov brat, prvorojenec Janez, je umrl v začetku leta 1846, star še ne 12 let in le dobrih 8 mesecev po Jakobovem rojstvu; njegova mlajša sestra Marjana, pa je umrla kot 7 mesečni otrok, ko je Jakob dopolnil 5 let. Prejkone Jakob zanju ni vedel. Resnici na ljubo tudi ni bil četrtorojeni otrok, pač pa šestorojeni - res pa je, da je bil četrti sin. Tudi pri starosti očeta Antona se je nekoliko zmotil. Oče je namreč umrl v starosti 80 let (rojen je bil 1798). Prav gotovo je Jakoba zavedel vpis v knjigi umrlih (25. avgusta 1877), kjer je navedena napačna očetova starost 83 let.

Z upoštevanjem vse omenjenih dejstev smo prišli do zaneslivejšega družinskega lista šmarnogorskega cerkovnika Antona Aljaža in njegove žene Elizabete roj. Jarc.

Sedaj, ko smo dodbra spoznali družino Jakoba Aljaža, zavrtimo kolo časa nazaj in se sprehodimo po starejših matičnih knjigah.

Neposredni predniki po očetovi strani

Oče Anton Aljaž (* 1798 v Zavrhu, + 1877 v Zavrhu) je bil prvorojenec med šestimi otroki Martina Aljaža (* 1763 v Zavrhu, + 1829 v Zavrhu) in Neže roj. Žebrov (* ~ 1773, + 1837 v Zavrhu). Nežinega rojstnega kraja, kakor tudi časa in kraja njene poroke z Martinom, nam žal ni uspelo odkriti. Sprva je sicer priimek Žebrov, ki se je takrat pojavljal na Podreči obetal, da bomo uganko razvozljali, a žal tudi podrobnejši pregled krstnih in poročnih matičnih knjig župnij Smlednik in Kranj-Šmartin (Podreča je bila takrat razdeljena med obe omenjeni župniji) ni obrodil sadov. Torej ostaja Jakobova babica Neža Žebrov še vedno uganka. Ded Martin je bil edini sin (poleg petih hčera) Jakoba Aljaža (* 1733 v Zavrhu, + 1798 v Zavrhu) in Doroteje roj. Gruden (* 1730 v Zbiljah, + 1795 v Zavrhu). Jakob in Doroteja sta se poročila 26. novembra 1758 v Smledniku. Praded Jakob je bil najstarejši od štirih sinov Jakoba Aljaža (* 1706 v Vikrčah, + 1776 v Zavrhu) in Marije roj. Šešek (* 1698 v Zavrhu, + 1762 v Zavrhu). Jakob se je 20. januarja 1733 priženil k Bačniku v Zavrh, kjer je živela Marija, vdova po kmetu Juriju Bačniku. Zanimivo je, da je podobno življenjsko pot prehodil že njegov oče Jakob Aljaž (* 1677 na Selu pri

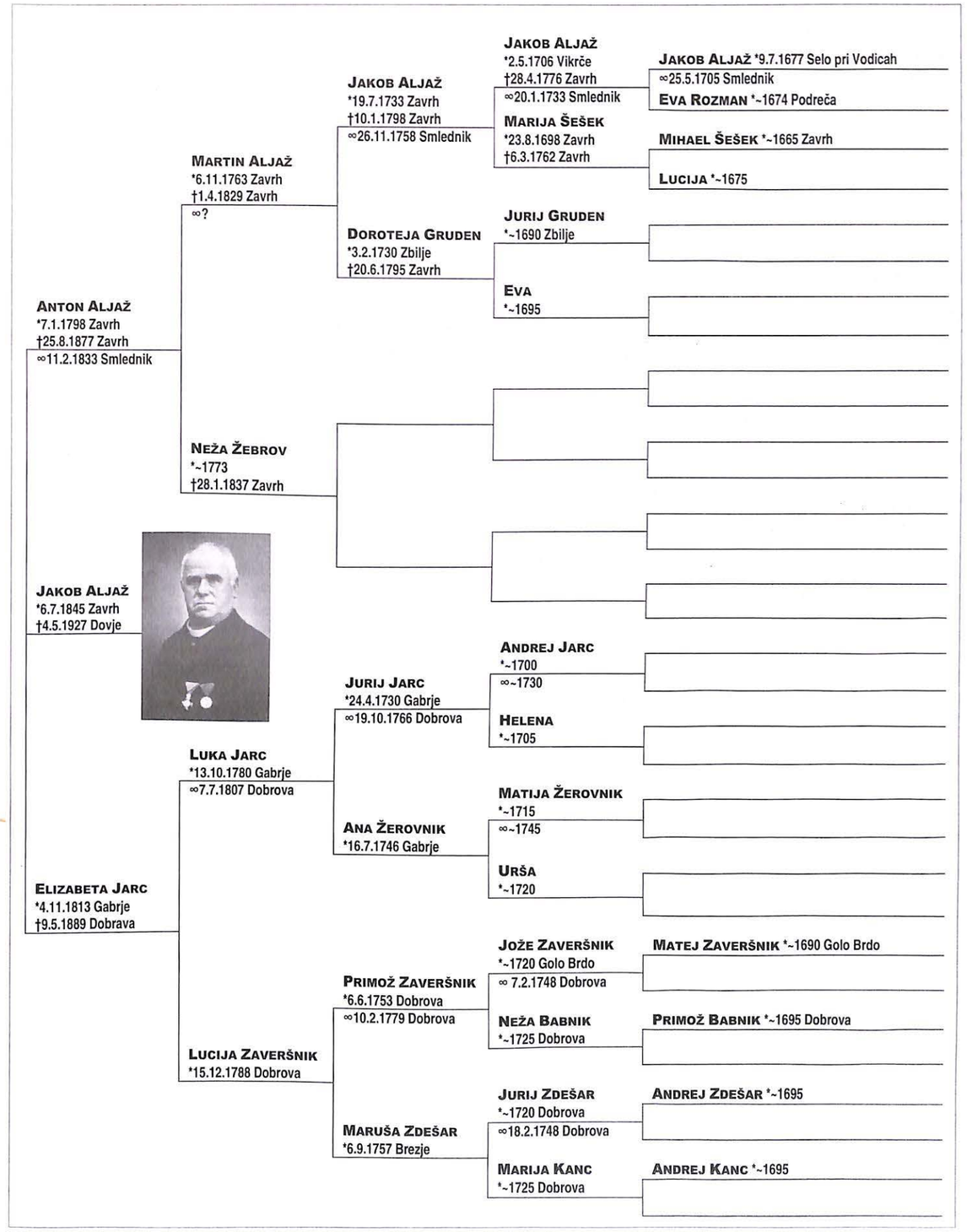

Rodovnik Jakoba Aljaža (V rodovnik, 5 generacij)

Vodicah, + ? v Vikrčah), ki se je 15. maja 1705 v Smledniku poročil z Evo roj. Rozman (* ~ 1674 na Podreči), vdovo po Simonu Bačniku iz Vikrč. Tako kot se je kasneje njegov najstarejši sin priženil k Bačniku v Zavrh, se je tudi sam priženil na Bačnikovo kmetijo v Vikrčah. S pra-pradedom Jakobom pa se selimo v sosednjo župnijo Vodice. Pra-praded Jakob je bil namreč najmlajši od najmanj sedmih otrok Mihaela Aljaža (* ~ 1630 na Selu pri Vodicah) in Jere, hčerke Ljubljančana Matije Sova. Zanimiv je tudi podatek, da je Jera pred poroko (12. maja 1658) prebivala v vodiškem župnišču. Najstarejše matične knjige župnije Vodice (krstna in poročna iz leta 1638 ter knjiga umrlih iz leta 1643) nam razkrijejo, da sta si že pred letom 1630 na Selu pri Vodicah ustvarjala družino Boštjan Aljaž (* ~ 1600) in njegova žena Maruša. Med njunimi prav gotovo številnimi otroki (znanih je vsaj pet) je bil tudi Mihael, ki je bil morda celo njun prvorojenec. Mihaela zasledimo tudi v urbarju gospostva Smlednik za leto 1674,[8] kjer je navedeno, da je Mihael smledniški podložnik, ki plačuje za hišo z vrtom in dvema njivama 1 goldinar 15 krajcarjev in 2 denariča. Žal pa v starejših urbarjih Aljažev ne zasledimo. Sklepamo lahko, da je bil Boštjan kajžar, prav lahko tudi priseljenec v Selo pri Vodicah. S pra-pra-pra-pradedom Boštjanom smo tako tudi dosegli list na neposredni veji rodovnega drevesa "triglavskega župnika" Jakoba Aljaža.

Neposredni predniki po materini strani

Mati Elizabeta Jarc (* 1813 v Gaberjah, + 1889 na Dobravi pri Kropi) je bila prvorojenka (med petimi otroki) kmeta Luke Jarca (* 1780 v Gaberjah) in Lucije roj. Zaveršnik (* 1788 na Dobrovi). Jakobova stara starša sta se poročila 7. junija 1807 na Dobrovi. Luka je bil sin Jurija Jarca (* 1730 v Gaberjah) in Ane roj. Žerovnik (* 1746 v Geberjah), ki sta se poročila na Dobrovi dne, 19. oktobra 1766. Praded Jurij je bil sin Andreja Jarca in Helene. Žal nam nam najstarejše ohranjene matične knjige v župniji Dobrova pri Ljubljani o Juriju in Heleni ne razkrijejo zadosti podatkov za nadaljnje poizvedovanje.

Aljažev rodovnik

Trenutni zbirni pregled priimkov (Tiny Tafel) iz Aljaževega rodovnika, ki obsega 154 oseb v 41 družinah je:

N Jurij Šilc
A Cesta Cirila Kosmača 51
A 1211 Ljubljana Šmartno
A jurij.silc@ijs.si
D /IBM/
F Brother's Keeper Windows 6.1
Z 12 Brother's Keeper MP
A420 1600:1903 ALJAŽ_____/Zgornje Pirniče
B152 1695:1725 BABNIK\Dobrova/Dobrova
G635 1690:1730 GRUDEN\Zbilje/Zbilje
J620 1700:1822 JARC____/Gabrje
K520 1695:1725 KANC____/Dobrova
R255 1620:1674 ROZMAN\Podreča/Podreča
S100 1635:1635 SOVA\Ljubljana/Ljubljana
Z165 1690:1788 ZAVERŠNIK\Golo Brdo/Dobrova
Z360 1695:1757 ZDEŠAR____/Brezje
Š200 1635:1698 ŠEŠEK\Zavrh/Zavrh
Ž161 1773:1773 ŽEBROV____/____
Ž615 1715:1746 ŽEROVNIK____/Gabrje
W 6 Dec 2002

Predstavimo še podrobnejši rodovnik (Ahnentafel) Jakoba Aljaža, ki je dostopen tudi preko spletne strani Slovenskega rodoslovnega društva, in sicer na spletnem naslovu http://www2.arnes.si/~rzjtopl/rod/zbirka/Aljaz/Aljaz.htm.

1. **Jakob Aljaž** (* 6. 7. 1845, Zavrh pod Šmarno goro 2; + 4. 5. 1927, Dovje; [] 7. 5. 1927, Dovje)

Starši
2. **Anton Aljaž** (* 7. 1. 1798, Zavrh pod Šmarno goro 2; + 25. 8. 1877, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 27. 8. 1877, Smlednik; oo Elizabeta (Špela) Jarc, 11. 2. 1833, Smlednik)
3. Elizabeta (Špela) Jarc (* 4. 11. 1813, Gabrje 3; + 9. 5. 1889, Dobrava pri Kropi; [] 11. 5. 1889, Dobrava pri Kropi)

Stari starši
4. **Martin Aljaž** (* 6. 11. 1763, Zavrh pod Šmarno goro; + 1. 4.1829, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 3. 4. 1829, Smlednik; oo Neža Žebrov)
5. Neža Žebrov (* ~ 1773; + 28. 1. 1837, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 31. 1. 1837, Smlednik)
6. Luka Jarc (* 13. 10. 1780, Gabrje 3; oo Lucija Zaveršnik, 7. 6. 1807, Dobrova)
7. Lucija Zaveršnik (* 15. 12. 1788, Dobrova 15)

Pra-stari starši (1. pra-stari starši)
8. **Jakob Aljaž** (* 19. 7. 1733, Zavrh pod Šmarno goro; + 10. 1. 1798, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 12. 1. 1798, Smlednik; oo Doroteja Gruden, 26. 11. 1758, Smlednik)
9. Doroteja Gruden (* 3. 2. 1730, Zbilje; + 20. 6. 1795, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 22. 6. 1795, Smlednik)
12. Jurij Jarc (* 24. 4. 1730, Gabrje; oo Ana Žerovnik, 19. 10. 1766, Dobrova)
13. Ana Žerovnik (* 16. 7. 1746, Gabrje)
14. Primož Zaveršnik (* 6. 6. 1753, Dobrova 15; oo Marija (Maruša) Zdešar, 10. 2. 1779, Dobrova)
15. Marija (Maruša) Zdešar (* 6. 9. 1757, Brezje)

Pra-pra stari starši (2. pra-stari starši)
16. **Jakob Aljaž** (* 2. 5. 1706, Vikrče; + 28. 4. 1776, Zavrh pod Šmarno goro 2; [] 30. 4. 1776, Smlednik; oo Marija Šešek, 20. 1. 1733, Smlednik)
17. Marija Šešek (* 23. 8. 1698, Zavrh; + 6. 3. 1762, Zavrh pod Šmarno goro; [] 8. 3. 1762, Smlednik; I oo Jurij Bačnik, 24. 10. 1717, Smlednik; II oo Jakob Aljaž, 20. 1. 1733, Smlednik)
18. Jurij Gruden (* ~ 1690, Zbilje; oo Eva)
19. Eva (* ~ 1695)
24. Andrej Jarc (* ~ 1700; oo Helena, ~ 1730)
25. Helena (* ~ 1705)
26. Matija Žerovnik (* ~ 1715; oo Urša, ~ 1745)
27. Urša (* ~ 1720)
28. Jože Zaveršnik (* ~ 1720, Golo Brdo; oo Neža Babnik, 7. 2. 1751, Dobrova)
29. Neža Babnik (* ~ 1725, Dobrova)
30. Jurij Zdešar (* ~ 1720, Dobrova; oo Marija Kanc, 18. 2. 1748, Dobrova)
31. Marija Kanc (* ~ 1725, Dobrova)

3. pra-stari starši
32. **Jakob Aljaž** (* 9. 7. 1677, Selo pri Vodicah; oo Eva Rozman, 25. 5. 1705, Smlednik)
33. Eva Rozman (* ~ 1674, Podreča; I oo Simon Bačnik, 4. 1. 1697, Smlednik; II oo Jakob Aljaž, 25. 5. 1705, Smlednik)
34. Mihael Šešek (* ~ 1665, Zavrh; oo Lucija)
35. Lucija (* ~ 1675)
56. Matej Zaveršnik (* ~ 1690, Golo Brdo)
58. Primož Babnik (* ~ 1695, Dobrova)
60. Andrej Zdešar (* ~ 1695)
62. Andrej Kanc (* ~ 1695)

4. pra-stari starši
64. **Mihael Aljaž** (* ~ 1630, Selo pri Vodicah; oo Jera Sova, 12. 5. 1658, Vodice)
65. Jera Sova (* ~ 1635, Ljubljana)
66. Jurij Rozman (* ~ 1648, Podreča; oo Helena)
67. Helena (* ~ 1652, Žerjavka)
68. Jurij Šešek (* ~ 1635, Zavrh pod Šmarno goro; oo Uršula)
69. Uršula (* ~ 1640)

5. pra-stari starši
128. **Boštjan Aljaž** (* ~ 1600; oo Maruša)
129. Maruša (* ~ 1600)
130. Matija Sova (* ~ 1600, Ljubljana)
132. Jernej Rozman (* ~ 1620, Podreča; oo Marina)
133. Marina (* ~ 1625)

Opombe

1 J. Mlakar: *Jakob Aljaž, triglavski župnik* (PZS Ljubljana, 1953), T. Strojin: *Jakob Aljaž v slovenskem planinskem izročilu* (PD Dovje-Mojstrana, 1980), A. Delavec et al.: *Jakob Aljaž* (PD Dovje-Mojstrana, 1989), J. Svoljšak, Jakob Aljaž: *Dovška župnijska kronika 1889-1923* (PD Dovje-Mojstrana, 1989), S. Klinar et al.: *Aljažev zbornik* (MD Celje, 1993) in I. Sivec: *Triglavski kralj* (Družina Ljubljana, 1994), če omenimo le nekatere.
2 Na ta dan je sedaj praznik Občine Medvode.
3 Na ta dan je sedaj praznik Občine Kranjska Gora.
4 Enciklopedija Slovenije in Slovenski biografski leksikon
5 Planinski vestnik, let. 23, št. 8, 1923
6 Planinski vestnik, let. 23, št. 10, 1923
7 Planinski vestnik, let. 22, št. 9, 1922
8 ARS, Gospostvo Smlednik, AS 777, Knjige, št. 14

Gabrijel Gruber je bil pred dvesto leti izvoljen za generala jezuitskega reda

Stanislav Južnič

Gruberje zelo pogosto srečamo na Kranjskem in severno od nje. Njihove korenine segajo tudi na Kočevsko. Hanns Grueber iz Kočevja je leta 1574 plačal kočevskemu graščaku 12 šilingov za najem velike njive. Drugi dve manjši njivi je prepustil Matheju Peeru, ki je zanje plačeval 15 šilingov skupne najemnine. Istega leta je Hannsov domnevni sorodnik in sosed Leonhardt Grueber za najem vrta Gregorja Kramerja plačal 12 šilingov. Uporabljal je še trikrat dražji vrt Grethe Grueber.

Gruberji so v začetku sedemnajstega stoletja živeli tudi v bavarskem Passauu ob meji z Zgornjo Avstrijo, na Ogrskem in v Linzu. V cesarskem Dunaju so se uveljavili kot premožna družina slovenskega rodu. Jezuiti Gabrijel Gruber in njegovi mlajši polbratje Tobija, Janez Nepomuk ter Anton so bili vsi nadarjeni za matematične znanosti:

GABRIJEL GRUBER,
6. 5. 1740 Dunaj, rojen - 18. 10. 1755 Dunaj, vstopil v jezuitski red - 25. 3. 1805 Sankt Peterburg, umrl.

1768-1784 Ljubljana, predstojnik katedre za risanje, geometrijo, mehaniko in hidravliko - 1772-1781 Ljubljana, ravnatelj plovbe po Ljubljanici in Savi - 1786-1800 Polock v Belorusiji, profesor mehanike - 1800-30. 7. 1802 prvi rektor v Sankt Peterburgu - 30. 7. 1802 (ruski koledar)/11. 8. 1802 (gregorijanski koledar) general, predstojnik jezuitskega reda, potrjen od generalne kongregacije 10. 9./22. 9. 1802.

TOBIJA GRUBER,
12. 9. 1744 Dunaj, rojen - 18. 10. 1860 Dunaj, vstopil v jezuitski red - 31. 3. 1806 Praga, umrl.

1761-1762 Dunaj, noviciat - 1763 Leoben, obiskoval višje razrede gimnazije - 1764-1765 Gradec, študiral filozofijo - 1766 Dunaj, repetitor jezikov - 1767 Passau, profesor v nižjih razredih gimnazije - 1768-1773 Dunaj, repetitor matematike in teologije - 1774-1777 Temišvar, navigacijski ravnatelj - 1780-1806 Praga, ravnatelj kameralnih posesti na Češkem in predsedovatelj češke znanstvene družbe.

JANEZ NEPOMUK GRUBER,
1746 Dunaj, rojen - 1762 Dunaj, vstopil v jezuitski red.

1766-1767 Gradec, študiral filozofijo - 1768 Neustadtl - 1769-1770 Gradec, študiral jezike in matematiko - 1771-1772 Krems, profesor v nižjih razredih gimnazije - 1773 profesor teologije.

ANTON GRUBER,
26. 3. 1750 Dunaj, rojen - 18. 10. 1765 Dunaj, vstopil v jezuitski red - 1819 umrl.

1769 Gradec, študiral filozofijo - 1770-1772 Dunaj, študent in repetitor matematike - 1773 Krems - 1773 Ljubljana, pomagal bratu Gabrijelu pri računanju - 24. 4. 1788-1802 Ljubljana, profesor matematike na liceju in asesor.

Gabrijel Gruber je 12. 10. 1774 kupil Viderčanov grad na Glincah in tam sezidal današnjo vilo Podrožnik. Posest je dal prepisati na Jožefo, vdovo svojega očeta. Jožefa se je drugič poročila s pl. Schwindlom, umrla pa je leta 1787. Gruber je postavil tudi palačo na Zvezdarski ulici, kjer rodovnikarji pogosto obiskujemo Arhiv Slovenije. Njegovo ime se je prijelo še prekopa s katerim je Ljubljančane rešil poplav. V politiki se je najprej uveljavil Georg Gruber (1739-1799), ki je objavil znameniti učbenik diplomacije na Dunaju leta 1783/84. Pred dvesto leti je Gabrijel Gruber postal general jezuitskega reda in krojil usodo Evrope v vihri Napoleonovih vojn. Njegov položaj je bil med najvišjimi, kar so jih Slovenci dosegli v cerkveni hierarhiji. Zato dvestoletnica Gruberjeve izvolitve za generala izziva rodovnikarje, da podrobneje raziščejo njegove slovenske korenine.

Ali jih kdo pozna

(peti del)

Dagmar Slekovec

Sodnik v Mokronogu, Kočevju, Gradcu; Leipzig

Nezasedeni sta bili na jugu graškega okrožja dve mesti: v Novem mestu in v Mokronogu. V Novem mestu je bil sodnik oče in bilo je jasno, da ministrstvo ne bo dovolilo, da bi služila oče in sin, saj bi bile večne težave pri zasedanju senatov. Še z Mokronogom se je bilo bati težav, ako bi dobil civilni oddelek, ker je bil oče v prizivnem in rekurznem senatu. Res sem bil imenovan 2. decembra 1900 v Mokronog. Prav takrat je vizitiral predsednik višjega deželnega sodišča v Gradcu, ekscelenca **grof Gleispach** novomeški sodišči. Naš predsednik je pozval **Dolenca**, ki je bil ob meni imenovan za Novo mesto, naj se greva Gleispachu v svojem novem svojstvu predstavit. Gleispach, velikan, za dve glavi večji od našega **Gerdešiča** in precej večji tudi od naju dveh, naju je sprejel prijazno, zameril se pa je nama obema, ko je mene potolažil, da moram v Mokronog, češ, kot v činu starejšemu in bolje opisanemu bi mi šlo Novo mesto, pa pač ni bilo mogoče zbog očeta. Rekel sem, dá to razumem in da sem tako pričakoval, on je pa omenil, da me ne bo pozabil. Dolencu je moral biti ta pogovor neprijeten, meni pa je bil mučen prav zaradi Dolenca; saj sva vse to vedela sama, vedel pa nisem, da Gleispach misli zares, kakor se je pokazalo kmalu.

V Mokronog iti pa res ni bilo vabljivo. Vedel sem, da je med njim in Novim mestom velika razlika v družabnem in službenem pogledu. Novo mesto je imelo okrožno sodišče, okrajno glavarstvo, par zdravnikov, višjo gimnazijo, državno pošto, precej duhovščine, in tudi meščanstvo je bilo precej probujeno. V Mokronogu srednje veliko okrajno sodišče, davkarija, štirirazredna ljudska šola, geometer, župnik in kaplan, meščanstva ali tržanstva malo, pač notar, ne pa nobenega odvetnika. Da se pri sodišču ne razumejo ne med seboj ne z notarjem, da se v Mokronogu silno pije, sem bil že slišal. Pisal sem pa se prijatelju **Tekavčiču**, čigar mati in sestra sta živeli v Mokronogu, po obvestila in ko je šel prav tiste dni **svetnik Golia**, moj birmski boter, v Mokronog na disciplinsko preiskavo zoper mojega bodočega predstojnika, me je vzel seboj, da si ogledam kraj in zagotovim hrano in stanovanje. Tekavčičevo pismo je bilo sicer polno lahke ironije zoper njegove rojake, toda obupno ni bilo; opozorilo me je na nekaj trenj, da ne pridem v »mlin«, sicer pa bom že izlaviral. Kar sem zvedel od Golie, ko sva se peljala domov, je bilo manj prijetno: sodišče ima **svetnik Starič** v popolnem redu, je pa hud pijanec, vsak popoldan vinjen in potem siten. Notar dela slabo in drago, **Starič** mu zato ne daje zapuščin, od tod sovraštvo. **Starička**, sicer dobra žena, hoče vladati v trgu, zato je sprta s sodnikovo ženo in še z drugimi. Vse skupaj je rodilo neke brezimne ovadbe zoper Stariča. Te so, kar se tiče sodišča samega, neosnovane; pijanost, ki ne upliva na tek poslov pri sodišču, se da prijeti le, če je Starič škodoval ugledu stanu. Z eno besedo: ne bom imel lahkega stališča na sodišču. Hrano sem si zagotovil pri »**Stari pošti**« ali pri »**Zgornjem Majcnu**«, čigar žena je bila sorodnica **Golieve žene**; stanoval bi tam, dokler ne najdem sobe v zasebni hiši.

Tako sem prišel na starega leta dan v Mokronog in nastopil službo. Jako me je imelo, da se takoj vrnem na Silvestrovo v novomeški čitalnici, ki sem ga bil praznoval poslednjih šest let skupaj z domačimi in tovariši, toda ostal sem, ko so mi uradniki, ki sem jih obiskal prvi dan, in Starič sam in ona rekli, da bodo silvestrovali tudi v Mokronogu in prav pri Stari pošti. Bilo mi je žal in ni mi bilo. Prišli so šef z ženo - zato seveda ne **sodnik Modriniak** in ne notar, pač pa notarjev »koncipient«, ponesrečen pravnik, precej v letih, hudo zabuhel v lice. Od sodišča še **vodja zemljiške knjige Sabothy** z ženo - njihovega sina sem bil inštruiral -, **davkar Knez** z ženo in od davkarije še **Strmolc** z ženo - z njim sem bil skupaj stanoval pri **Ažmanu** -, **Vencajz** in še ta in oni, od tržanov samo **usnjar Penca**, mlad, postaven, napreden mož. Nič ni bilo napačno, zabava za mene dovolj zanimiva, ker mi je bilo vse novo in sem se hotel učiti. Samo pilo se je precej. Tudi tega sem bil vajen iz Novega mesta, toda naenkrat pade notarjev koncipient pod mizo. Sedel je poleg mene, rudeč kakor je bil v lice, sem se ustrašil, da ga je zadela kap, pa so me pomirili, da ni prvič tako, naj ga kar pustim. Res se je pobral sam in se zopet vsedel. Starič ni maral ničesar in nikogar, kar je bilo v stiku z notarjem. Že prej je grdo gledal, sedaj je začel škripati z zobmi in vrteti oči. Poslovil sem se, čim smo si čestitali za novo leto, češ, da bom moral zgodaj vstati. To je bilo povsem res, da sem vstal še pred 5^{h}, toda zato se nisem umaknil, tem manj, ker je bila moja soba nad gostilniško in sem vedel, da ne bom mogel spati. Videl sem, da bom družbo moral iskati, če je bom željen, med Sabothijevimi in med uradniki z davkarije. Nadučitelj je malo hodil v to družbo, **učiteljica Donati** je bila na »sumu«, da drži z notarjem, druga učiteljica se je držala doma, pač pa je bil prijeten mož mladi **učitelj Tratar. Zdravnik-ranocelnik Mahorčič** je bil precej nad 70 let star, duševno še prav čil in zabaven mož, telesno pa precej slab. Po Tekavčičevem navodilu sem obiskal trške honoracijorje, v črni suknji, s cilindrom. Kakor so me sprejemali, sem imel vtis, da me je bil Tekavčič malo potegnil: večinoma niso vedeli, tako se mi je zdelo, kam z menoj in z mojo parado, in ne spomnim se, da bi mi bil kdo vrnil obisk, razen mladega **Pence,** ki mi je bil prav simpatičen. Seveda sem napravil obisk tudi pri notarju in pri Modriniaku na domu, s čemer sem hotel podčrtati tudi proti Stariču, da hočem biti nepristranski in da me medsebojni prepiri ne bodo odvrnili od družabne spodobnosti, dokler si ne bom mogel sam ustvariti sodbe. Mož mi ni zameril, občevanje z notarjevimi in Modriniakovimi pa je ostalo na tistem prvem obisku, kajti komaj sem se malo ogrel v Mokronogu, ko sta se pripetili dve stvari, ki sta imeli za mene precej pomena. Nekega jutra mi prinese pošta na mizo nalog, naj poizvedujem za neznanimi storilci, ki so zoper Stariča vložili neosnovano ovadbo, v kateri so mu očitali hudodelstvo zlorabe uradne oblasti. Priloženi so bili dotedanji disciplinski spisi zoper Stariča. Prečitam in zaklenem v miznico. Popoldne mi pride v sobo, kjer sem uradoval z **zapisnikarjem**, starim **Špendovom**, notar, da bi rad govoril z menoj. Ponudil sem mu, da sede. Začel je o prepirih s Staričem in govoril tako, da sem videl, da mu je znano, kaj je prišlo na mojo mizo. Kdo mu je izdal, ne vem, pač kdo iz pisarne. Šef je sicer pošto videl, pa je gotovo molčal, in moj Špendov je bil molčeč kakor grob. Pustil sem notarja govoriti kakor je hotel; ko je končal, pa rečem Špendovu, naj vzame polo papirja. Notar se prestraši, da je prišel k meni zaupno. Odvrnem, da sem med uradnimi urami v uradni sobi pač v službi, tem bolj, ko se pogovor ni vršil na štiri oči, marveč pred zapisnikarjem, ki je bil tudi v službi sodišča.

Nekaj dni pozneje so me poslali v Kočevje substituirat sodnika, ki je bil suspendiran, ker je poneverjal v izvršbi položene varščine, da je plačeval svoje dolgove iz borznih poslov. Šel sem najprej za dan domov in materi sem plačal hrano in stanovanje. Ni hotela vzeti, pa sem ji vsilil dva nova kovanca po pet kron. Imel sem denarja preveč. Več kot 200 kron na mesec, porabiti pa ob udobnem, vendar solidnem življenju nisem mogel več kot 100-140 z obleko vred. Začel sem vračati »Radogoja« in poslal sem včasih par kron **teti Klemenčevi**, ki ji ni šlo dobro. In še je ostajalo. V Kočevju sem dobival še dieto 5 kron na dan, in tudi komisije so nekaj nesle, ker so bile razdalje velike. Plaval sem v denarju in kmalu sem kupil kolo. V Kočevje sem prišel prve dni februarja, v hudi zimi. Velike sobe v gradu se niso dale razkuriti. V talarjih in škornjih smo prezebali, dela ni bilo skoro nič; pozimi ga je bilo že itak malo, kajti Kočevarji so bili po celem svetu kot torbarji-hauzirarji, Slovenci pa v slavonskih, bosenskih in celo rumunskih gozdih kot drvarji; to leto smo imeli celi februar po 15-20 stopinj pod ničlo in tak sneg, da se ni dalo nikamor.

Pa nisem še povedal, kaj sem našel v Kočevju in koga. Starešina je bil **svetnik Höffern**, bolj rezek gospod, s katerim sva se kmalu prav dobro razumela, **starejši kolega** je bil **Arnstein**, ljubljanski Nemec, jako prijeten in ljubezniv mož, ki mi je dal marsikateri dobri migljaj za življenje v Kočevju. Od pisarniških gospodov mi je res ugajal samo stari **vodja zemljiške knjige Jonke**, s čigar sinovi sem se bil seznanil v Belovaru. Jonke je bil eden tistih izvrstnih pisarniških uradnikov, na katere si se lahko zanesel kakor na sebe in še bolj. Taki možje so večinoma prišli k zemljiški knjigi, tak je bil v Novem mestu **Bevc**, v Mokronogu **Sabothy**, v Kočevju Jonke, sami bivši podčastniki, z malo šole, z jasno pametjo in z velikansko skušnjo v življenju in stroki, skromni možje, pa res stebri sodišča. Take je pač imel v mislih **Klein,** ko je neki deputaciji pisarniških uradnikov izjavil, da je pisarna hrbtenica sodišča. Seveda pa so mislili pisarniški uradniki, da Klein misli vse, in greben jim je zrasel, ob enem so bili sodniki razžaljeni, po nepotrebnem. Če so ali naj bi bili pisarniški uradniki hrbtenica, so, ali naj bi bili sodniki možgani sodišč. Tako je brez dvoma mislil tudi Klein, koristil pa s tistim izrekom res ni.

Za menoj je prišel v Kočevje **Doljan,** pa še kdo, nazadnje je bil tam stalno nameščen **Krausnagg**. Tega sem, precej pobitega, srečal nekega dne, ko sem prišel iz Mokronoga v Novo mesto. »Kaj, kako je v Kočevju, kolega, kaj počnete?« »Ah, same sitnosti, pomislite, **Orehku** so prišli na sled, da je že dolgo kradel in poneverjal denarne kazni.« »Kako je mogel?« »Dal si je od stranke izročiti vso kazen, češ, da bo že sam nesel Jonketu, Jonketu je odrajtal le del, drugo je obdržal zase in v vpisnik je kot prisojeno kazen vpisal samo tisti del, ki ga je dal Jonketu.« »Pa saj je sodnik vendar moral videti, da je v vpisniku manj, kot je dosodil?« »To je res, toda če niste kot sodnik res sproti izdelovali sodb in večkrat pogledali v vpisnik, Vas je naplahtal, da se motite, da ste res dosodili kolikor je vpisano.« Ustrašil sem se, ali je osleparil tudi mene, kajti da bodo osleparjeni sodniki poleg vračila škode imeli še disciplinske sitnosti, je bilo dokaj verjetno. Vprašam prijatelja **Pajniča**, ki je vodil preiskavo, in ta me je smeje se pomiril; vprašal je Orehka, kako da je pustil mene pri miru, pa mu je Orehek zaupal, da sem bil preveč natančen pri izdelovanju sodb in pri nadziranju vpisnika. Zato je fant menda segel v mojo miznico; seveda ga nisem izdal. Bil je res obsojen pred poroto.

Za ta del torej v Kočevju ni bilo prijetno. V vsakem drugem pogledu sem se pa tam počutil izvrstno. Saj življenje ni dosegalo novomeškega, ali daleč je presegalo mokronoško. Stanoval sem v hotelu, kjer sta stanovala tudi **Milan Mencinger** in **Aleksander Guzelj**. Naenkrat smo zopet bili skupaj vsi trije, Milan na spodnji gimnaziji, Aleksander pri davčnem inšpektoratu. Bili smo skupaj pri mizi, z nami Dunajčan **komisar z okrajnega glavarstva, Grunert**, malo domišljav mož, pa ne napačen v družbi, in **učiteljica Ela Tschurn**, ljubljanska Nemka, precej izobraženo dekle v nevarnih letih. Zvečer je bila družba redno večja. Prihajali so **gimnazijski ravnatelj Wolsegger,** včasih z ženo in hčerjo, profesor **germanist Oberföll**, ljubezniv star gospod, ki je rad tolmačil kočevski nemški dialekt, **profesor Leis** z mlado ženo, s Tschurnovo je včasih prišla **učiteljca Zorli**, Slovenka, prišel je tudi kdo od meščanov, ti so pa prihajali tudi po obedu v kavarno igrat domino ali karte. Res, še eden je bil nas tovariš že pri obedu, **gozdni uradnik Ruth kneza Auersperga**. Zvečer se je pač malo posedelo, včasih smo tudi kegljali. V nedeljo popoldne smo šli na žabe v Mošvald ali na muškatelec v Slovenjo vas. Spomladi in poleti smo kolesarji napravili kak izlet. Le vodnega športa ni bilo nič. Rinža je bila kot prava kraška ponornica pozimi pretopla za pošten led, poleti prehladna za izdatno kopel, čolnov pa še celo ni bilo na nji, premajhna je bila. Lepi so bili za mene sprehodi in izleti s kolesom. Ob 18^{h}, po uradnih urah, sem sedel na kolo in se peljal 10, 15, tudi 20 km daleč, tja do Knežje lipe, do Funke, do Ribnice in nazaj. V kratkem sem bil tako treniran, da sem bil med redkimi Kočevci, ki so prevozili Štalcerski klanec, ki se je na dva km dvignil za 140 metrov. Rad sem se vozil s svojim učiteljem na kolesu **trgovcem Tahniklom.**

Nikoli niso Kočevarji nam trem kazali kake narodnostne mržnje. Bil je predpust in nekaterikrat sem plesal v hotelski dvorani. Prišel sem nekoč z dolge komisije, ki sem jo opravil peš, in okolu 19^{h} sem prišel ves zmučen v hotel, tako lačen in žejen, da sem šel kar v gostilno, ne da bi se bil preoblekel ali preobul. Zvem, da imajo gasilci ples in hočem hitro pospraviti in iti počivat. Toda ne, da naj se udeležim zabave, da naj grem plesat. Pokažem, da sem oblečen in obut za gozd, ne za plesišče. Ni pomagalo, moral sem iti in plesal sem do jutra. Ko so me pa povabili turnerji, nisem šel. Prišli so osebno v sodišče, povabili **Höfferna** in **Arnsteina** in prišli še v mojo sobo. Takoj mi je padlo v glavo, da najbrže le iz spodobnosti. Odgovoril sem, da smatram povabilo za čast, da naj pa dovolijo odkrito besedo: da se bojim, da bi kot Slovenec izrazito nemško slovesnost le motil. Zato da je za obe strani bolje, da ne pridem. Mislim, da jim je bilo to kaj prav, v največji prijaznosti smo se ločili.

S kočevskim svetom sem lahko shajal. Bilo je v Kočevju neprijetno to, da je bilo prav v toplem poletju mnogo več, res absolutno mnogo dela. O Veliki noči so se vračali moški in ostali doma do sv. Mihela, v 5 - 6 mesecih so se morali spravdati, skregati in stepsti za celo leto, in še iz zimskih mesecev so marsikaj slišali vrnivši se moški. Tako je bilo res mnogo dela. Pri tem je motila dvojezičnost. Čisto nemških krajev je bilo nekaj, manjša selišča daleč od večjih cest. Pravilo pa je bilo, da je vas mešana, t.j. da je v pretežno nemški vasi vsaj nekaj, včasih precej slovenskih družin. Kočevarji so se takrat jako izseljevali, deloma v druge dežele Avstrije, kjer se je naselil eden ali drugi torbar, deloma v Ameriko; na prazne domove so silili Slovenci, zlasti od Kolpe in iz Bele Krajine. Nemški živelj je bil često, pa ne vedno močnejši; Kočevarji so uživali protekcijo upravnih oblastev, pred vsem pa so imeli velikanski vpliv Schulverein, Südmark in kočevska hranilnica, poleg kranjske najstarejši zavod te vrste, močan, dobro voden.

Niti pri sodišču nisem dobil vedno zanesljivega obvestila, ali naj vzamem na komisijo slovenske ali nemške tiskovine, in parkrat sem se zmotil; avstrijska statistika iz l. 1890 ni bila več resnična. Nosil sem poslej oboje tiskovine seboj in rabil tiste, ki so ustrezale jeziku, katerega je rabila stranka. Tako sem delal tudi pri zasliševanju na sodišču, in težav ni bilo. Križ je bil pri razpravah o prestopkih, če sta se na pr. tožarila za žaljenje časti Slovenec in Kočevar. Moški ob jezični meji so redno znali ali vsaj razumeli oba jezika, zlasti Kočevarji, manj Slovenci. Ženske pa so redko znale oba jezika, posebno starejše. Zapazil sem takoj, da radi zapadejo v kočevsko narečje, neukemu ušesu precej težko razumljivo, starejše ženske pa so sploh znale samo kočevski. Tako so se kolizije lahko vršile prav očito pred sodnikom. No temu sem prišel v okom, izposodil sem si pri **dr. Slancu Hauffnovo** knjigo o kočevskem narečju, jo dvakrat prečital in v redu: nisem seveda sam znal govoriti kočevski, toda razumel sem toliko, da me za nos niso mogli voditi. Zgodilo se je tudi, zlasti ob žalitvah časti, da so stranke bile prepričane o žaljivosti izraza, da je žaljivost potrdilo tudi županstvo ali župnik, nobeden pa ni vedel, kaj pravzaprav pomeni izraz. Včasih mi je pomagal **germanist Oberföll**, tako je on pogruntal, da pomeni psovka »Par-ponzzen« Bärenmagen (t.j. Bärenpansen /= medvedji želodec/). Te težave sem lahko premagal. Hujše, ker ne tehnično, marveč prestižno vprašanje je bilo, kako pisati zapisnik, če en del udeležencev govori slovenski, drugi nemški. Lahko reči: vsako izpoved, kakor je dana, toda potem bi se bil lahko vsak vsajal, da se mu s tolmačem prevede in se prevod tudi zapiše. Torej najmanj dvojno delo s strankami, ki so se večinoma prav dobro razumele, saj so se doma eno- ali dvojezično sprle in ogrdile in opsovale. Našel sem to pot, da sem strankam, zlati če so bile daleč doma, predočil, da bo razprava pač trajala v noč in da bodo morda prišle šele drugi dan domov, meni da je vse eno, ker pač neham ob 18^{h}, grem večerjat in lepo spat. Ali ne bi šlo, da pišemo zapisnik na tistem jeziku, na katerem se zagovarja obtoženec; danes bo ta govoril slovenski, jutri drugi nemški. Redno so stranke priznale, da imam prav, celo poklicni zagovorniki, dasi so bili Nemci.

Večkrat sem šel iz Kočevja obiskat domače v Novo Mesto, dokler ni bratec Stanko zbolel za davico ali škrlatinko, potem dolgo nisem šel, ker sta imela Höffern in Arnstein majhne otroke. Pač pa sem šel vsak mesec enkrat ali dvakrat obiskat teto Maričko. Vedno bolj sva bila prijatelja. Kakor strela iz jasnega me je zato zadela brzojavka, da je teta nenadno umrla: komaj je legla, jo je jelo dušiti in v najkrajšem času je bila mrtva, srčna kap. Sorodniki so razdelili njeno precejšno imovino, kakor je želela, in po njeni želji so pustili trgovino njenemu dolgoletnemu sotrudniku **Franu Babiču**, ki se je pri ranjkem stricu izučil, ostal v hiši kot komi in nazadnje kot nekakšen poslovodja. Niso ga gonili, da hitro izplačuje; izplačal pa je kmalu, saj je bila trgovina na tem mestu kaj dobra, on pa znan daleč na Dolenjsko kot poštenjak. Ni se oženil, imovina se mu je množila, sezidal je hišo, dasi je imel dve po teti - vse je prevzel - , in - piti je začel, siromak. Obiskal sem ga, če sem bil na poti domov v Ljubljani, in žal mi ga je bilo, kako je propadal, on, ne trgovina, ne imovina; to je bilo v dobrih rokah. Kakor on pri teti, se je pri nji in njem izučil moj **bratranec Franc Klemenc**. In kakor dediči teh Babiču, je Babič pustil trgovino Klemencu, samo novo hišo je volil Ciril Metodovi družbi. Na tem mestu je res rod poštenjakov, tam od začetka 70tih let, že nad 70 let. *(Hiše so bile podrte v sedemdesetih letih 20.stoletja, ko so zgradili nov karlovški most)*- Poslej sem hodil v Ljubljano pač le, če sem moral, in minila so leta, da je nisem videl, iz Brežic, z ženinega doma, smo se navadno peljali z vozom v Novo mesto, če sem bil sam, pa s kolesom.

Tovariš Modriniak je postal okrajni sodnik v Žužemberku, jaz sem moral nazaj v Mokronog. Poslal sem robo v Trebnje, sam pa sem se odpravil s kolesom čez Žužemberk in Trebnje. V nedeljo zvečer sem bil v Trebnjem. Hotel sem pri Pavlinu prenočiti, drugo jutro odpraviti kovčege v Mokronog in se odpeljati s kolesom za njimi. Vse je šlo po načrtu, samo - v Trebnjem je bila velika, mislim sokolska, veselica. Večino tujega občinstva sta pobrala oba večerna vlaka, toda ostalo jih je dovolj, da nisem celo noč zatisnil očesa. Na vrtu pod oknom so bili **Seliškar, Pavle Ložar** in še nekaj takih ptičev in peli in pili so do zore. Ko so jeli odhajati, je bil velik dan in šel sem še jaz. Ko pridem v urad, me **Starič** objame: »hvala Bogu, da ste zopet tu.«

Sedaj sem se bolje ogledal na sodišču. Oba pisarniška uradnika sta bila povprečna moža, Starič enemu ni preveč zaupal, drugega je imel za tepca: pri drugem je imel prav, toda bil je še začetnik, pri prvem je bil prestrog. O Sabothyju sem že govoril. Originali pa so bili vsi trije pisarji in vsaj eden od slug. Tu je bil moj **zapisnikar Špendov**. Mož je imel dve leti prava, pa je duševno zbolel in bil več let v blaznici. Ko je okreval, ga je **predsednik Gerdešič**, bivši sošolec, spravil k sodišču v Mokronogu za pisarja. Bil je tipičen star pisar, kot izrezan iz kakega šaljivega lista. Še bolj pa je temu idealu ustrezal njegov tovariš **Makuc, Staričev pisar**. Špendov je s svojimi 60 kronami delal čudeže. Imel je primerno sobico, hranil se je očito dobro, ker je bil lepo rejen, oblečen je bil preprosto, pa vedno v redu. Vsak večer je po uradnih urah prišel v gostilno, da prečita Slovenski Narod in izpije 1/4 vina. Bil je velik liberalec. Kazenske spise je imel v glavi, kazenski register tudi, poznal je vse ljudi vsega okraja. Če mi je novodošlemu sodniku hotel obdolženec utajiti, da je bil že kaznovan, se je oglasil Špendov »Kaj si pozabil tisti rekeljc?« To se pravi: saj si bil kaznovan za tatvino. Obdolženec se je kar vdal, Špendov se ni nikoli zmotil. Boječ je bil hudo. Hudo sem moža užalil, ko ga nisem pustil delati sodb. Delal jih je za Modriniaka, skoro vse, ker je Modriniak znal preslabo slovenski, tudi ovadbe je sprejemal vse. Sodbe sem mu kratkomalo vzel in na pritožbo pojasnil, da je po zakonu to delo moje, da ne gre za zaupanje ali nezaupanje, temveč preprosto za spoštovanje predpisa, ki se prej ni spolnjeval. Enostavne ovadbe sem mu pa rad puščal, ko sem stranko zaslišal sam. Če je bil Špendov bolj okrogel, je bil Makuc suh kot trska, še mnogo bolj je ustrezal običajni sliki ubogega pisarja. Pa ni bil tako reven kot Špendov, imel je hišico in zdi se mi, da je bil vdovec. Kakor Špendov liberalen, je bil Makuc klerikalen, če je prvi bral samo »Narod«, drugi samo »Slovenca«. Pa ako bi kdo iz vsega sklepal, da sta si bila sovražnika, bi se bil motil; prav dobro sta se razumela, čeprav je Špendov na Makuca gledal malo od zgoraj navzdol. Tretji **pisar** je bil stari **Pleskovic**. Dasi je mnogo manj zalegel od obeh tovarišev in dasi je pil preko navadne žeje, je užival neke privilegije, ker je bil **Schwingerjev** sošolec. Zdi se, da je to poudarjal, dočim Špendov svojih zvez ni naglašal. Ko je poleti 1902 prišla naredba o ureditvi službenega položaja pisarjev, je bil šef na dopustu, in jaz sem moral pripraviti ves material. Sicer ni bilo težav, le Špendov se je upiral. Ko sem mu predočeval, da bo deležen penzije in da se mu plača skoraj podvoji, mi je odvrnil, da še sedanje plače ne porabi, marveč da ima prihranke za starost; kaj naj bi počel s tolikim denarjem, kolikoršen se mu je obetal?

Ni pomagalo, sam sem se moral pobrigati za par listin, ki jih ni imel. Seveda, ko je prejel višjo plačo, je bil jako zadovoljen.

Od slug je bil stari **Mejak hišni sluga in jetničar**. Saj ni bil tako star, toda s svojo dolgo brado je delal starejši vtis. Imel je kup otrok in jako pridno ženo, tudi sam je bil na svojem mestu. Stari praktik se je zgražal, da sem zahteval - po predpisih - čim hitrejšo izvršitev zapornih kazni, češ, kdo bo opral pode, umil okna, scepil drva za zimo, to treba lepo počakati, da bodo obsojene tri, štiri ženske, nekaj mladih fantov, potem pa povabiti celo partijo naenkrat, da nam opravijo hišno delo; on da ne more vsega sam, in denarja, da bi najeli delavce, tudi ni. To je bila praktična stran in Mejak je imel prav, vdati sem se moral.

Pride na tožni dan mlada čedna ženska vložit tožbo za razžaljenje časti; poslušam jo in začnem narekovati Špendovu, da so jo te in te vaščanke tega in tega dne pred temi in temi pričami opsovale pri vaškem studencu z besedami »lajdra, k....., presica.....«, pa me prekine tožiteljca, da za k.....ne toži, ker je to res. Ni znala zakona, ki za psovke ni dopuščal dokaza resnice, in ni znala jezika, kajti lajdra pomeni prav tisto - ali pa ga je znala bolje od mene in je čutila fino nianso, ki je jaz meščan nisem čutil.

Zdravnik izvedenec za prestopke je bil stari **ranocelnik Mahorčič**, za hujše stvari sem moral klicati zdravnike veščake iz Novega mesta, Trebnjega, Sevnice, po kraju, kjer je trebalo koga preiskati. Mahorčič je imel svojih 50 let prakse in pameten mož je bil; toda bil je skoro nepremičen in videl ni skoro nič več. Velikih, »slavnih« hudodelstev pa kot sodnik v Mokronogu in Kočevju res nisem doživel. - Saj so na šajtrgi sredi zime pripeljali v sodišče človeka, ki da je besnel in na občini vse razbil. Mejak mi pride ves plašen javit to in vprašat, kaj z njim. Šel sem v vežo. Na tleh je ležal, tolkel okolu sebe in rjul mlad moški, okolu njega smo stali dva orožnika, občinski sluga, Mejak in jaz. Opazil sem, da pripornik skrbno pazi, da ne zadene nikogar od nas; prav nastavil sem se mu, pa nič. Nato rečem Mejaku glasno, naj iz celice št.... spravi vse, kar bi se dalo razbiti ali raztrgati in zlasti sname okna, češ, škode mož ne sme napraviti. Že čez uro mi pride Mejak javit, da nas divji mož prosi lepo za odejo in okna. Kar priznal je, da nas je hotel oplašiti, da bi ga bili spravili v bolnico ali opazovalnico; imel je na vesti par tatvin ali kaj in si je nameraval preskrbeti nevračunljivost ali vsaj olajšalne okolnosti. Zopet drugikrat mi pride Mejak javit, da je človeka v preiskovalnem zaporu vrgla božjast. Vprašam, ali se je pobil. Da ne. To se je ponovilo parkrat, redno po zasliševanju, nikoli pa pri zasliševanju. Povedal sem namreč možu, da poznam božjast in da naj mi ne dela predstav. Toda kako dokazati, da je mož simulant. Dobri Mejak mu je verjel; očitno je mož dobro glumil, ali sem mu pa jaz delal krivico. Pa jo uganeva z **zdravnikom Maleričem**, ki je bil tudi mojega mnenja. Skril se je v jetniškem hodniku, jaz pa sem malo ostreje prijemal obdolženca, da njegov alibi ni zadostno dokazan. Po zaslišanju ga dam odvesti in naročim Mejaku, naj vrata celice samo na videz zaklene. Sam sem šel za njima. Ko je bil jetnik v celici, ga je zdravnik opazoval skozi kukalno okence. Kar zaslišim ropot in vidim, da plane zdravnik v celico: videl je, da je mož nalašč prevrnil stol in prav lepo previdno padel na tla. In ko nas je videl v celici, je pozabil na vse, kar spada k epileptičnemu napadu.

Najhujše, kar sem tisti čas doživel, je bil umor, ki ni bil umor. Poleg hiše, kjer sem stanoval pri **vdovi Ziererici**, je imel hišo neki **Golc, spoštovan obrtnik, mislim mizar**. Naenkrat opazim pri hiši mlajšega, postavnega moškega, prijetne zunanjosti, samo čudno blodečega pogleda. Slišim, da je Golčev brat, ki je bil iz Studenca odpuščen na reverz, t.j. kot toliko ozdravljen, da gre lahko v domačo oskrbo, če se domači zavežejo paziti nanj. Pred pustom je bila domača veselica pri **Mevžlju** in sem šel z drugimi tja večerjat - pred pustom je imela gostilna svojo predpustno veselico »hausbal«, kjer se je prav dobro jedlo, obilo pilo in po možnosti plesalo. Sedim z licem proti steni, s hrbtom proti drugi mizi, ko me opozore dame, ki so sedele ob steni, da za menoj mladi Golc vihti nož. Tiho vzamem iz žepa malo zrcalce in vidim, da sicer maha z nožem, toda nož je bil navaden mizni, brez osti, in tudi ni mahal proti meni, marveč tako nekako brez cilja. Namenjen sem bil, če treba, mahniti ga nazaj pod brado, kar podre tudi močnega moža. Toda nič ni bilo, domači so ga pomirili in odpeljali, napaka je bila pač ta, da so ga pripeljali in pustili piti. - Par dni pozneje smo sedeli pri večerji, med nami Modriniakov naslednik, novi **sodnik Antloga**. Kar plane med nas trški stražnik, da je mladi Golc odsekal glavo temu in temu pod sv. Florijanom. Dasi nisem imel službeno nič več opraviti s kazenskimi stvarmi, sem šel z novim kolegom, ki ga je nenadni prvi kazenski primer menda precej razburil. Na polju od sv. Florijana proti trgu je ležalo truplo brez glave v snegu, a glava ne daleč proč. Dva orožnika sta držala vklenjenega Golca, ki se je brezizrazno smejal. Prišel je k umorjencu v vas, poklepetat, zapazil med razgovorom v kotu sekiro, jo vzel in jel vihteti. Umorjenec ga je hotel pomiriti, takrat pa Golc s sekiro nadenj. Čevljar pobegne, Golc za njim, in ko čevljar v snegu pade, mu odseka Golc glavo. Tako so povedali mali umorjenčevi otroci in ni bilo dvoma, da je bilo prav tako. Rekel sem kolegi, da kot kazenski sodnik gotovo nima nič posla, toda zavarovati je treba nevarnega umobolnika. Ker ga občina ni imela kam deti, smo ga vzeli v sodne zapore, drugi dan pa ga je občina poslala nazaj na Studenec. Ali je imel brat, ki je bil podpisal reverz, kake sitnosti, ne vem. Dvomim, da bi bil mladi Golc zblaznel od alkoholizma, zato se mi je zdel premlad, jasno je pa bilo, da je alkohol nanj hudo uplival.

V Mokronogu se je strašno pilo, in prav najboljši ljudje so bili pijanci. Ne samo Starič, tudi **pek Sašelj**, o katerem so rekli, da je pijan samo enkrat na teden, pa od nedelje do sobote, spodnji Majcen, ki je k sreči imel energično ženo, da je podpirala vse štiri vogle, mladi **Pleteršek** in toliko drugih.

Prijetna družba so bili **Sabothy** in **Knez** in njuni ženi, izvrstno sem se razumel z **Levičnikom**, ki nam je po Modriniakovem odhodu nekaj časa pomagal, in s **Kozino**, ki je bil tudi na pomoč. Z enim in drugim ali sam sem se skoro vsako soboto peljal v Novo mesto, če je le bilo vreme, in seveda ne pozimi. Starič, ki nas je imel vse rad, je prišel v soboto kar sam vprašat »No fanta, ne gresta nič v Novo mesto?« Če je potem eden ali drugi pripomnil, da ima drugi dan nedeljsko službo, je redno sam od sebe rekel, da bo že on opravil. Imeli smo ga malo na sumu, da bi rad opravil kako nujno nedeljsko komisijo, ne zaradi tistih grošev zaslužka, marveč da malo uide ženi. In ko se je Kozina zaročil, in Levičnik tudi, ju je kar podil, naj gresta k nevestama. **Antloga** je bil prijeten kolega, toda njega je vleklo v Celje; ne le, da je bil Savinjčan, imel je v Celju mlado ženo, ki se ni mogla prav uživeti v Mokronogu, in poboleval je od trganja, ki je seveda v vlažnem Mokronogu bilo vedno hujše. - Sicer smo naša družba, včasih tudi Starič z ženo ob nedeljah popoldne radi šli v Trzišče k **Prijatlju** ali k **Dolinčku** »**Žagarju**« v Lakniče. Obe dobri gostilni, gostilničarja poštenjaka, ženi dobri gospodinji. Tja smo šli, če je dalo vreme, peš, nazaj pa sta nas dala gostilničarja rada potegniti del pota. Ti izleti so bili najprijetnejši, kar je imel Mokronog. Sicer je bil samec

zlasti ob delavnikih res jako sam. Oženjeni so med tednom redko zahajali v gostilno, če so pa, so hoteli ostati. Večkrat so me, če sem okolu 21[h] odhajal, spraševali, zakaj tako zgodaj, in smejali so se, če sem dejal, da študirat, češ, »25 let ste stari, doktor ste, sodnik ste, kaj pa še študirate?« Kaj sem pa hotel?

V Mokronogu je res postalo nekaj bolje, ko so začeli graditi in urejati hudourno Mirno in sta prišla **dva inženirja, madžarski Žid Tafler in poljski Wiszniowski** in nadzorna deželna inženirja. Naše omizje se je povečalo, prišla je tudi učiteljica Donati in mlada **učiteljica Rosmanova.** Za prvo sem spoznal, da je mnogo boljša kakor je mislil Starič. Oba Žida sta na dražbi prevzela regulacijska dela, Tafler je imel pisarno stalno v Mokronogu in je hodil nadzirat dela, Wiszniowski je prihajal od časa do časa. Bila sta moderna Žida, svinjina jima je šla v slast. Vsaj Tafler je bil tudi po svoje dober človek, Wiszniowskega sem manj poznal. S pozno jesenjo se je družba razšla, šla sta tudi deželna inženirja Sbrizaj in Zajec, ki sta nadzirala dela na Mirni, Zajec trajno, Sbrizaj od časa do časa. Zopet smo bili sami, le učiteljica Rosmanova, mlada začetnica, pozneje Zajčeva žena, je ostala od povečane družbe in ta mi je bila recimo preveč naivna.

V Mokronogu, kakor povsod na Dolenjskem je bilo takrat sila mnogo izvršbe na zemljišče, in kakor drugod v vinskih krajih, je bila zemlja jako razkosana, Modriniak pa mi je zapustil celo vrsto razpisanih dražbenih narokov; ne vem, ali so se slučajno tako nabrali, ali je prej odlašal in pred odhodom čutil nujo: naenkrat sem plaval v obilnem, nenavadnem - za mene - in precej težkem delu. In še opazil sem, da se je prednik prav v najbolj zapletenem primeru zmotil pri izračunavanju zakonskega roka za dražbo za par dni samo, toda dovolj za ničnost. Prav v tem primeru me pride vprašat **profesor procesnega prava Artur Škedl,** ponemčeni nečak bivšega novomeškega odvetnika in eksekutov sosed na Škrljevem pri Št. Rupertu, ali se bo posebej prodajal travnik, ki bi ga on rabil. Povem, opozorim pa, da bo dražba nična ali pa se ne bo smela opraviti. Eksekutu ni bilo pomagati, sem vedel, bil je gospodarski povsem propadel, čim prej se mu vse proda, tem manjša škoda zanj. Če odložim dražbo, samo sitnosti, neprijetno zgledovanje, stroški za kolego. Torej smo prodali na dražbi. bilo je pa tudi moralnih, če je ženi v moževi odsotnosti zavrela kri. Dobim, ko sem imel že tudi pravde, pri sodišču v Kostanjevici s pravico ubogih na zapisnik vzeto tožbo varuha zoper mokronoškega **orožnika Čeha KovaYíka,** znanega veseljaka, za očetovstvo ndl X /?/ tam od Št. Jerneja, kjer je Kovaík prej služil. Na narok sta prišla varuh in otrokova mati, mlada, čedna kmetica. KovaYík ni nič tajil, da je imel v kritičnem času posla s kmetico in tako začnem Špendovu narekovati zapisnik, da toženi KovaYík prizna, da je imel času od - do spolne odnošaje s samsko NN. Tu se oglasi KovaYík, da NN ni samska, marveč omožena, da je pa mož v Ameriki. Tako je res bilo; samo mož je mogel izpodbijati otrokovo zakonito rojstvo. Vprašam, ali mož ve za otroka. Žena ni hotela z besedo prav na dan, KovaYík ni vedel, varuh tudi ne. Trebalo je tožbo začasno zavrniti, KovaYík se je prav usrano režal, po pravici, sodnik v Kostanjevici je pa menda klel, da jo je s tožbo tako polomil. Začel sem zopet, torej učiti sem se imel dovolj.

Toda izvršbe sem se ob lepi in veliki praksi s pomočjo dobrih knjig v par mesecih dodobra privadil, in zopet je postajalo dolgčas, tako dolgčas v Mokronogu, da sem tržane celo razžalil, ko sem na vprašanje, kako mi dopade v Mokronogu, odgovoril, da zlasti v nedeljah prav dobro. V nedeljah sem, kakor sem že povedal, navadno ušel v Novo mesto, toda od novembra do konca marca je bilo zaradi stanja cest in vremena precej težko s kolesom, precej drago z vozom v Trebnje. Torej se odpravim k **Gleispachu,** opozorit ga, »da ne bo pozabil«; zaprosil sem namreč za premestitev v Ljubljano. Lepo me je sprejel, naravnost povedal, da je to mesto na **Jagičevo** priporočilo namenil pred kratkim umrlemu **Vidiču** - ranjki Vidičev brat Jean je bil Jagičev učenec -, da naj pa ne obupam, da sem še mlad, in on da že poskrbi. V razgovoru vpraša, ali se ne bi zanimal za akademsko karijero, kakor njegov sin, ki da sem ga moral poznati na Dunaju. Res sem ga po videzu in potrdil sem vprašanje. Precej potolažen sem odšel in kmalu potem me je **Hribar** pozval, naj vložim na prosvetno ministrstvo prošnjo za potovalno štipendijo, da se pojdem kam v Nemčijo izobraževat za bodočo stolico na naši pravni fakulteti. Storim po naročilu, oglasim se za trgovsko in menično pravo in dobim štipendijo za en semester 800 kron, poleg plače. Na podstavi štipendije dobim od svojega ministrstva dopust do konca aprila. Gleispach in Babnik sta vedela, zakaj sta mi tako svetovala in ne drugače.

Nekaj je olajšalo mokronoški zimski dolgčas. Bilo mi je bilo marsikaj novega, prihajali so odvetniki, iz Novega mesta zlasti **dr. Slanc**, pa tudi **Schegula** ali **Žitek**, iz Ljubljane včasih kdo, in Št. Ruperčane je pogosto zastopal **dr. Kolšek** iz Laškega, prejšnji Slančev koncipient, čigar žena je po prvem možu podedovala posestvo pri Št. Rupertu. Tudi z notarjem, ki je imel v začetku precej pravdne prakse, sem prišel v stik, ne preveč prijeten ne zame, ne zanj. Tako je zastopal, da sem moral spise poslati državnemu pravdništvu. V obče je imel prav stari **Sabothy,** ki je na tožbo, da notariat peša, variiral narodno reklo: vera po farjih gor, vera po farjih dol. Z odvetniki sem imel mnogo boljše skušnje, najboljše pač z dr. Slancem, ki je bil v Mokronogu skoraj vsak teden, navadno sam, včasih tudi **koncipient Lapajne**, naš poznejši profesor. Nekaterikrat sem se peljal pozimi z njim, enim ali drugim v Novo mesto.

Dolenjcev ni bilo težko poravnati, če ni šlo prav za osebno sovraštvo ali za posebno trmaste ljudi. Imel sem takih primerov več. Naj jih navedem par. Pride tožit **Cvetan** iz Trebeljskih hribov **Dragana**, da mu brani voziti po travniku koder ima pravico. Pozovem Dragana na poskus poravnave. Dragan, da je res nekoliko spremenil smer poti, po kateri je Cvetan vozil dotlej, da pa Cvetan prav tako lahko vozi po novi poti, on, Dragan pa da ima na ta način mnogo manj škode. Videl sem iz vedenja obeh mož, tipov, da bi **Jurčič** ne bil vesel samo njunih imen, marveč tudi dedcev samih, da s poravnavo ne bo nič, da ne gre za pravico, ampak za čast, in tako kar zapišem tožbo in odredim razpravo na mestu. Vsa vas se je zbrala. Moža sta bila složna, kod se je vozilo prej in kod naj Cvetan vozi sedaj, samo trdil je Cvetan, da ne more, da bi se mu na tem ovinku zvrnil vsak daljši voz. Hajd, pravim, poskusimo, kdo ima najdaljši voz? Ljudi je jela stvar sama še bolj zanimati kot pravda, kmalu smo imeli najdaljši voz, naložili smo slame, kar je bilo prav in šlo je; res je bil ovinek precej oster, ker je tam gledal iz zemlje večji kamen. Zakličem »Kramp!« Izkopljemo kamen, čisto pri vrhu je bil. Vsa vas v smeh, voz je stekel povsem lepo in gladko. »Ali je Cvetanov voz tako dolg,« vprašam, »ne, precej krajši je«. Stvar je bila jasna, Cvetan je pravdo izgubil, še pritožil se ni. - Pravi vaški Montecchi in Capuletti sta bili družini **Okorn** in **Majcen** v Trišču. Zakaj smrtno sovraštvo, ne vem. Okorn je imel 6 razredov gimnazije in bi bil lahko po svoji izobrazbi in po svojem uglajenem vedenju igral precejšnjo vlogo v svoji mali občini, pa je ni; tudi tega ne vem, zakaj ne, najbrže pa zbog sovraštva z Majcnom.

Ta je bil pravi vaški Mefisto, tudi po zunanjosti. Tudi v tisti stvari je Starič - notar igral kaj nejasno pa hudo sumljivo vlogo. Ne vem, kdo od njiju je v začetku decembra vložil tožbo za motnjo posesti. Odredil sem kar razpravo na mestu, vedoč, da tu ni sprave brez razprave. Večer pred narokom je zadišalo po snegu. Omenim še Makucu - Spendov je bil pri kazenskem sodniku -, da ne pojdeva, če ponoči zapade sneg. Makuc je pa že poznal tisto večno sporno mesto in pravi: če bo sneg suh, lahko greva, kraj je tak, da ga bo burja spihala. Šla sva; na spornem koščku pota ni bilo snega; pa ga ni spihala samo burja, pravdarja sta ga složno pomela proč z brezovimi metlami, da nista bila ob užitek pravde. - Sedim zimski popoldan v uradni sobi, ko plane vanjo Majcen: »Gospod sodnik, hitro ogled za motenje posesti.« »Kaj pa je?« »I, saj veste, Okorn«. »Kaj je pa storil?« »Saj poznate občinsko pot za mojim podom« - poznal sem jo, pravi dolenjski kolovoz, strm, kamnit - »Okorn je peljal nekaj s svojima mrhama, in ko sta hoteli počiti, je podložil kamen pod zadnje kolo, pri tem pa je prislonil bič na moj pod. In tega ne sme, pod je moj; on nima pravice naslanjati nanj svoj bič.« »Ali ste mu to povedali?« »Sem, pa še kako.« »In kaj je storil?« »Da si te pravice tudi ne lasti, da pa me bo z bičem, če se ne umaknem s pota«. »In vas je udaril?« »Kaj še, upa se! On mene! Kar hitro pridite, noč bo, da Okorn ne dobi zase prič.« »Majcen, tamle so vrata, glejte, da zginete!« Debelo me je pogledal. »Da, prav za res; sami ste priznali, da si Okorn ne lasti pravice naslanjati bič na vaš pod. Torej ni motil vaše posesti. Kaj mislite, da vam bom jaz za norca, spravite se, da vas ne vidim.« Šel je, čisto osupel. Pričakoval sem, da me zatoži v Novo mesto ali Gradec, pa ni bilo nič, morda se je posvetoval s kakim advokatom, ali se je sam spametoval. Bil sem pa res divji nanj. - Najhujši primer nepotrebne pravde pa je bil tale. Pride stari **župnik Virant**, blag, miren mož, po svet, kaj naj stori, ko mu dve ženski sosedi **Trščinarici** silita v farovski svet. Saj ne gre za nič posebnega in molčal bi, ako bi bil svet njegov, toda nadarbinski je. Poskusili smo poravnavo, toda ženski nista popustili. Torej tožba, pravda. Celi julijski popoldan smo razpravljali pod »Žalostno goro«. Mapa ni pomagala. Razsodil sem po najboljši vesti zoper ženski. Prizivno sodišče v Novem mestu je mojo sodbo razveljavilo in naložilo popolnitev postopanja. Nato je Starič razpravljal celi dan in zaslišal še kup novih prič in nazadnje razsodil kakor jaz. Ko sem se vrnil iz Leipziga, sta bili Trščinarici že v Ameriki; mala domačija je komaj poplačala stroške.

V tem času so se začela pota, ki so jako globoko vplivala na moje življenje. Pri Slančevih sem spoznal nekatera **Srebretovih** deklet. Po Novem mestu je šel glas, da so manj lepe kot bogate, in da so precej na nemško plat udarjene. Ta zadnji glas je menda nastal zato, ker so slovenski res slabo govorila, toda to pri Štajerkah iz najboljših slovenskih hiš žal ni bilo nič redkega, saj **Slančeva žena** ni bila boljša, čeprav je bila iz znano narodne **Potočinove** hiše, kakor mati Srebretovih deklet, saj se je se dr. Slancu poznalo, da je hodil kot otrok v nemško šolo v spodnještajerskem nemškutarskem Laškem. Prihajale so za par dni na obisk, tudi plesala je ena ali druga v Čitalnici. Meni so prav ugajale, nekaj neprisiljenega domačega, naravnega, čistega je bilo v njih. Najbolje sem se razumel z **Olgo**, najstarejšo neomoženo od sedmih sestra, dve leti starejšo od mene.. Olga me je vabila, naj jih obiščem v Bežicah, in ker so prigovarjali tudi Slančevi, češ, pri Srebretovih so obiskov vajeni, sem se odpravil v nedeljo 25. avgusta 1901 iz Novega mesta v Brežice. Tu zvem, da so se par dni prej preselili na letovanje v svoj vinograd v Mrzljaku. Dam si opisati pot, pa naprej. Sprejeli so me jako prijazno. Družba je bila tolika, da sem si komaj zapomnil osebe in imena. Domačih je bilo poleg starišev 7 hčera in 3 sinovi; najstarejši enoleten prostovoljec pri topničarjih, ki so pravkar imeli strelne vaje na Krškem polju, je bil čez nedeljo doma in je pripeljal še dva tovariša, prišla sta oba zeta, eden z dvema otrokoma, tako da nas je bilo pri mizi okolu 20.

Leta 1902 sem bil potem večkrat v Brežicah, tudi s **prijateljem Pajničem**. Bila je precejšnja razlika med nama. On, vedno kakor iz škatljice, je zahteval, da počineva v Krški vasi - mosta čez Savo še ni bilo in v Krški vasi se je odcepila cesta do broda, tam sva se umila - lahko bi se bila tudi na Savi - in Edvard se je preoblekel. Imel je v okviru kolesa posebno škatljo za perilo! Tako je prišel jako lep, saj je bil tudi sicer brhek fant, v hišo, jaz pa v svojem, sicer prav spodobnem, pa pravzaprav ne baš salonskem sweatru. In ko so dekleta spraševala, kaj bi po vroči poti, je Edvard civilizirano zaprosil za skodelico juhe in »jajček« v nji, jaz pa za šilce slivovke. Ne morda, ker sem rad pil - na potu še celo ne - temveč ker sem vedel, da je za razbeljenega kolesarja jako koristno popiti kapljo žganja, ne pa vode ali druge hladne tekočine. Brez dvoma je bila »župca« še bolj koristna, in Edvard je imel prav, toda nemoško se mi je zdelo, in pozneje mi je priznala Pija, da sem se dekletom prav za svoje bolj fantovsko vedenje bolj prikupil od Edvarda. Doma so začeli nekaj sumiti, zakaj hodim tolikokrat v Brežice, tudi v Mokronogu so se jeli zgledovati, jaz pa res dolgo nisem mislil na zaroko. Šele ko se je začelo plesti za pripravo na docenturo, mi je padlo v glavo, da odidem za celo leto in da mi morda ne bo prav, če ob povratku ne najdem več vseh deklet doma. Premišljal sem, katero bi bil najbolj pogrešal, in zdelo se mi je, da najmlajšo **Pijo**, ki je hodila jako ravna in imela krasne lase, da so ji, spleteni v dve kiti, obdajali glavo kakor krona; ona je tudi od vseh najbolje igrala klavir in rada igrala tenis. Ko sem bil tako daleč, sem Edvardu na nočni vožnji proti Kostanjevici nastavil nož: midva se ne voziva kar tako v Brežice, povejva si, za katero dekle se vozi eden in drugi, da si ne delava tekme. Ti si starejši, povej prvi. Pa ni hotel in ne. Vedel sem, da je svoje dni gledal za **Gvido**, ki je parkrat prišla na ples, v Novo mesto in je res bila najbolj »fest« od vseh sestra, toda ta je bila sedaj omožena.

Ko so sem prišel zopet v Mrzljak, in ko smo šli popoldne iskat ciklame - jaz sem vedel, kje cveto, drugi ne zanesljivo, sem uravnal tako, da sva šla s Pijo skupaj. Imel sem čut, da ji je prav tako, toda nisem imel poguma, da se javno odkrijem. Drugi dan pa sem iz Mokronoga pisal nji in njenim staršem. S prvo pošto sem imel pritrdilni odgovor, ona in starši so me povabili, naj pridem prihodnjo nedeljo. V soboto sem se odpeljal v Novo mesto in povedal domačim, po kaj grem drugi dan v Brežice. Bilo jim je prav. Vozila sva se s **Pijinim bratom Gvidonom**, ki je bil pri Slančevih. Imel je slabo kolo, kar naprej sva popravljala; silil je, naj ga pustim in grem naprej, pa nisem hotel.Tako sva prišla mesto ob 9h šele ob 10h v Mrzljak. Zmenili smo se s starši, potem smo poklicali Pijo. Presenečen sem bil, kako mi je kar pri vratih padla okolu vratu in me vroče poljubila; nisem pričakoval od tako »dobro« vzgojenega dekleta tolike prisrčnosti pred starši - in srečen sem bil. Vsi so me lepo sprejeli v svoj krog, toda bila sva zadosti sama in tem manj sva se prepuščala družbi, ker se nama je par ur po zaroki, že tudi bližalo slovo, morda za celo leto, kajti čez par dni sem moral oditi v Leipzig, in ni bilo gotovo, da se vrnem celo leto. Dopust sem imel sicer samo za zimski semester, toda mogoče in verjetno je bilo, da se mi podaljša še za poletni tečaj. Tako je bilo najini sreči kar skraja primešane precej bridkosti.

Spremila sta me Pija in Gvido k »Remsmidovemu hramu« pod gričem, kjer stoji Mrzljak, tam smo hranili kolesa, da jih nismo vlačili v hrib. Gvido je bil diskreten, dal si je posla pri kolesu, ko sva se poslavljala.

Pa sem le tako ukrenil, da sva se še enkrat videla, pred odhodom. Poslovil sem se v Mokronogu, poslovil doma, v Ljubljani in se odpeljal z opoldanskim brzim proti Dunaju. Na Zidanem mostu sem prekinil vožnjo in se odpeljal v Brežice. Na postaji sem dobil slabega »samčka«, najslabšega v Brežicah, in cejazila sva se v Arnovo selo. Čisto nenapovedan in nepričakovan sem prišel prav k južini. Ni bilo »pametno«, toda nama je bilo prav, tako lepih je bilo tistih par ur! Odpeljal sem se ponoči na kolodvor, do Zidanega mosta, do Gradca, kjer sva imela s **Krekom** dogovor, da se sestaneva, on je imel menda tam še starše. Zahvalila sva se **Gleipachu**, pa na Dunaj. Tam nama je vse uredil **Babnik**, predstavila sva se v ministrstvu pravde in v ministrstvu prosvete, zvečer smo imeli sestanek v restavraciji »Deutsches Haus« na trgu Sv. Štefana. Babnik je bil obvestil nekaj dunajskih Slovencev. Spomnim se, da so prišli brata Sechnia/?/ starejši **Klemens,** odvetnik in mlajši **Žiga**, očetov sošolec, župnik nemškega viteškega reda, očetov dober prijatelj **msgr. Franc Jančar**, ki sem bil vesel, da ga zopet vidim, in mislim, da je prišel tudi **Zolger.**

Življenje v Leipzigu je bilo jako prijetno, v vsakem pogledu. Vpisala sva se kot izredna slušatelja in obiskala profesorje, pri katerih sva se vpisala in s katerimi sva želela stikov. Oba sva bila pri **Avstrijcih Strohalu in Mitteisu**, jaz tudi pri **Sohmu in Friedbergu**, ki sta poleg drugih predmetov predavala trgovinsko in menično pravo. Časih naju je s Krekom, oba inozemca, kar skrbelo, če je stari profesor v tihi noči na potu domov temperamentno in glasno kritikoval marsikaj tako, da bi se bilo na Dunaju gotovo razumelo kot razžaljenje Veličanstva i.t.d. Z mlajšimi pravniki se je bilo v teh družbah lahko seznaniti. Študirali so kot Krekovi in moji vrstniki Avstrijci **Rabl, Kobau, Koschaker**. Prvi Žid, neumorno marljiv, pameten, dovolj prijeten, Kobau po imenu slovenskega pokolenja, jako zagrizen Vsenemec, s katerim sva bila jako »od daleč«, - Koschaker, mlajši od naju, Korošec, slovenske matere sin, popolno nasprotje Kobauovo, nama je bil od vse leipziške družbe najljubši. Z njim je ostalo prijateljstvo do danes, z Rablom le par službenih pisem, s Kobauom, ki je rano umrl, nič. Zopet sem po letih videl v Leipzigu **Stefana Brasloff**-a, gališkega Žida, ki sem ga bil spoznal v dunajskih seminarjih, veliko nasprotje zapadnega Rabla, kakor se na Dunaju še ni mogel uveljaviti /niti/ v Leipzigu - in ne po povratku na Dunaj, preveč so silile v občevanju na površje neprijetne strani Žida, dasi je bil sicer jako pameten in vsaj pravno izobražen. Še se dobro spominjam mnogo prerano umrlega **Partscha,** sina vratislavskega geografa. Dasi še reden slušatelj, je vedel in znal v svoji stroki - bil je ožji učenec in ljubljenec Mitteisov - toliko, da je strokovno popolnoma spadal med nas; v njegovih splošnih nazorih se mu je parkrat še hudo poznala »mladost«. Spominjam se nadvse ljubeznivega **Saksonca Schuberta** in nekega Šveda, ki sem mu pozabil ime, bila sta famula Mitteisa in Strohala in pomagala sta nam tujcem v marsičem z nasveti in napotili. Seveda sem se seznanil tudi s starejšimi »kolegi«: pri Mitteisu s procesualistom **Mendelssohn-Bartholdy** in z baltskim Nemcem **baronom Nolde**, pri Strohalu z izr. profesorjem **Stintzigom ml.**, toda zveze so bile jako ohlapne in niso segle preko pozdrava in vprašanja za junaško zdravje.

Z izleti in sprehodi je bil za naju križ. Leipzig sicer ni povsem v ravnini, toda hribi tisto le niso. Na Scherbelbergu - tako imenovanem, ker je baje nastal iz smeti in odpadkov, pokritih s prstjo in kamnitimi kladami - smo trčili s prijateljem **Hinterlechnerjem**, takrat že **geologom** pri državnem geološkem zavodu na Dunaju. Bil je na študijskem potovanju, in napravili smo si lep dan. Drugi obisk iz domovine je bil obisk **dr. Stanka Lapajneta**. Spoznal sem ga bil kot gimnazijca na počitnicah v Krškem, študiral je pa v Pragi.

Konec julija sem se vrnil v domovino. Pokazalo se je, da vsaj zaenkrat treba nazaj v Mokronog. Poroka ni mogla biti takoj, kakor sva s Pijo želela in si domišljala. Zaročila se je bila **Pijina starejša sestra Boga** s **trgovcem Jožetom Pavrom** iz Braslovč in hoteli so napraviti dvojno poroko, Bogina bala pa še ni bila gotova. Poroka je bila v soboto 28. novembra. Tiha naj bi bila, v družinskem krogu, ali pri Srebretovih je bil to kaj širok pojem. Vsi domači so bili prisotni, razen mislim najmlajši, ki so bili v šolah v Mariboru, pa družini obeh omoženih hčera, pa obe **sestri Srebretove matere**, ena z možem, druga, vdova s sinom, pa moj oče in **Paurova mati**, in **Paurova sestra z možem**, bil je še **Pijin bratranec Radovan Sernec** in **sodnik Sitter**, koroški Slovenec in star prijatelj hiše, in domači **župnik Mešiček**, mož za družbo in zabavo. Popoldne sva se odpeljala v Ljubljano in potem proti Trstu, na kolodvoru sva še videla očeta, ki je bil prišel iz Brežic. Na Divači so naju pozdravili **Planinčevi.** V Trstu dež. Ostala sva tri dni. Oblezla sva vse, kar se nama je zdelo znamenito. Živela sva gosposki; sam sem precej prihranil in oče Srebre ni bil umazan s potnino, saj ni bil tudi sicer nikoli. Takoj drugi dan v Trstu pride za menoj iz Mokronoga pismo **referenta za osobje pri graškem višjem sodišču dr. Feldnerja**, da naj prosim za mesto »letečega« sodnika, da bom dodeljen v Gradec, kjer bom lahko dalje delal za svojo habilitacijo. Spisal sem prošnjo in jo poslal v Mokronog, da gre po službeni poti naprej.

Preselila sva se v Gradec, kjer sem imel **brata Ivana**, ki je študiral klasično filologijo, Pija pa **brata Gvidona** in **bratranca Dušana Serneca**. Poleg teh je imela Pija v Gradcu še druge »sorodnike«, materi njenih svakov **Schniederschitscha** in **Vičiča**, obe Nemki, prva Gračanka, druga Dunajčanka, in vsaka od njih je imela v Gradcu omoženo hčer, prva res da ločeno; in slednjič je bil v Gradcu Pijin **bratranec Leon Ghon**, ki se je učil za odvetniški izpit, njegova žena je bila nadarjena slikarka iz gornjeavstrijske družine **Kyrle**.

Grof Gleispach me je sicer sprejel jako prijazno, toda dodelil me ni v svoj sekretariat, kjer bi mi bil res lahko dal več prostega časa za študij, marveč k deželnemu sodišču, in to k okrajnemu sodišču za mesto Gradec. Dejal je sicer Gleispach, da bom imel popoldan prosto, toda šef vseh treh eksekucijskih oddelkov, **d.s. svetnik Karel Krapf**, kateremu sem bil dodeljen kot pomožni sodnik, me je sprejel precej nemilostno. V resnici so bili trije oddelki s skupaj takrat kakimi 9000 - 10000 številkami za tri sodnike poedince precej, toda ob dobri pisarni - to smo imeli - res ne preveč. Napaka je bila drugje: eden od **sodnikov poedincev, Schmeidl**, je bil len, drugi, **Witmann**, je malo znal. Bil sem torej Krapfov pomožni sodnik in imel vedno 4-6 »učencev«. Moj **prednik Klimbacher** mi je zatrjeval, da je z lahkoto opravljal vse delo dopoldne, t.j. do 13h, da bom torej, čim se navadim, lahko popoldne študiral po mili volji. Vrgel sem se z vso vnemo na posel in študij.. Dobro sem shajal s svojimi učenci, ki so mi kmalu zaupali, in rad se spominjam **Ingruberja, Gleisingerja, Schönerja** in tudi precej komodnega **Bende**.

In ko sem tako koval svojo srečo, me pozovejo na zadnjo orožno vajo v Ljubljano k domobrancem. Tam me je našel poziv na poskusno službovanje v justičnem ministrstvu.

Stara hišna imena

Marta Bergine

Za sporazumevanje so v vaškem življenju hišna imena ključnega pomena. Zaznamujejo seveda hiše, domačije; iz njih izpeljani svojilni pridevniki pa poimenujejo mnogo več: njive, travnike, pašnike, senožeti ... gozdove, gmajne ... studence, slapove ... živali ... . In predvsem ljudi. Čigav je kdo, se ve skozi rodove. Četudi se priimek nekajkrat spremeni, hišno ime ostane ali pa se vsaj redkeje menja. Zgodi pa se, da se z novim gospodarjem prenese na drugo hišo ali celo v drugo vas. Ohranja ga ustno izročilo.

Zapisana so predvsem v t.i. »družinskih knjigah« (lat. status animarum) 19. in 20. stoletja. V njih so župniki v svojih župnijah vodili (in še vodijo) evidenco faranov po hišah in družinah, za vsako vas posebej. Poleg osnovnih podatkov, t.j. imen, priimkov, datumov rojstva, poroke in smrti, so v njih zabeležili tudi hišno ime. V matičnih knjigah (krstnih, poročnih, mrliških), ki so za Podbrdo in okolico ohranjene od konca osemnajstega stoletja, praviloma niso zapisovali hišnih imen. Župnija Podbrdo je nastala leta 1848 z izločitvijo iz prvotne župnije (Nemški) Rut, ki se prvič omenja leta 1356. Število prebivalcev v šestih vaseh: Podbrdo, Trtnik, Kuk, Petrovo Brdo, Porezen in Bača: leta 1775 - 731, leta 1818 - 885, leta 1880 - 1087 in leta 1981 - 904.

Hišna imena so nastala iz rojstnih imen, (Jur, Jurij - *pr'Jurju*), iz priimkov: za vrsto hišnih imen lahko šele s prebiranjem starejših virov ugotovimo, da so bila priimki, ki so pred časom bili v tisti hiši doma ali pa so kot priimki obstajali že prej kje drugje (*Rusc, Bremic, Kazinc, Karen, Rejčk, Koudr, Cindrst,Cvek, Čelk, Čufer, Kauač, Kusterle, Musk, Zgagc, Mlakar, Munih, Štraus).* Ime je nastalo tudi iz imena obrti, le da je včasih težko ugotoviti, ali iz imena obrti, ki so jo opravljali, ali iz nekdanjega hišnega priimka. Hišni imeni *Kauač* in *Žnidar* sta verjetneje nastali iz priimkov, nedvomno pa so (v Podbrdu) iz imen obrti nastala hišna imena, kot so *Strojc, Firbar, Hotar, Tišlar, Šoštar, Organist, Košpar.* Nerazvozlan je *Rejbrat*, ki je predvsem ledinsko ime. Brez dvoma sodita med vzdevke *Belaglavc in Udouc,* zdi pa se, da jih je v podbrškem okolišu zelo malo.

Skladno s patriarhalnim svetom je, da imena domačijam dajejo gospodarji, četudi naj bi gospodinja podpirala njene tri vogale. Ženska imena so izjema: *pr'Mete, pr'Jakouke* - v tem primeru je vdova prevzela ime svojega moža Jaka.

Zbrana so hišna imena podbrške župnije (dodana so hišna imena iz Podporezna), katere ozemlje se pokriva z ozemljem podbrške katastrske občine (formirane leta 1822). Poimenujejo hiše, zgrajene v 19. stoletju, marsikatera stoji na še starejših temeljih, mnogih med njimi ni več, njihova imena pa so med starejšimi prebivalci še živa. Zagotovo bolj v okoliških vaseh, kajti podoba nekdanje vasi Podbrdo se je temeljito spremenila z gradnjo železnice (v letih 1902-1906), prihodom Italijanov po prvi svetovni vojni in z izseljevanjem ter priseljevanjem po drugi. Staro Podbrdo je zajemalo le hiše v zgornjem koncu vasi, do današnjega železniškega predora in Batave. Spodnji del je sodil pod Trtnik. Tako so hiše v zapisu tudi razvrščene.

Stare hišne številke, veljale so nekako do leta 1940, kažejo na zaporednost zidave hiš, čas po letu 1770, ko so bile hišne številke sploh uvedene, zato sta druga ob drugi lahko hiši z zelo različnima številkama.

Hišna imena so razvrščena po vaseh, in sicer tako, da je pred imenom najprej zapisana stara hišna številka, nato nova, sedanja.

Podbrdo priimki

1 /	pr' KOSCU	Kaltnekar, Pajntar, Perkon
2 / 6	pr' ANDREJKU	Brovč, Dakskobler
3 / 2	na CAREJBNU	Šorli, Valentinčič
4 / 10	KAPLANIJA	
5 / 12	pr' MEŽNARJU	Mihelač, Torkar
6 / 13	pr' KRAMARJU	Torkar, Trojer
7 /	pr' MIHOUKE	Kusterle, Koder, Grohar
8 /	pr'KARENOUMU JAKU,	STROJC Šorli, Lenar, Pajntar
9 / 95	pr' KARENU	Kosmač, Pajntar, Signor
10 /	BAJTARSKA	Bizjak, Kaltnekar
11 / 79	pr' JAGRU	Laharner, Bizjak
12 / 88	pr' ŠTEFANU	Koder, Drole, Bizjak
13 /	pr' MUNIHU	Drole, Munih
14 /	pr' ŠTRAUSU, FAJFARJOUA	Kogoj
15 / 35	pr' FRENCOUKE	Koder, Drole, Torkar
16 /	pr' AUŽLAKARJU	Valentinčič, Kajzer
17 / 26	pr' PEKU	Kaltnekar, Torkar
18 / 25	pr' FIRBARJOUMU MIHU	Prezelj
19 / 24	pr' ŠTEJNGARJU, pr' BAGONARJU	Papler, Zgaga, Štravs, Kajzer, Drole
20 / 21	pr' KARUOŠCU, pr' TAMAŠKU	Kaltnekar, Torkar
21 / 18	pr' BAHINCU pr' JAKOUKE	Prezelj, Florjančič, Drole
22	pr' FIRBARJU	Štravs, Krajnik
23 / 4	pr' KAUČKU	Kaltnekar, Kovač
24 / 9	pr' GRAGORJU	Bizjak, Leban, Torkar
25 / 7	pr' HOTARJU	Laharner, Gatej
26 / 80	pr' BATAUARJU	Koder, Kogoj, Arman
27 / 1	pr' RUSCU	Valentinčič, Nagode
28 / 96	pr' ŠTALIRJU, pr' TIŠLARJU	Grohar, Koder, Čufer
29 /	pr' MATIČKU	Torkar
30 / 92	pr' STROJCU, pr' LOJZOUKE	Mežnar, Pirih, Valentinčič
31 /	pr' URBNU, pr' GRIČARJU	Trojer, Dobravc, Kaltnekar
32 / 86	pr' REJČKU, pr' MIHU	Trpin, Mihelač, Čufer
33 / 93	pr' TIŠLARJU, na GRADU	Mihelač, Čufer
34 / 15	pr' MEČNKU	Žnidar, Trojer
35 /	pr' ŠIMANČKU	Kikelj
36 / 29	pr' BELAGLAUCU, pr' GAŠPARJU	Drole, Dakskobler
/ 28	pr' BOLFU	Volf
37 /	pr' LUKOUMU JANAZU	Valentinčič, Čufer
38 / 82	pr' LUKCU, pr' CIRILU	Kikelj, Kenda, Torkar
39 / 11	ŽUPNIŠČE	
40 / 20	pr' PAHOŠKE NEŽE	Zgaga, Kos, Valentinčič
41 / 14	u HOBE	Koder, Valentinčič
42 /	pr' LOMPČU, pr' FOKU	Zgaga, Torkar
43 /	pr' JURJU	Valentinčič, Munih
44 / 89	pr' LUKU	Valentinčič
45 / 87	pr' ŠOŠTARJU, pr' BREMECU	Koder, Kaltnekar
46 / 22	BALANTINOUA	Torkar
47 / 23	BAGON	Kajzer
48 / 98	KARENOUA	Pajntar
49 / 36	MAŠKATOUA, pr' FRENCOUKNMU JAKU	Muškat
50	na SITRCU	Valentinčič
51 / 12a	na POŠTE	Torkar
55 / 32	ŠOLA	

60 / 16	pr' GROŠU, pr' ORGANISTU	Lapanja
61	pr' PETRIČKU	
62 /17	pr' REJČKU	Trpin, Mihelač

Bača

1 / 4	pr' UIRBCU	Koder
2 / 5	pr' KLAUŽU, pr' JURLANU	Koder, Bizjak, Torkar
3 / 10	pr' ONDRATU	Kusterle
4 / 11	pr' TUONU	Koder
5 / 13	pr' KOUDRU	Kemperle
6 / 14	pr' CINDRSTU	Bizjak, Drole
7 / 15	pr' ANDREJCU, pr' SKUTNKU	Kusterle, Čufer
8 / 16	pr' MATIJU	Kusterle
9 / 17	pr' LOURNU	Kusterle, Drole
10 / 27	u KACNPOHU	Zgaga
11 / 28	u POUDNU	Zgaga
12 / 25	pr' MALINKARJU	Kovač
13	pr' ANDREJČKU	Kusterle
14 / 35	pr' PAVLU, KAGEJCU	Kovač, Kogoj, Grohar
15 / 21	pr' PADLAZNKU	Strgar, Kusterle
16 / 6	pr' JOŽAFU	Beguš
17 / 19	pr' MIHU	Zgaga, Kusterle, Kemperle
18	pr' GAŠPRČKU	Kemperle, Drole
19 / 2	pr' BISAGARJU	Bizjak, Kemperle
20 / 7	pr' ENDRLU	Kusterle, Mauer
21 / 1	pr' JOLPAKU	Koder, Rejc
22 / 20	pr' KAUAČINU	Bizjak, Mlakar
24 / 8	pr' CVEKU	Trojer, Bizalj, Bizjak
25 / 3	pr' TAMEŽU	Koder, Kemperle, Kusterle, Šorli
26 / 9	pr' TAMAŽU	Kusterle
27	pr' PETRCU	Drole
28	pr' LENARTU	Koder, Bizjak
29 / 26	LANEKAR, pr' ZAKOUKARJU	Kusterle, Prezelj
30	pr' LUKU	Čufer
31 / 22	pr' TONKARJU	Bizjak, Kusterle, Drole
33 / 18	pr' MARTINU	Zgaga
34 / 24	pr' JAKCU	Kovač, Torkar, Kemperle
35 / 23	pr' BUGRU	Valentinčič
-	pr' GAŠPARČKU	
-	UAKAUCOUA	
-	LOURANCOUA	
36	HEJBLARJOUA	Valentinčič
-	ZAJDNKOUA	

Petrovo brdo

1 / 13	pr' MATEUŠCU, pr' GRAPARJU	Valentinčič
2 / 5	pr' BAŠTJANU	Valentinčič, Dakskobler
3 / 3	pr' PRIMAŽU	Kaltnekar
4 / 15	pr' ROBARJU	Volf
5 / 12	pr' KLAUŽU	Valentinčič
6 / 14	pr' ZAPIGLARJU	Valentinčič
7 / 10	pr' GROHARJU, pr' BUGRU	Šorli
2 / 1	pr' POHMANU, (prej Podporezen)	Zgaga
8 / 11	pr' ZALODRNU, ZALODRU, ZALODNKARJU, (prej Podporezen)	Torkar, Trojer
/ 8	pr' TUONCE	Jensterle
/ 9	pr' JAKCU	Kikelj
1 /	pr' KLEMENU (prej Podporezen)	Šuštar

Opomba: Hiše iz Podporezna so prišle pod Petrovo Brdo po I. svetovni vojni.

Kuk

1 / 1	u DRISLPOHU	Torkar, Prezelj
2 / 2	pr' ĆUFRU	Čufer
3 / 3	pr' SEUCU	Kovač, Torkar
4 / 5	pr' JOZLNU	Drole
5 / 4	pr' GRAGORJU	Čufer, Pajntar
6 /	u PUSTINE	Drole, Čufer
7 / 6	pr' BALANTU	Kovač
8 / 7	pr' ČELKU	Bizjak, Kusterle, Purgar
9 / 8	pr' JOŽU, pr' NEJČKU, pr' KAJŽARJU	Drole
10 / 10	pr' HONZU	Torkar, Kovač, Brelih, Kaltnekar
11 / 13	pr' PRUODARJU	Cvek

Trtnik

1 / 15	pr' BAHINCU	Medja, Trojer, Jensterle
2 / 14	pr' TAMOUŽU	Trojer
3 / 18	u KLOME	Dakskobler.Drole
4 / 13	pr' BLOUŽU	Trojer
5 / 12	pr' RUSCU pr' KAJŽARJU	Valentinčič
6 / 11	pr' TUONDLU	Torkar, Pajntar, Trojer
7 / 9	pr' UDOUCU pr' KARIĆANU	Torkar, Drole
8 / 5	pr' KOSU	Kos, Medja
9 / 4	pr' ŠPELKE, pr' HIŠARJU	Kos
10 / 3	pr' UALARJU	Trpin, Trojer
11 /	pr' PJETRLU	Gatej
12 / 2	pr' ČUFRU	Čufer
13 / 52P	pr' KAUAČU	Burgar, Purgar
14 / 54P	pr' ŽNIDARJU	Kos, Medja
15 /	pr' KOŠPARJU	Dakskobler
16 / 69P	na PRAJDE	Torkar, Čufer
17 / 10	pr' BAJTE	Pajntar
18 / 8	pr' TOUNU	Trpin, Torkar
19 / 55P	pr' KARIČANU	Torkar, Drole
20 / 57P	pr' CVEKU	Trojer
21 / 66P	na MILAUE	Pajntar, Torkar, Trojer
22 / 65P	pr' MAHORCU	Torkar, Čufer
23 /	u PLUMFU	Kovač, Pajntar, Bizjak
24 / 72P	pr' MRAULIŠARJU	Torkar, Dakskobler
25 /	pr' FOKU	Brelih
26 / 50P	pr' RIBNČARJU	Kos, Žnidar, Dakskobler
27 / 68P	pr' MAJDNKU, pr' GLEDIČU pr' KLANČARJU	Šorli, Torkar, Trpin, Gledič Torkar, Dakskobler, Kos
28 / 16	pr' TELNARJU	Bizjak, Trojer, Kosmač
29/ 56P	u ŽAGE, pr' KUSTRLU	Pajntar, Valentinčič, Kusterle
30 /	na RABIČKU	Ortar, Trojer
31 / 62P	pr' MEDVEDU, pr' PERU	Gatej, Grohar, Frelih
32 /	na REJBRATU	Koder, Zgaga
33 / 17	pr' URBENČKU	Dakskobler, Čufer, Torkar
34 /	pr' NEJČKU	
35 / 61P	pr' ŠNAJCU	Torkar, Kemperle
36 / 6	pr' LUKU	Torkar, Trpin
37 / 1	pr' ŠIMANU	Gatej,Torkar, Trojer
38 / 7	pr' TAMAŽU, pr' ČMAŽU	Torkar, Kogoj
39 / 46P	pr' METE	Torkar, Ortar
40 / 53P	pr' PETELINČKU	Trpin, Drole, Valentinčič
41 / 64P	pr' KAZINCU pr' ČEPUANCU	Torkar, Drole

Opomba: P pri novih hišnih številkah pomeni, da sodi danes hiša pod Podbrdo.

Porezen

1 / 1	pr' ŠTEFANČKU	Trpin
2 / 2	MATREK	Trojer
3 /	na HEJBLNU	Valentinčič, Močnik, Beguš
4 / 3	pr' MUŠKU	Muzej, Torkar
5 / 4	pr' ANDREJCU	Mlakar
6 / 5	pr' TAMAŽUONU	Beguš
7 / 6	na BRDE	Kusterle
8 / 7	na KEJBLCU	Dakskobler, Torkar
9 / 15	pr' MLAKARJU	Mlakar
10 /11	pr' TUONČKU	Torkar, Drole, Mlakar
11 /16	pr' GOŠPARJU	Grohar
12 /12	pr' KAUAČINU	Beguš
13 /	u KAJŽE	Dakskobler
14 / 9	pr' NEJCU	Pajntar, Mlakar, Kemperle
15 /14	pr' ZGAGU	Zgaga
16 /17	pr' ZGAHCU	Zgaga
17 /8	pr' GROUGU	Dakskobler, Torkar
18 /13	pr' KLAUŽU	Grohar, Torkar
19 /18	pr' PJETRU	Zgaga
21 /10	pr' MIHILU	Torkar

Podporezen

V Statusu župnije Sorica, od koder so podatki, Porezen

st.	štev.	hišno ime	priimek
	1	KLEMEN	Koder, Kaltnekar / PRIMAŽ s Petrovega Brda /
	2	POHMAN	Zgaga
	3	PLAŠAJTAR	Švarckobler, Jensterle
	4	ROVTAR	Kejžar
	5	PODHOČAR	Valentinčič, Grohar
	6	MAJDLC	Kenda
	7	V BAJTI	Bizjak
	8	ZALODROM	Torkar
	9	POHMANOV JANEZ	Zgaga

P.S. Hišne številke 1, 2 in 8 danes sodijo v podbrško faro, ostale v soriško. Imena iz soriške župnije so zapisana tako kot v Statusu, medtem ko se ostali zapisi skušajo držati narečne izgovorjave.

Razlaga nekaterih imen

V šolskem letu !983/84, ko so bili še živi krajani, ki jih danes že davno ni več, sem bila mentorica šolskega glasila ŠOLARČEK IZPOD ČRNE PRSTI, ki je izhajalo na osnovni šoli Simona Kosa v Podbrdu. Takrat smo začeli izdajati serijo tematskih glasil, v katera smo zapisovali mnoge krajevne posebnosti, za katere smo menili, da ne smejo v pozabo. Tako so nastali prvi seznami hišnih imen in hkrati z njimi njihove razlage, takšne, kakršne živijo med krajani.

Povzemam jih iz šolskega glasila in dodajam tudi svoje vednosti, saj sem domačinka in v Podbrdu živim skorajda vse življenje. Nekatere, posebej označene, je razložil Silvo Torkar.

Pr' BAGONARJU - stanovalci so živeli v hiši, zraven katere je nekdaj stal »bagon« - vagon

Pr' FIRBARJU - ime naj bi izhajalo iz glagola »farbati«. Barvali so platno ali volno ali oboje ali pa so bili pleskarji. Zbrani podatki omenjajo vse možnost.

Pr' HOTARJU - popačenka nemške besede za klobučarja. Kaže, da je nekdanji lastnik to res bil.

U HOBE - »huba«, najemniška kmetija.

Pr' FOKU - hišno ime naj bi ostalo po nekem Madžaru, ki se je tako pisal in je bil nekdanji lastnik hiše.

Pr' PRAJNGARJU - v bližini hiše naj bi bil stal sramotilni steber, ki je bil postavljen za časa tolminskega grofa.

Pr' LOMPČU - eden izmed lastnikov je bil Lambertus, Lambert.

Pr' GROŠU - tu je bila gostilna, v kateri so ljudje puščali svoje poslednje groše.

Pr' BATAUARJU - del vasi se imenuje Batava.

Pr' UIRBCU -nekdo je »virbal«, dedoval.

Pr' LOURNU - lastnik je bil Lovrenc.

Naslednja imena je razložil Silvo Torkar:

AUŽLAK - gre za nemški izraz *Aufschlag* s pomenom 'mitnica'. Simon Rutar piše v Zgodovini Tolminskega, da je vlada ustanovila mitnico v Podbrdu l.1767. *Aužlakar* je isto kot mitničar.

HOBA - (v konkretnem podbrškem primeru) je po Kranzmayerju (oz.Hornungovi) verjetno sekundarno izpeljano od *Hobar* , ta pa je prebivalec kraja Huben, kar je nemško ime za Spodnje Danje. Podobno so kmetiji v Poreznu, kjer so prebivali Torkarji, rekli Na TORKE.

PRAJNGAR je hišno ime, ki sicer ne sodi v podbrško župnijo, spada pod Znojile, zanimiva pa je razlaga, ki se ne pokriva z ljudskim izročilom. V 17.stol. je *Pranger* še priimek, nastal pa je kot vzdevek iz glagola *prajngati* v pomenu 'lepo oblečen se razkazovati, izzivalno se sprehajati'. Glagol v tem pomenu poznajo tudi na Bovškem.

CAREJBN - verjetno iz Zur Eben (na Ravnah)

KOSPAR - je delal cokle.

KARIČAN - je prišlek s Koritnice.

MILAUA - nemško ledinsko ime Muhlau, 'mlinski log'.

MAJDNK - križanec med nem.deminutivom Meidle od sam. Mahd, 'košnja', verjetno v pomenu 'manjša košenica' in slov. priponskim obrazilom -nik.

BISAGAR - je nastal iz ledinskega imena Bisaga, ne pa od vzdevka za klateža. Beseda je romanska. Očitno je parcela spominjala na dvojno vrečo.

Priimki:

Zbrani priimki pokrivajo predvsem čas tja do začetka 20. stoletja, kar pa ne pomeni, da nekateri niso živi tudi danes. Vsekakor pa ni »novih« priimkov, tistih, ki so jih prinesli zlasti priseljeni po 2.svetovni vojni.

Zapisi so »posodobljeni«, torej zapisani tako, kot jih v pretežni meri pišemo tudi danes.

V Statusih so seveda zapisani na različne načine:

Painter - Pajntar (danes tudi Panjtar)

Bolf - Wolf - Volf

Trojer -Trojar (druga oblika redkejša)

Torker - Torkar

Še več različic je seveda pri priimkih Valentinčič, Florjančič...

Viri:

ŠOLARČEK izpod Črne prsti, glasilo učencev OŠ Simona Kosa Podbrdo

AMRT (Alpski mladinski raziskovalni tabor) PODBRDO 95

STATUS ANIMARUM župnije Podbrdo

STATUS ANIMARUM župnije Sorica

Pretežni del podatkov iz uvodnega dela je posredoval Silvo Torkar, za kar se mu posebej zahvaljujem.

Seznam priimkov iz krstnih matičnih knjig za Vrhniko v obdobju 1633 - 1700.

Janez Žitko

Priimki so se zapisovali različno, kakor je bilo všeč posameznemu zapisovalcu glede na poznavanje ali nepoznavanje jezika in pomanjkanje pisnih pravil. Zapisovalci priimkov so bili duhovniki, ki so odločilno vplivali na njihovo oblikovanje do danes. Če njih ne bi bilo, tudi teh zapisov ne bi imeli. Tako je bil neki Filip zapisan tudi Filipec, Filepec in končno Filipič.

V tem seznamu priimkov so zajete vse vasi in posamezne hiše (Hube), ki so spadale pod prafaro Vrhnika. Tu so vpisane nekatere hiše, ki naj bi pripadale sosednjim župnijam, kot na primer župnije: Polhov Gradec, Logatec, Rovte in Brezovica. Gorenji in Dolenji Logatec sta vpisana pod Logatec, ker ni bilo določeno, kam kdo spada.

Mnogih od vpisanih priimkov ni več, nekateri pa so se ohranili kot domača hišna imena. Taka so: Butin, Češirek, Činžar, Dežela, Dermaša, Flak, Jamnikar, Krošl, Kozjek, Kokal, Logar, Mavsar, Matuč, Merlak, Mervec, Močan, Perdele, Perčon, Sečnik, Skubl, Smrekar, Smuk, Srnel, Strnad, Stebel, Storž, Štanta, Škantel, Tomažič, Zlovša, Želodec in še bi lahko naštevali.

Pred vsakim priimkom je letnica prvega zapisa v Krstno knjigo osebe s priimkom, ko se je ta pojavil v določeni vasi.

V obravnavanem obdobju je bilo v tej župniji rojenih 10.220 otrok, od tega 544 nezakonskih (5.3%). 139 krat so bili rojeni dvojčki in leta 1684 trojčice. Starša sta bila Janez in Neža Kocjan iz Stare Vrhnike.

Blatna Brezovica

1654 - Armuč; 1640 - Bovha; 1644 - Belida; 1674 - Bevec; 1686 - Beber; 1690 - Cepin; 1639 - Dolenec, Dolinar; 1671 - Drožnik; 1686 - Dolgonivec; 1634 - Gregorka, Gregurka; 1635 - Gregurica; 1652 - Gartroža; 1652 - Gorše; 1694 - Golida; 1637 - Juraj; 1640 - Jeraj; 1655 - Janežič; 1634 - Kreger, Kregar; 1635 - Kocjan; 1637 - Kink; 1640 - Kenk; 1656 - Kavčnik; 1668 - Kunavar; 1689 - Kobencel; 1691 - Kromel; 1693 - Kavčič; 1698 - Kerže; 1700 - Keržeč; 1636 - Lavrin; 1637 - Lah; 1638 - Minišič; 1642 - Mavsar; 1652 - Malavec, Mulavec; 1662 - Mule, Mole; 1690 - Mesec, Mrak; 1697 - Meze; 1696 - Ogrin; 1635 - Primožič; 1642 - Pristavec; 1658 - Paulovčič; 1680 - Prek; 1683 - Popit; 1691 - Pelc; 1698 - Plosk; 1634 - Rogina; 1679 - Skubel; 1690 - Smodin; 1698 - Serša; 1638 - Šerok; 1659 - Šuštarčič; 1696 - Štrekar; 1634 - Ternovec; 1637 - Umek; 1635 - Založnik; 1644 - Zaloznik; 1672 - Zlobec; 1681 - Zalaznik; 1635 - Žbokel; 1653 - Želodec; 1659 - Žagar.

Bistra

1664 - Bele; 1697 - Brenčič; 1688 - Hrenec; 1698 - Iglič; 1634 - Košir; 1637 - Kubi; 1692 - Križec; 1694 - Kržič; 1700 - Keržeč; 1699 - Lasek; 1633 - Osenk; 1678 - Pogačnik; 1683 - Sernel; 1633 - Teleban, Telban; 1635 -Turšič; 1640 - Volk; 1666 - Verbek; 1643 - Zalar.

Bevke

1667 - Armuč; 1634 - Bačar, Breznešik;1662 - Caserman; 1681 - Dolgonivec; 1699 - Ferbežar; 1633 - Jerman; 1634 - Japel; 1638 - Jamaz; 1666 - Javernik; 1692 - Jakomin; 1635 - Kobar; 1638 - Kregar; 1642 - Kokar; 1685 - Keržišar; 1687 - Knez; 1691 - Kromel; 1634 - Levec; 1635 - Lenarčič; 1686 - Lukančič; 1640 - Modko; 1679 - Maraut; 1686 - Modrijan; 1689 - Mole, Mule; 1641 - Poruk; 1646 - Porok; 1654 - Paulovčič; 1661 - Pilon; 1675 - Pišik; 1677 - Perko; 1678 - Pišk;1685 - Petrovčič; 1651 - Remčehar; 1633 - Smuk; 1647 - Sluga; 1654 - Šušteršič; 1635 - Tomica; 1645 - Topka; 1685 - Verbič; 1689 - Zlobec; 1636 - Žugala; 1642 - Žugoslav; 1649 - Žbokel; 1652 - Želodec.

Drenov grič

1659 - Cempre; 1669 - Cankar; 1638 - Čelešnik; 1700 - Dolinar; 1633 - Fik; 1688 - Fajtač; 1690 - Gabrovšek; 1693 - Grum; 1698 - Gorjanc, Gabrovec; 1655 - Gerbec; 1634 - Kerže; 1651 - Matjašič; 1668 - Modtko; 1687 - Mole; 1695 - Muha; 1634 - Pavlovčič; 1635 - Zlobec; 1652 - Zupanec; 1634 - Železnik; 1635 - Žonta.

Hlevni vrh

1633 - Skolar;

Hotedršica

1635 - Cunta; 1640 - Čuk; 1635 - Forlom; 1656 - Grum; 1634 - Jirina, Jerina; 1641 - Kunec, Klošar; 1643 - Klavšer; 1647 - Konec; 1656 - Kunc; 1641 - Monard; 1636 - Rupnik; 1646 - Reven; 1634 - Sumblau; 1633 - Šušteršič; 1637 - Šemerl; 1633 - Vovk, Vovken.

Lesno Brdo

1633 - Armuč; 1657 - Bevc, Bevec; 1659 - Bizjan; 1661 - Bovha; 1666 - Berce; 1675 - Bolko; 1645 - Cipin; 1656 - Cankar; 1698 - Civha; 1699 - Cimpre; 1674 - Dolenec; 1634 - Gorše; 1642 - Gorjanec; 1637 - Jelovčnik; 1639 - Jordan; 1636 - Kalčnik; 1643 - Kavčič; 1646 - Kavčnik; 1652 - Konjar; 1660 - Kervina; 1634 - Lambert, Lambergar; 1636 - Lampret; 1635 - Matevžik; 1636 - Mlakar; 1661 - Mežnar; 1665 - Muha; 1669 - Maraudt; 1690 - Marolt; 1655 - Naglič; 1650 - Ožbalt; 1639 - Petelinkar; 1661 - Polenic; 1689 - Pintar; 1696 - Pišik; 1633 - Seliškar; 1654 - Samotorčan; 1681 - Šega; 1633 - Vrhovec, Verhovec; 1637 - Zidar; 1684 - Zamejc; 1696 - Zgaga; 1642 - Žurga.

Ligojna

1635 - Armuč; 1640 - Adamič; 1638 - Bobek; 1643 - Butin; 1662 - Budina; 1670 - Brenčič; 1700 - Bačar; 1637 - Cankar; 1633 - Čelešnik; 1669 - Dovgonjivec; 1677 - Ded; 1670 - Fik; 1676 - Fajtač; 1659 - Gorše; 1691 - Gregorka; 1634 - Juranj; 1636 - Jevec, Jerec; 1639 - Janež; 1685 - Jereb; 1690 - Jamnikar; 1634 - Kinde, Košuta; 1635 - Korzinar; 1637 - Klobas; 1638 - Kerže; 1639 - Kerin, Keren, Kern; 1640 - Kenda, Kinda; 1655 -Krajnc; 1657 - Krebole; 1658 - Končan; 1666 - Komajs; 1687 - Kink; 1692 - Kotnik; 1697 - Kavčič; 1637 -

Lomovec; 1649 - Lušina; 1656 - Lipovec; 1683 - Logar; 1633 - Mikuš; 1634 - Mihelic; 1635 - Mavsar, Možina; 1651 - Moravec; 1658 - Merlak; 1682 - Mesec; 1698 - Mervec; 1692 - Novak; 1635 - Ogrin; 1633 - Podlipec; 1634 - Perdele; 1636 - Popit; 1638 - Pavlečič, Petrač; 1643 - Perec; 1645 - Petrič; 1652 - Pulc; 1663 - Pušanik; 1668 - Pušavnik; 1688 - Plečnik; 1693 - Pajsar; 1634 - Rode; 1641 - Remžgar; 1647 - Remčekar; 1633 - Sternad; 1634 - Smrtnik, Simon; 1644 - Sever; 1648 - Smrekar; 1666 - Seliškar; 1683 - Sedlar; 1635 - Tomc; 1700 - Turk; 1638 - Umek; 1635 - Verbič; 1677 - Zlobec; 1681 - Zlovš; 1699 - Zanedic; 1634 - Železnik; 1638 - Žonta; 1689 - Žbokel.

Log

1643 - Verbič; 1642 - Zanoškar.

Logatec

1634 - Alnina, Aluina; 1637 - Arče; 1646 - Arar; 1636 - Balič; 1645 - Brezec; 1637 - Čutara, Čuk; 1634 - Dragola; 1635 - Dežela; 1636 - Danos; 1637 - Dragota; 1634 - Gostiša; 1635 - Fortuna; 1638 - Ferlec; 1639 - Figar, Figač; 1636 - Gabrovšek, Gorše, Gnjat; 1638 - Gordin; 1642 - Gnade; 1646 - Gerdin; 1647 - Gale; 1648 - Gostiša; 1643 - Horek; 1633 - Juršel, Jerin, Jerina; 1634 - Jež; 1636 - Jernejčič; 1639 - Jerant; 1640 - Jakoš, Jakoše; 1633 - Kokošar; 1634 - Koknes, Krevs, Karun; 1635 - Kolar; 1636 - Kerkoč, Kalčič; 1637 - Kragl, Križaj, Kunc, Kunec; 1638 - Kramar, Kokel, Kokal, Konec; 1639 - Koši; 1640 - Keržmar; 1645 - Kesnar; 1648 - Kavčič; 1649 - Kogoj, Kogej; 1634 - Laucin; 1635 - Longa; 1633 - Mihelic, Malinarčič, Molek; 1636 - Maček; 1636 - Musec; 1637 - Mihelc, Mihevc;; 1639 - Malnaršič; 1642 - Maraulet; 1643 - Mačič; 1645 - Maraut, Mule; 1658 - Mikelc; 1633 - Osterman; 1641 - Ožbolt; 1634 - Petrovčič, Petrič; 1637 - Pepel; Paulovčič; 1642 - Poženel; 1643 - Plosk; 1647 - Pivk; 1633 - Sidon; 1635 - Skrotnik, Slavec; 1636 - Sežun; 1644 - Sajevec; 1637 - Šara; 1640 - Šerar, Šubic, Šuštar; 1633 - Tomšič, Tomišič, Turk; 1636 - Tominec, Tiček; 1641 - Terkman; 1638 - Urbančič; 1636 - Zima, Završnik; 1640 - Zidar; 1635 - Žnidaršič; 1641 - Žagar.

Medvedje Brdo

1656 - Bercetnik; 1670 - Keržišnik; 1633 - Poženu, Poženel; 1688 - Rupešek; 1635 - Tratnik; 1638 - Terpin; 1643 - Turek; 1700 - Vidmar.

Podlipa

1634 - Ambrožič; 1670 - Abraht; 1688 - Arhar; 1635 - Brenčič; 1637 - Butič; 1639 - Brežnik; 1676 - Božnar; 1648 - Celarec; 1662 - Cimperman; 1666 - Caserman; 1669 - Cimerman; 1679 - Corn; 1638 - Češirek; 1680 - Česnik; 1634 - Filipec; 1639 - Filipič; 1689 - Falc; 1633 - Grum; 1637 - Golob; 1654 - Grom; 1638 - Hojnik; 1634 - Jelen, Jelenc; 1635 - Jereb; 1639 - Jazbar; 1642 - Jurica; 1634 - Kranjc; 1635 - Kovač, Korač; 1635 - Kogolcik; 1636 - Kajnic, Krošel; 1640 - Kozjak; 1643 - Kocjan, Kranjc; 1644 - Kojnic; 1646 - Kopač, Kovač; 1647 - Kohar; 1648 - Križe; 1667 - Kirvina; 1670 - Krovc; 1677 - Kus; 1699 - Kokol; 1640 - Lician, Lucijan, Lecijan; 1659 - Lasic; 1686 - Lavrač; 1693 - Lončar; 1634 - Mihevc, Mavsar; 1636 - Meruc, Molek; 1638 - Mervec; 1639 - Masovnik; 1641 - Majar; 1669 - Matuč, Matač; 1672 Masanik; 1661 - Novak; 1641 - Osretkar; 1660 - Oblak; 1634 - Pajsar, Podlipec, Prašnik; 1655 - Petkovšek; 1634 - Razor; 1635 - Rupnik; 1636 - Rožanec; 1641 - Sečnik; 1647 - Suhadolic; 1649 - Skubl; 1662 - Smrekar, Suša; 1637 - Štubenik; 1649 - Štanta; 1699 - Štefic; 1648 - Terček; 1667 - Tomažič; 1635 - Vršaj; 1636 - Vidmar; 1642 - Velovič; 1648 - Vdovič; 1661 - Valavic; 1635 - Zakovšek; 1642 - Zlovš; 1643 - Žerovec; 1646 - Žirovec; 1658 - Žampehar; 1672 - Žust.

Praprotno Brdo

1635 - Albreht; 1644 - Abraht; 1687 - Arihar, Arhar; 1689 - Gostiak; 1636 - Logar; 1663 - Levar; 1638 - Marovdt; 1642 - Medved; 1692 - Rudolf; 1635 - Slabe.

Petkovec

1634 - Turk; 1635 - Tisovec. 1634 - Milšek; 1634 - Novak; 1688 - Mivšek; 1641 - Petkovšek; 1634 - Turk; 1635 - Tisovec.

Polhov Gradec

1637 - Brodnik; 1660 - Brežnik; 1641 - Gošavec; 1637 - Jurica; 1640 - Jazbar; 1642 - Kus, Kopač; 1656 - Koglar; 1657 - Klama; 1658 - Kink; 1658 - Kucler; 1679 - Lopar; 1646 - Rudolf; 1658 - Rupnik; 1645 - Sečnik; 1654 - Udovič.

Ravnik

1637 - Černe; 1636 - Jazbar; 1639 - Korenič; 1637 - Lukančič; 1641 - Medved; 1635 - Rupnik.

Rovte

1641 - Adrihen; 1678 - Abraht; 1689 - Arhar; 1633 - Berjak; 1636 - Berdnik, Brence, Bele; 1643 - Bizjak, Bezjak; 1634 - Brenčič; 1647 - Beber; 1667 - Brešar; 1673 - Berdnik; 1693 - Belega; 1672 - Cepec; 1690 - Corn; 1648 - Češirek; 1688 - Čuk; 1634 - Dobenec; 1635 - Dolenec; 1641 - Dolenic; 1674 - Dolinar; 1640 - Figon, Figar; 1663 - Frišen; 1671 - Friškovec; 1633 - Glodobovšek; 1635 - Gnezda; 1636 - Gabrovšek; 1649 - Gale; 1678 - Hlevišar; 1688 - Habe; 1633 - Istenič, Istinič; 1634 - Jelovšek; 1636 - Jereb; 1633 - Križaj, Kunec, Konec; 1635 - Kus; 1636 -Kunc; 1638 - Kos; 1640 - Korenc; 1652 - Kvašnik; 1670 - Konc, Kobau; 1677 - Kogoj; 1680 - Kavčič; 1633 - Lukan; 1634 - Lukančič, Lezigaj, Lezgoj; 1636 - Logar; 1654 - Likar; 1659 - Lizej; 1663 - Levar; 1670 - Lenčič, Leskovec; 1633 - Merlak; 1634 - Milšek, Mesec, Marinič; 1635 - Molek, Mivšik, Malnar; 1637 - Modrijan; 1638 - Menovdt; 1642 - Mateč ?; 1661 - Mule; 1673 - Medved; 1636 - Novak; 1691 - Oblak; 1633 - Popit; 1635 - Plečnik; 1639 - Petkovšek; 1644 - Poušanik, Pošanik; 1657 - Ploh; 1670 - Petrovčič; 1687 - Poženel; 1692 - Petkovec; 1633 - Rupešek, Rupelšek; 1634 - Rutič; 1635 - Rupnik; 1642 - Reven; 1644 - Rupelšik; 1649 - Ragank; 1651 - Rupešek; 1662 - Rupoušek,;1634 - Slabe; 1636 - Storžik; 1638 - Srobotnik; 1660 - Skeruada; 1678 - Strel; 1685 - Slavec; 1688 - Skrotnik; 1689 - Sova; 1634 - Šibenik, Šinkovec; 1636 - Škrat; 1654 - Šemerl; 1658 - Šilic; 1666 - Šubec; 1674 - Štanta; 1641 - Treven; 1647 - Turek; 1658 - Tisovec; 1673 - Trček; 1680 - Trepal; 1641 - Vidmar; 1659 - Vitez; 1670 - Volk (Wolff).

Smrečje

1633 - Jereb; 1656 - Zakovšek.

Stara Vrhnika

1634 - Aluina; 1640 - Alič; 1643 - Arhar; 1670 - Arih, Arh; 1681 - Anderle; 1642 - Bergant; 1644 - Blaže; 1645 - Bobnič; 1646 - Bulčin; 1661 - Brenčič; 1671 - Bevčič; 1635 - Cimpre; 1637 - Cimper; 1647 - Cempre; 1657 - Capec; 1658 - Caserman; 1640 - Češirek, Čelešnik; 1642 - Čamernik; 1660 - Čuk; 1634 - Dežela; 1641 - Dolinar; 1636 - Figar; 1640 - Figon; 1661 - Fortuna, Filip; 1685 - Filipic; 1634 - Grum; 1699 - Gostiša; 1633 - Hebec; 1635 - Hodnik; 1640 - Hobnec; 1648 - Hkavec; 1653 - Hribec; 1667 - Hvala; 1687 - Homovec; 1663 - Istinič; 1656 - Jelovšek; 1691 - Jereb; 1634 - Klobovs, Kirn; 1635 - Kozar, Komar; 1637 - Kink, Kenk, Klobas, Kerin; 1640 - Keren, Kern; 1644 - Koluder; 1645 - Kocjanec; 1651 - Kerčon; 1655 - Kocjan; 1656 - Križaj; 1658 - Klemenčič; 1666 - Keržinikar; 1669 - Kranjc; 1698 - Košac; 1635 - Laver; 1639 - Lukanc; 1642 - Lukan, Lokan, Lokanic; 1650 - Lužar; 1681 - Lukančik, Lukančič; 1633 - Malinar, Malnar; 1660 - Markelin, Merkulin, Markun, Markon; 1664 - Mesec; 1666 - Mervec; 1679 - Matuč; 1697 - Marinc; 1633 - Novak; 1688 - Oblak; 1635 - Presegal; 1639 - Perko; 1641 - Polančič; 1643 - Pavlavčič; 1646 - Polanec; 1651 - Prežgal; 1656 - Pelon; 1661 - Pilon; 1680 - Pankehar; 1681 - Pajsar; 1682 - Palančič; 1685 - Pavlovčič; 1691 - Prežgon, Pelon; 1693 - Pelc; 1694 - Purgar; 1633 - Reven; 1636 - Rode; 1646 - Remec; 1700 - Rupnik; 1634 - Smerel; 1636 - Sivabrada; 1646 - Sernen, Sernel, Smuk; 1647 - Skrotnik; 1649 - Strnad; 1653 - Sulc, Sulec; 1661 - Slabe; 1666 - Sluga; 1685 - Strojar; 1691 - Somperger; 1661 - Šaftič; 1666 - Škantel; 1685 - Špikel; 1634 - Treven; 1637 - Tomaž; 1638 - Tominec; 1642 - Tribuhon; 1647 - Tisovec; 1663 - Torek, Turek; 1697 - Trček; 1635 - Vouk; 1645 - Verbec, Vrbeč; 1658 - Vlep, Vlip, Vlap; 1688 - Vlipec; 1689 - Velip; 1633 - Zanoškar; 1636 - Zlovša; 1642 - Zakušik; 1643 - Zakovšek; 1656 - Zorec; 1635 - Železnik; 1639 - Žakel; 1661 - Žnidarčič.

Sinja Gorica

1633 - Brentecel; 1643 - Brenčič; 1686 - Čuk; 1690 - Čutara; 1698 - Češirek; 1698 - Faktur; 1647 - Grum; 1656 - Galič; 1634 - Japel; 1633 - Knez; 1634 - Kerže, Koše; 1656 - Križe; 1661 - Kocjan; 1688 - Kogoj; 1637 - Levec; 1640 - Lenčič; 1642 - Lavrin; 1654 - Lipovec; 1692 - Lenček; 1634 - Mrak, Molek, Mesec; 1698 - Markovec; 1697 - Ogrin; 1635 - Pošenik; 1658 - Pousanik; 1660 - Pečelin, Pušavnik; 1665 - Parkel; 1696 - Pulc; 1697 - Pristavček; 1637 - Simon, Smuk; 1640 - Sernel, (Serneu); 1663 - Štanta; 1664 - Tisovec; 1699 - Vihtel; 1677 - Zlobec; 1639 - Želodec.

Vrhnika

1637 - Aluina, Artalič; 1641 - Alojnz; 1682 - Ambrožič; 1683 - Anderle; 1688 - Avsenik; 1699 - Auguštin; 1633 - Brence, Brenčič, Baraba; 1634 - Bergant, Balič; 1635 - Bajec, Balačič; 1638 - Balčin, Bregant; 1640 - Bolčin; 1649 - Betec; 1652 - Božič; 1656 - Bogataj; 1657 - Berlin; 1660 - Bele, Bitinic; 1661 - Bovha; 1666 - Bezštajn; 1673 - Bekzeštajn; 1669 - Butin; 1670 - Bevc; 1671 - Beber; 1671 - Bargoč; 1676 - Barl; 1677 - Bizjak; 1679 - Betinc; 1680 - Bezel; 1681 - Buletič; 1685 - Bitenc; 1689 - Bigelic; 1690 - Buhec; 1697 - Botic; 1698 - Borbec; 1633 - Caserman; 1634 - Cerenga; 1635 - Cerček; 1636 - Ceme; 1649 - Cigara; 1655 - Cimpermančič; 1666 - Celarec; 1670 - Cimerman; 1684 - Cimpre; 1695 - Cozne; 1699 - Cipin; 1634 - Čuk, Černe; 1635 - Čutina; 1638 - Čuden; 1640 Češirik; 1642 - Čot, Čik; 1645 - Čič; 1648 - Čelešnik; 1654 - Čednik; 1633 - Dobenic; 1636 - Debevec; 1637 - Dermaša; 1641 - Dolenc, Dolenec; 1646 - Dolinar; 1647 - Draksler; 1656 - Delavec; 1667 - Dragonec, Dragota; 1678 - Debeloglavec; 1687 - Drobtina; 1692 - Debeljak; 1700 - Derenčin; 1633 - Engelchaur; 1635 - Eberle; 1637 - Eržen; 1634 - Fajdiga; 1636 - Furlan; 1642 - Furlanic; 1648 - Frac; 1655 - Flach; 1663 - Flajšakar, Flajšaker, Flajškar; 1665 - Folingar; 1668 - Flumer; 1671 - Faktur, Faktor; 1672 - Filip; 1674 - Fakin; 1675 - Fortuna; 1686 - Ferle; 1689 - Ferbežar; 1633 - Godeša, Godiša, Gorše, Glinšik; 1634 - Gabrovšek; 1637 - Glavinec, Glavinc, Gril; 1638 - Guštin; 1644 - Golčavar, Gašprin, Gašpin; 1646 - Gerbec, Grbec, Glodobovšek; 1651 - Grom, Grum; 1656 - Gabranja; 1662 - Garzarol; 1675 - Grilic; 1682 - Galič; 1685 - Gruden; 1690 - Gale; 1633 - Hočevar; 1634 - Heršin; 1636 - Hofman, Hribec, Homovec; 1637 - Habjan; 1638 - Hudič, Homodne; 1639 - Hervat; 1640 - Habe; 1642 - Hlebuš; 1644 - Heromčič; 1652 - Hodnik; 1657 - Hojman; 1660 - Hlevišar; 1672 - Hrovat; 1681 - Hrovatec; 1688 - Hkavc; 1690 - Hobenc; 1694 - Horinš; 1699 - Hudiček; 1637 - Ižanec; 1639 - Ile; 1633 - Japel, Jerman, Juvančič; 1634 - Jordan; 1635 - Jamnikar, Jereb, Jež, Jerše, Jeromenčič, Jelovšek; 1641 - Janežič, Jamšik, Jamšek; 1644 - Jenčič; 1648 - Jarančič, Jerončič; 1651 - Jeneršič, Jakomin; 1655 - Jazbar; 1657 - Juvanec; 1658 - Jeronic; 1659 - Jernejčič, Ježek; 1664 - Jež; 1675 - Jerina; 1687 - Jan; 1633 - Kušer, Krašovec, Knez; 1634 - Korošec, Kunstel; 1635 - Kregar, Kuner; 1636 - Kolar, Krelesglavec; 1637 - Kumar, Korenina; 1638 - Kerveglavec; 1639 - Knezič, Kotar; 1640 - Krivoglavec; 1641 - Krošel, Kesner, Kamnar, Kumer; 1642 - Karloglavec, Kersoglavec; 1643 - Kocder; 1644 - Košatleben, Kerpan, Keršmar, Kocjan; 1645 - Kobal; 1646 - Kompare; 1646 -Koša, Kranjc, Kverhen; 1647 - Kamenšek, Kante; 1649 - Kovač; 1650 - Kauka; 1651 - Klemše; 1651 - Klama; 1652 - Knez; 1653 - Kalin; 1654 - Kerže, Karže; 1656 - Kracman, Komajs; 1657 - Klun; 1659 - Keren; 1660 - Krulec; 1661 - Kunst, Kela; 1664 - Kende, Kinde, Krivina; 1665 - Košir; 1666 - Kante; 1668 - Koplenik, Kadaniel; 1670 - Koeder, Klanfar, Kavčič; 1671 - Kirmaul, Kokal; 1675 - Kušer; 1677 - Kink, Košuta; 1678 -Kobalic; 1681 - Kramar; 1682 - Kveder; 1683 - Kubi; 1686 - Križaj; 1691 - Kunc, Keržinar, Krže, Krazel; 1695 - Kocjančič; 1633 - Lukman, Levan, Luka, Lončar; 1634 - Levar, Laucin, Lovrin, Lavrin; 1636 - Levec; 1637 - Lipovec; 1638 - Lipec, Lukežič; 1641 - Locner; 1642 - Lupi; 1644 - Loknar; 1649 - Lotrič; 1654 - Lukek; 1655 - Lukan; 1659 - Lukančič; 1660 - Lipavic; 1661 - Lecjan; 1664 - Lukač; 1665 - Lokan, Lakan; 1668 - Lalbar, Leutschner; 1687 - Leskovec; 1691 - Lontman, Lantman; 1694 - Lezar; 1700 - Lezgar; 1634 - Mole, Mraule, Mahovne, Mahune; 1635 Mavsar, Marekar; 1636 - Muhc; 1637 - Murekar; 1638 Mevec, Mevc, Malinar; 1639 - Muha, Melec; 1640 - Molik, Mlade; 1641 - Merva, Matuč, Milinar; 1642 - Mivšik; 1643 - Morekar; 1644 - Mlinarčič, Mlinar; 1645 - Molek; 1648 - Martinarčič; 1651 - Mule; 1653 - Mengušar; 1656 - Malnaršič; 1657 - Merkulin, Millner; 1658 - Močan, Malenarčič; 1659 - Matevžič; 1661 - Mihelčič; 1672 - Merlak, Mihevc; 1673 - Medved; 1677 - Modrijan; 1680 - Mervec; 1685 - Mičič; 1687 - Motes, Markuša, Mesar; 1688 - Matičič, Masle; 1690 - Mikeš; 1691 - Mazi, Mesec; 1693 - Matic; 1695 - Mišot; 1797 - Marinič; 1698 - Miška, Mišik; 1700 - Medič; 1639 - Nenigar, Novak; 1681 - Nagode; 1633 - Ogrin; 1642 - Ozir; 1651 - Opeka; 1679 - Oblak; 1681 - Osel; 1695 - Offelter; 1633 - Paloničič; 1634 - Popit, Petrič, Plantar, Palček; 1635 - Pečilin, Piparn, Pevec; 1636 - Prevec, Pavlovčič; 1638 - Pastavljan, Piškon; 1639 - Prevc; 1640 - Postiljan, Prelec, Pečulin; 1641 - Pelin, Padar, Pernuša; 1644 - Pipan, Planka, Pušnik, Potrata; 1647 - Postiljon; 1649 - Prelas; 1650 - Phaik; 1651 - Peric; 1652 - Perc; 1653 - Pajsar; 1655 - Pivk; 1656 - Petkovšek; 1660 - Peklenik; 1662 - Pišanic; 1666 - Paučik, Paušanik; 1673 - Pošanek; 1676 - Petermon; 1680 - Podlipec; 1686 - Petrovčič; 1687 - Pečevnik; 1691 - Perko; 1693 - Puntar, Pelc; 1634 - Rep; 1639 - Repič; 1641 - Rojec, Rejc; 1646 - Repec; 1654 - Reznožikar, Raznožnik; 1657 - Rihtarčič; 1659 - Rutar; 1660 - Rajec, Rajtar; 1664 - Rode; 1665 - Rotar; 1670 - Rudolphi; 1671 - Ručigaj; 1673 - Robas; 1676 - Remec; 1680 -Rovtar; 1693 - Romovš; 1696 - Rozman; 1697 - Radovič; 1633 - Skubel, Sumarckar; 1634 - Seršek, Slavec; 1635 - Susmal, Skerb; 1636 - Stebel; 1636 - Serš, Smrekar; 1638 - Susmet, Sezon, Sežun;1639 - Simon; 1639 - Smuk; 1640 - Storžik; 1641 - Slouga, Slonga, Skarnc; 1643 - Stergar, Slana; 1644 - Sternad; 1645 - Sečnik; 1647 - Sernel; 1655 - Strešek; 1656 - Samec; 1657 - Slabe, Sova, Sihoffar; 1658 - Sajovec; 1661 - Sluga; 1662 - Sternen; 1664 - Sigafer, Suhadolnik; 1667 - Seller, Shrobl; 1671 - Skarne; 1680 - Sompergar; 1684 - Staržinar; 1688 - Sigelsterffar; 1689 - Suša; 1691 - Svitlin; 1692 - Sižon; 1633 - Škerbina; 1634 - Šente, Šurca, Šimec; 1635 - Šemerl, Škantel, Šubec, Šubic; 1636 - Šimic, Štefon, Štefan; 1637 - Šponjol, Španjel; 1638 - Škerbinc, Štanbergar, Škula, Šempergar; 1642 - Škalc; 1644 - Šinkovec; 1681 - Šaftič; 1683 - Štih; 1684 - Šarf; 1685 - Štefek; 1687 - Šulec; 1690 - Šukanic, Šara; 1700 - Šenčur; 1633 - Turk; 1634 - Tomc; 1637 - Trček, Trobec; 1642 - Terpin; 1643 - Trebuhar; 1645 - Torek, Treven; 1646 - Taškar, Tomažik; 1654 - Toča; 1656 - Tolc, Tolic, Tolič; 1662 - Tacel; 1668 - Tavčar; 1678 - Torgman; 1681 - Tacol; 1682 - Trat; 1683 - Terkman; 1691 - Trepal; 1639 - Umek; 1700 - Uršič; 1633 - Vouk; 1634 - Volič, Volč; 1638 - Vrabec, Vršaj; 1645 - Vehtel; 1655 - Vihtelič; 1657 - Velep; 1659 - Verbič; 1662 - Verbec; 1679 - Vilič;, 1656 - Zupanic; 1662 - Zdevic; 1671 - Zlonek; 1683 - Zmuznik; 1692 - Zanoškar; 1695 - Zupec; 1633 - Žbokel; 1635 - Žampehar; 1636 - Žugala; 1637 - Želodec; 1641 - Žonta; 1642 - Žakel, Žgajnar; 1645 - Žerovec; 1647 - Želevar; 1650 - Žbokel; 1663 - Žagar; 1681 - Železnik;1683 - Žegon; 1684 - Žnidarčič.

Vrzdenec

1680 - Drobtina.

Verd

1640 - Andercasl; 1647 - Andreas; 1681 - Ažman; 1685 - Arhar; 1691 - Arh; 1661 - Bobčič; 1668 - Blaže; 1679 - Bovha; 1687 - Bandih; 1635 - Cazaj; 1643 - Ceral; 1668 - Cural, Ceral; 1677 - Caserman; 1642 - Čegram; 1659 - Drašler; 1676 - Drobtina; 1634 - Ferlan, Furlan; 1635 - Golida; 1672 - Gerdina; 1689 - Gril; 1633 - Hren; 1635 - Hernik; 1638 - Hrenik, Hrenic; 1643 - Hrenec; 1683 - Homovec; 1693 - Hace; 1633 - Jakuše, Jakoše, Jakoš; 1649 - Japel; 1682 - Jamnikar; 1686 - Jamšek; 1633 - Koša; 1635 - Kernic, Krnc, Kozanic; 1636 - Kinde; 1638 - Križe; 1640 - Košir; 1642 - Kocijanec, Korun; 1644 - Korošec; 1647 - Kogoj; 1649 - Kerže; 1652 - Keržič; 1659 - Kus; 1669 - Kokal; 1675 - Kovač; 1682 - Kink; 1699 - Kranjc, Košer; 1633 - Lipovec; 1634 - Levec; 1635 - Lesec, Levc; 1636 - Lovrin; 1662 - Levar; 1634 Mihel, Mikel; 1639 - Miklič; 1645 - Menko, Makovec; 1664 - Molek; 1675 - Medved; 1682 - Maškon; 1698 - Malaveršnik; 1685 - Oblak; 1635 - Petrič, Penkehar; 1640 - Pankehar; 1646 . Povšernik; 1649 - Pušenik, Pušanek; 1656 - Popek, Popčik; 1667 - Perčun, Perčon; 1683 - Paternost; 1685 - Paulec; 1638 - Robec; 1640 - Rožanec; 1647 - Rozman; 1694 - Rogel; 1639 - Sulc; 1641 - Slibnik, Subic; 1642 - Slubec; 1647 - Sternen; 1662 - Suhadolnik; 1669 - Smrtnik; 1679 - Sernel; 1633 - Šubec; 1639 - Šnep; 1670 - Šibenik; 1680 - Širok; 1700 - Šurica; 1658 - Turek; 1683 - Turšič; 1635 - Umek; 1678 - Uršič; 1633 - Verbec; 1637 - Volk; 1645 - Varšek; 1659 - Verbič; 1669 - Vorbic; 1670 - Verbak; 1662 - Zlobec; 1667 - Zetell; 1634 - Žampehar, Žitko; 1640 - Žnidaršič, Žnidarčič.

Zaplana

1639 - Beber; 1664 - Arihar; 1678 - Abraht; 1652 - Brenčič; 1681 - Bizjak; 1674 - Čič; 1641 - Dolinar; 1682 - Figar; 1654 - Gale; 1634 - Jelovšek, Jamnikar; 1643 - Jež; 1652 - Jazbar; 1656 - Jakomin; 1674 - Jankar; 1688 - Jereb; 1698 - Juršič; 1643 - Kramaršič, Kus; 1653 - Kosic; 1655 - Kos; 1680 - Križaj; 1691 - Kozik; 1694 - Komar; 1634 - Logar; 1698 - Leskovec; 1634 - Mesec, Mole; 1635 - Mlinar, Mule; 1640 - Merlak; 1655 - Marinič; 1660 - Marinčič; 1680 - Mervec; 1681 - Možina; 1637 - Prašnik; 1679 - Pušanik, Plečnik; 1688 - Pivk; 1693 - Popit; 1696 - Podobnik; 1700 - Petkovšek; 1640 - Slabe; 1661 - Šinkovec; 1686 - Šebenik, Šibenik; 1639 - Turk; 1649 - Terček; 1668 - Tukač, Toukač; 1646 - Zlovš; 1653 - Zakovšek.

Žažar

1634 - Butin; 1659 - Brežnik; 1667 - Berdnik; 1680 - Božnar; 1644 - Cenček; 1652 - Celarec; 1646 - Černilogar; 1653 - Češirek; 1661 - Činžar; 1683 - Čot; 1681 - Dolinar; 1635 - Komajs; 1638 - Klama; 1642 - Keren; 1645 - Kračon; 1652 - Kern; 1658 - Kervina; 1670 - Kink, Kenk; 1674 - Križaj; 1700 - Kozjek; 1642 - Lipec; 1690 - Logačen; 1635 - Mule, Mole, Matuč; 1663 - Medved; 1690 - Možner; 1635 - Oblak; 1656 - Osretkar; 1636 - Plečnik; 1637 - Pernat, Polanec; 1661 - Podlipec; 1697 - Podobnik; 1633 - Rupnik; 1660 - Razor; 1658 - Strnad; 1673 - Slabe; 1683 - Sečnik; 1691 - Štanta; 1633 - Tomažič; 1661 - Turek; 1678 - Terčik, Terček; 1657 - Vdovič; 1634 - Zupanic; 1636 - Zaberdnik; 1658 - Zlovš; 1634 - Žonta; 1639 - Železnik.

Žibrše

1642 - Albreht; 1634 - Češirik; 1638 - Dolenec; 1640 - Galič, Gulič; 1637 - Homovec; 1645 - Hočevar; 1637 - Kunec, Kunc, Konec; 1641 - Konic; 1643 - Kamenšek; 1635 - Maček; 1636 - Rupelšek; 1642 - Sermel; 1637 - Turk.

Krajevno nedoločeni

1651 - Abraht; 1634 - Brenčič; 1636 - Brence; 1668 - Bezlaj; 1683 - Botka; 1634 - Cerenga; 1635 - Čuk; 1640 - Čelešnik; 1646 - Černe; 1654 - Filipec; 1656 - Filip; 1664 - Furlan; 1667 - Fegele; 1633 - Grum; 1665 - Gorjanc; 1668 - Gašpin; 1643 - Hlevišar; 1633 -Jelovšek; 1638 - Jamnikar; 1633 - Kameršik, Kocian, Križnič; 1639 - Kopač; 1646 - Kanic, Kavčič; 1648 - Kordež; 1668 - Kurče; 1671 - Kob...; 1679 - Kirn; 1689 - Kreus; 1652 - Logar; 1666 - Lipec; 1634 - Medved, Modrijan, Melec; 1637 - Mrak, Matuč; Mazovnik; 1638 - Molek, Mesotnik; 1639 - Muha; Mervec; 1640 - Mežnar; 1641 - Mule; 1643 - Merlak, Mačič, Mivšek, Mavsar; 1644 - Mesec, Mogec,Mesar; Maček; 1645 - Matic, Možina, Mevc; 1646 - Matič, Mihel, Mihevc; 1647 - Mole, Major; 1648 - Moze, Maršetnik, 1649 - Meršič; 1650 - Megec; 1651 - Mejak, Malinar; Merčič; 1652 - Malnarčič; 1653 - Merkutin; 1655 - Mikel; 1657 - Marle; 1659 - Mule; 1667 - Motko, Mahovne, Minišič; 1669 - Makovec; 1670 - Mikuš, Meden; 1673 - Močan; 1677 - Malnar; 1680 - Mochka; 1686 - Mazi; 1633 - Nagode, Novak; 1633 - Osovnik; 1639 - Osojnik; 1643 - Osretkar; 1644 - Oblak; 1645 - Osrešek; 1668 - Osel; 1674 - Osir; 1693 - Ostrok; 1633 - Prebil; Petkovšek; 1634 - Petrič; 1636 - Petrovčič; 1638 - Pipan, Pousenik; Prašnik, (Praznik), Poženu, Poženel; 1639 - Popit, Presovnik, Pantar, Pader; 1640 - Planka, Pajsar; 1641 - Pivk; 1642 - Pintar; 1643 - Podlipec; 1644 - Prežgal, Pavlovčič, Pernoša, Pernuša; 1646 - Plantar; 1647 - Prelas; 1651 - Plečnik, Perložnek; 1652 - Pišanic, Pišanc; 1653 - Presnik; 1656 - Pušenik; 1657 - Pankihar; 1663 - Poljanc, Polanc; 1664 - Pisar; 1665 - Prantfraj; 1666 - Planina; 1670 - Prošnik; 1672 - Peklenik, Pavkar, Pišik, Pišk; 1673 - Pelin; 1675 - Pečilin, Peclac; 1677 - Paučik, Pošanek; 1633 - Rupnik; 1639 - Remžgar; 1647 - Rode; 1649 - Rutar; 1666 - Rajtar; 1667 - Rožnik, Robas; 1668 - Renčahar; Rožanc, Rospaur; 1670 - Rupišnik, Rotar; 1672 - Reven, Rep, Rogina, Razor; 1633 - Sežinšik, Slana, Sežun; 1635 - Skoršek; 1641 - Susmet; 1643 - Slonga, Slabe; 1644 - Svete, Suhadolnik, Storž; 1646 - Smrekar, Samec; 1647 - Stanonik, Skalar; 1648 - Srobotnik, Slavec, Sporšnik, Simon; 1650 - Steržek, Strojer; 1651 - Sever, Sulec, Sluga, Smrtnik; 1654 - Strnad, Strešek, Stebel, Sernel; 1658 - Sorša; 1665 - Skrotnik; 1667 - Stare; 1669 - Serša; 1670 - Simončič; 1671 - Sušnik; 1672 - Skubel; 1673 - Sternen; 1674 - Sečnik; 1676 - Seničar, Smerel; 1677 - Sompurger; 1678 - Shunizer; 1684 - Suhadouc; 1700 - Stergar; 1638 - Šara; 1645 - Šala; 1646 - Šemerl; 1652 - Šušteršič; 1658 - Škantelj; 1659 - Šebenik; 1660 - Šurca, Šubec; 1666 - Švarc, Šaftič, Šrajber; 1667 - Štemboldar; 1668 - Špikel; 1672 - Škraba; 1673 - Šente; 1677 - Štanta; 1681 - Štefan; 1688 - Šinkovec; 1633 - Turšič; 1634 - Turk; 1635 - Treven, Tomaž; 1639 - Tisovec; 1643 - Terpin, Teleban; 1647 - Terček; 1653 - Tele; 1663 - Tulminc; 1666 - Tomažič; 1667 - Toča; 1669 - Tominic, Tolic, Tukač, Tomic; 1670 - Terčič; 1641 - Urbančič; 1653 - Umek; 1673 - Urbas; 1675 - Uršič; 1643 - Vauken; 1646 - Vidmar; Verbič; 1650 - Vezel; 1651 - Vihtel; 1657 - Volič; 1660 - Vindorfar; 1670 - Viser; 1671 - Vrabec; 1635 - Zgaga; 1638 - Zlovš; 1639 - Zajc; 1641 - Zlobec; 1643 - Zudarjnia, Zakovšek; 1649 - Zidar; 1651 - Zdovic; 1652 - Zupec; 1655 - Zupančič; 1665 - Zidarčič; 1669 - Zegovic; 1671 - Zalaznik; 1674 - Zanoškar; 1637 - Želodec; 1641 - Žonta; 1643 - Železnik; 1647 - Žigmant; 1651 - Žnidarčič; 1654 - Žerovec; 1669 - Žust; 1676 - Žbokel; 1684 - Žefran; 1686 - Žampehar.

Spisek krajevnih imen v Sloveniji za rodoslovce

Peter Hawlina

Naš dunajski kolega, profesionalni rodoslovec, Felix Gundacker, je vrsti številnih obsežnih publikacij dodal še eno: **Spisek krajevnih imen v Sloveniji za rodoslovce** (Genea-logisches Ortsverzeichnis Slowenien)

Ta priročnik ni le spisek imen. Je tudi slovar. Znano je, da so se krajevna imena v različnih obdobjih spreminjala. Za večino krajev je bil do leta 1918 v uradni rabi nemški naziv, ki je danes največkrat pozabljen. Rodoslovec se pogosto znajde pred nemškim imenom kraja in zanj išče današnje ime ali obratno. V omenjenem spisku je vsako ime zapisano po abecednem redu v obeh oblikah.

Uvodu sledi zemljevid Slovenije, ki prikazuje razdelitev ozemlja na tri škofije. Temu zemljevidu sledijo zemljevidi posameznih župnij v okviru škofije z legendo, ki pomaga najti posamezno župnijo. Te zemljevide je treba jemati kot skice, ne kot natančne zemljevide.

Zemljevidom sledi spisek župnij v Sloveniji. Ta je najprej urejen numerično, nato še abecedno. Ob vsaki župniji je navedena letnica, ko so v tej župniji začeli voditi knjige krstov, porok in smrti. Poleg tega je navedena župnija, ki je bila za kraj pristojna pred uvedbo kasnejše župnije. Iz oznake župnije je razvidna tudi pripadnost škofiji.

Najobsežnejše poglavje v knjigi je abecedni spisek okrog 8.000 imen mest, trgov, občin in posamičnih zaselkov. Ne samo to; upoštevana so imena gradov, ruševin in mlinov. Sestavljajo ga vpisi v naslednjih stolpcih:

1. **stolpec:** *kraj*
   v tem stolpcu so po abecednem redu nanizana krajevna imena pred letom 1918 in današnja oblika zapisa kraja. **Krepko** natisnjena krajevna imena so tista, ki so bila v veljavi pred letom 1918.
2. **stolpec:** *kraj*
   v tem stolpcu je vsakič zapisana morebitna druga oblika zapisa.
3. **stolpec:** *ime pristojne župnije*
4. **stolpec:** *oznaka*
   začetnica označuje nadrejeno škofijo
5. **stolpec:** *župnija, ki je bila predhodnica tej župniji*
6. **stolpec:** *oznaka kronske dežele*

V priročniku so torej nanizani vsi slovenski kraji z navedbo pripadajoče župnije za obdobje pred letom 1939. Za podobno informacijo so se morali rodoslovci, ljubiteljski raziskovalci in tudi arhivski in drugi strokovni delavci posluževati številnih posamičnih gradiv, če so sploh bila na razpolago.

Avtor se zaveda, da so v spisku tudi napake. Napake je našel že v referenčnem gradivu, ki ga je uporabljal za sestavo svojega spiska. Popravke bo z veseljem sprejemal in jih vnašal v kasnejše izdaje.

Avtor je društvu podaril izvod, ki je članom na voljo v društveni knjižnici. Interesenti lahko lasten izvod kupijo za 35€.

Prenos arhivskega gradiva na sodobne medije

(XXVI. nadaljevanje)

Peter Hawlina

V tej rubriki skušam vedno prikazati prednosti zapisa arhivskega gradiva na sodobnih medijih, s čemer imam navadno v mislih zapis v računalniški obliki.

Navadno se skušam vsaj spogledovati z najsodobnejšimi pridobitvami na tem področju. Podatki, ki so največkrat zapisani v rokopisu na najrazličnejših dokumentih, za rodoslovce so v tem pogledu najbolj zanimive matične knjige, naj bi bili čim bolj dostopni v elektronski obliki, najraje kar na internetnih spletnih straneh.

V preteklih nadaljevanjih sem že večkrat omenjal, kaj vse smo člani SRD doslej prenesli v elektronsko obliko in je dostopno v datotekah na društvenem računalniku ali/in na spletu. Kljub temu, da štejejo zapisi v teh referenčnih datotekah že nekaj sto tisoč vpisov, jih člani in drugi interesenti bolj poredko pregledujejo. Očitno je elektronski zapis, kljub svojim neprimerljivim prednostim v primerjavi s klasičnim zapisom, še vedno malo uporabljan medij.

Naredili smo poskus. Natisnili smo indeks oseb iz treh večjih datotek. Kolega Drame je te poskusne tiskane indekse zvezal v tri knjige, od katerih imata dve okrog 500 strani, tretja pa okrog 200. Knjige smo ponudili na ogled članom na društvenih srečanjih in se prepričali, da je natisnjena oblika indeksov in drugega referenčnega gradiva mnogo bolj vabljiva od računalniške. V podobno kategorijo lahko uvrstimo tudi spisek članov Mohorjeve družbe iz leta 1900, ki je spodaj posebej predstavljena.

Natisnjeni indeksi in drugo referenčno gradivo je zagotovo manj dostopno gradivo od tistega, ki si ga lahko naložimo na lasten računalnik ali nam je dostopno prek interneta. Vseeno pa imajo tiskani spiski določeno prednost pred računalniškimi. Po zadnji anketi se s številom oseb, ki so zbrane v naših zbirkah v računalniški obliki, približujemo okrogli številki 500.000. Če bi hoteli natisniti indeks teh oseb v podobnem formatu, kot tiste poskusne, ki sem jih omenil v prejšnjem odstavku, bi nastala vsaj 4.000 strani debela knjiga. Bi bilo to vredno narediti? Zanimivo bi bilo poskusiti.

Imenik častitih p. n. udov družbe sv. Mohorja leta 1900

Rodoslovci se pogosto znajdemo v situaciji, ko imamo za neko osebo pomanjkljive podatke. Vzemimo primer, da nam je znan samo priimek neke osebe. V katerem delu Slovenije naj poskusimo iskanje? V kateri upravni enoti ali župniji? Lahko bi poskusili tam, kjer dandanes živi največ ljudi z enakim priimkom. Dandanes bi v takem primeru lahko uporabili register prebivalstva. Vendar so ti podatki zaradi zakonskega varstva skrbno varovani in pristop ni dovoljen komurkoli.

Naslednja dokaj popolna evidenca priimkov in njihove ozemeljske razporejenosti je Telekomov elektronski telefonski imenik (ETIS). Ta je splošno dostopen in po svojih informacijskih in tehnoloških lastnostih izredno uporaben. Ne le da nam pregledno razvrsti iskane priimke v spisek, ki ga lahko po potrebi še sami prirejamo svojim potrebam, temveč nam zadetke tudi grafično razporedi na zemljevidu Slovenije. Res v telefonskem imeniku ni vseh prebivalcev današnje Slovenije, je pa vzorec dokaj reprezentativen in vsaj orientacijsko več kot zadosten.

Za rodoslovce so današnji spiski prebivalcev manj potrebni. Veliko bolj bi nam koristili spiski prebivalcev izpred sto in več let. Tudi takrat so obstojali različni spiski, ki pa niso bili v elektronski obliki, za povrh pa večina teh ni več ohranjena. Tisti spiski, ki so ohranjeni, navadno niso na enem mestu in bi jih bilo težko pregledovati v celoti. Saj tudi današnjega natisnjenega telefonskega imenika skoraj ni mogoče pregledati v celoti.

Iščemo torej elektronski spisek oseb iz preteklosti.

Takega spiska ni, ali vsaj ne vemo zanj. Iskanemu spisku se precej približa spisek članov Mohorjeve družbe. Družba sv. Mohorja je vodila spisek članov v 'družbeni knjigi', vsako leto pa je spisek članov ali udov objavljala tudi v koledarju. Naslov najobsežnejšega dela koledarja je bil **Imenik častitih p. n. udov družbe sv. Mohorja**. Leta 1900 je bilo vseh udov skoraj 80.000. Natančno število Slovencev pred 100 leti mi ni znano. Tudi število prebivalcev ozemlja, ki smo ga takrat imeli za pretežno s Slovenci poseljenega ni znano. Znani so rezultati številnih popisov prebivalstva, pa to ni namen tega pisanja. Hočem samo reči, da je bil imenik udov dokaj reprezentativen vzorec takratnega slovenskega prebivalstva. Za grobo oceno upoštevajmo, da je bil ud ali naročnik po eden v družini in so družine v tistem času štele v povprečju po pet članov. Imenik nam po tem izračunu zaobseže približno eno tretjino takratnega slovenskega prebivalstva. Bolj natančen izračun prepuščam strokovnjakom.

Skratka: imenik je eden redkih javno objavljenih spiskov prebivalstva izpred sto in več let, ki na enem mestu dokaj reprezentativno predstavlja takratno slovensko prebivalstvo. Tudi ta imenik ima svoje slabe strani. Koledar je dandanes postal redkost in ga ne hranijo več vse knjižnice. Druga slaba stran je v tem, da so zapisi v njem razvrščeni po takratni cerkveni ozemeljski ureditvi. Nadrejeni pojem so škofije, pod njimi dekanije, župnije in v okviru teh kraji, vasi in zaselki. Za posamezen kraj so sicer udje največkrat vpisani po abecednem redu, vendar so tudi abecedna zaporedja pogosto podrejena delitvi na stan, spol in družbeni položaj. Če bi hoteli natančno preiskati celoten spisek, nam skorajda ne kaže drugega kot da ga preiščemo od začetka do konca, vseh 120 drobno tiskanih strani.

V Slovenskem rodoslovnem društvu smo se zato že pred leti odločili, da ta imenik preoblikujemo v elektronsko obliko. Delo smo si razdelili in vpise iz koledarja prepisali v tabelarično obliko, ki jo zlahka elektronsko preiskujemo, razvrščamo po raznih kriterijih in po potrebi izdelamo prirejene izpise. Te dni se delo na projektu zaključuje.

Kljub temu, da dandanes že ni več takih, ki bi ne imeli lastnega računalnika ali pa ga imeli vsaj na dosegu, smo se odločili, da po abecedi razvrščene vpise iz koledarja še natisnemo. V prepisu so zagotovo tudi napake. Veseli bomo, če nas boste nanje opozorili. V natisnjeni obliki je po abecedi razvrščen spisek članov na razpolago v društveni knjižnici, v elektronski obliki pa na društvenem računalniku.

Kolikšne so naše zbirke

Peter Hawlina

Tokrat smo s pomočjo ankete petič skušali ugotoviti, koliko oseb imamo vsi skupaj v svojih zbirkah. Anketo smo najprej nameravali ponavljati vsako leto, zdaj se je ustalila na približno dveletno obdobje.

Vprašane smo tokrat spet povabili, da odgovorijo na enostavno vprašanje: koliko oseb imate v svoji zbirki in podvprašanje - koliko od tega v računalniški datoteki.

Odgovorilo je petdeset od nekaj sto vprašanih. Anketo smo namreč članom razposlali po pošti, elektronskim naslovnikom pa po e-pošti. Rezultat ankete je razviden iz grafičnega prikaza, ki se dokaj dobro prilega eksponenčni funkciji. Nakazuje pa se tudi nekoliko stopničasta krivulja, ki med drugim kaže, da približno petina 'najbogatejših' razpolaga s 85% 'celotnega društvenega proizvoda'.

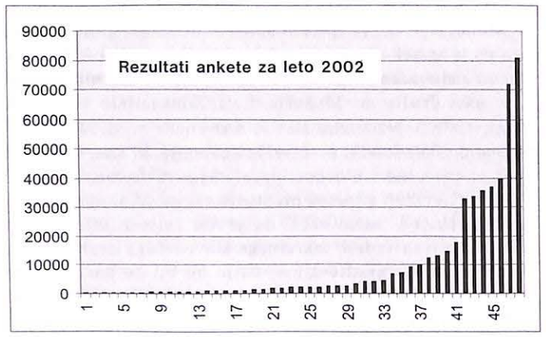

Če rezultate zadnje ankete primerjamo s prejšnjimi, se pokaže podobna primerjava. Nakazuje se eksponenčna rast - število oseb v zbirkah naj bi se vsaki dve leti podvojilo.

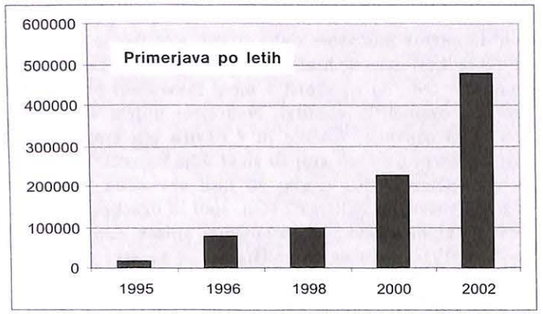

To je sicer silno poenostavljena analiza, saj ne upošteva vseh parametrov, ki bi jih morali, če bi hoteli delati natančnejše primerjave in analize.

Podajamo še pregled posamičnih odogovorov: Klenar - 219, Rojc - 220, Valenčič - 432, Resinovič - 470, Drobun - 480, Štern - 480, Kmetič - 536, Bukilica - 600, Smolej - 642, Tomažič - 668, Paradiž - 900, Šilc - 905, Teichmeister - 927, Čekada - 1000, Moder - 1109, Perc - 1140, Golli - 1144, Kapus - 1200, Fajfar - 1500, Cankar - 1620, Mami - 2000, Zupančič - 2036, Berginc - 2200, Sila - 2200, Piber - 2369, Prašnički - 2500, Bofulin - 2600, Slekovec - 2700, Govekar - 2766, Fonda - 3500, Zadnikar - 4350, Benedejčič - 4500, Jan - 4600, Mokotar - 7200, Gošnik - 7314, Goričan - 9200, Zupan - 10000, Žitko - 12500, Koblar - 13500, Plestenjak - 15000, Šantelj - 15000, Glavan - 17947, Toplišek - 33300, Kobi - 34000, Artel - 36000, Kos - 37000, Novakovi - 40000, Hawlina - 72000 in Drame - 81000 oseb. Vsi skupaj **495.474 oseb**.

Izven računalniške evidence pa imajo Perc - 130, Goričan - 200, Lukežič - 450, Prašnički - 500, Zadnikar - 500, Cankar - 600, Piber - 650, Tomažič - 950, Fajfar - 1200, Golli - 1300, Kapus - 1800, Žitko - 7500, Šantelj - 10000 in Drame - 30000 oseb. Skupaj 55.780 oseb. V računalniški in klasični obliki skupaj naj bi bilo zbranih torej nekaj nad **650.000 oseb**.

Napoleonovi vojaki

Peter Hawlina

Prav presenetljivo je, koliko naših prednikov naj bi bilo takih, ki so v naših krajih ostali med in po Napoleonovih vojnih pohodih. Tudi v moji družini se je govorilo, da naj bi bil prednik Jožef Peruzzi francoski vojak. Jožef je bil rojen leta 1785, torej bi bil za vojaka prave starosti. Kraja njegovega rojstva še nisem odkril, po vsej verjetnosti pa je bil rojen nekje na Kranjskem, saj se je v cerkvi Sv. Jerneja na Rašci leta 1803 osemnajstleten poročil s trinajstletno Nežo Prijatelj. Čisto mogoče je, da je bil kmalu po poroki mobiliziran, saj imamo za mladi par podatke o potomcih šele šest let po poroki, ko se jima leta 1809 rodi prva hči in nato šele osem let kasneje druga. Kasneje dobita še osem otrok, zadnjega leta 1835, ko je Neža stara že 46 let.

Mit o francoskem poreklu neke osebe se skuša pogosto podkrepiti tudi s poskusom razlage francoskega porekla priimka. Prav zanimivo bi bilo, če bi v tej smeri prišlo do podrobnejše raziskave. Pri natančnejših raziskavah se v takih primerih pokaže, da so bili domnevni francoski vojaki že v 18. stoletju krepko prisotni v naših krajih. Ni sicer izključeno, da so prišleki francoskega porekla prišli v naše kraje že pred napoleonovim časom. Zagotovo pa je bilo veliko število za vojsko sposobnih mož vpoklicanih v vojaško službo v času Ilirskih provinc. Na žalost bi bilo komaj mogoče poskusiti v francoskih arhivih iskati morebitne spiske vojakov napoleonove armade. Pred leti mi je neki francoski rodoslovec povedal, da evidence sicer obstajajo, niso pa pregledno urejene, kaj šele, da bi bile indeksirane ali celo prenesene v digitalno obliko.

V zadnjem času pa se je pojavilo rahlo upanje, da se bo tudi v tem pogledu situacija prej ali slej vsaj delno razjasnila. Prvi žarek upanja je datoteka, ki nastaja in je dostopna na spletu na naslovu http://www.stehelene.org/php/accueil.php?lang=en

Na tej strani je mogoče poizvedovati po nosilcih medalje Svete Helene. To odličje je leta 1857 podelil Napoleon III. vsem takrat še živečim borcem, ki so se v letih 1792 do 1815 borili z Napoleonom I. Takih je bilo leta 1857 še 390.000. Do sedaj je na spletni datoteki prenesenih nekaj več kot 140.000 odlikovancev. Poskusite med njimi najti svojega prednika.

Kako drago je rodoslovje

Peter Hawlina

Kot vsaka druga ljubiteljska dejavnost, je tudi rodoslovje povezano s stroški.

Ti so lahko majhni, če pri raziskovanju in dokumentiranju sorodstva ne gremo v globino in širino. Prav zanemarljivi so stroški, kadar nekdo zapiše in dokumentira vse tisto, kar ve o svojem sorodstvu. Najmanj, kar lahko taka oseba stori, je to, da kolikor more izpolni obrazec Moji predniki. Če to za svoje otroke naredita oče in mati, bodo ti brez lastnega truda dobili vsaj nekaj generacij svojih prednikov. Vsi, ki smo se malo več ukvarjali z rodoslovjem, vemo, koliko bi nam pomenila taka zapuščina naših dedov in babic.

Ti stroški so zanemarljivi. Nič bistveno dražje ni, če na isti način zapišemo ali izrišemo tudi nekoliko širši družinski prikaz. Najbolj pogosto se izdelujejo evidence potomcev nekega prednika za kakih pet ali šest generacij. Taki rodovniki vsebujejo informacije za nekaj deset do nekaj sto oseb.

Tako delo je po pravilu enkraten napor. Oseba, ki se tega loti, delo zaključi v nekaj dneh. Nemalokrat rezultat svojega dela razmnoži v potrebnem številu izvodov in ga podari svojim zainteresiranim sorodnikom.

O stroških začnemo govoriti takrat, ko je treba zaradi pridobivanja manjkajočih podatkov opraviti medkrajevne ali mednarodne telefonske klice ali je potrebno osebno opraviti raziskovalno delo izven kraja svojega bivališča.

Večina arhivov opravlja delne ali tudi obsežnejše raziskave po naročilu. Najbolj pogost primer bi bil izstavitev rojstnega, poročnega ali mrliškega lista za neko osebo, za katero je po pravilu treba podati ime, priimek, datum in kraj dogodka - rojstva, poroke ali smrti. Kadar so nam ti podatki znani, lahko zaprosimo za ustrezno potrdilo in it tega potrdila navadno pridobimo podatke o naslednji generaciji. Iz potrdila o rojstvu izvemo za imena in priimke staršev te osebe, iz potrdila o poroki pa imena in priimke staršev obeh zakoncev. Tako potrdilo ni drago. Stane manj kot 5€ (*glej cenik na strani 47*). Navadno pa nas ne zanima en sam dogodek. Značilna je situacija, da so nam znani podatki o obeh dedih in babicah, ne pa tudi o njihovih starših. Če bi hoteli dobiti potrdila o rojstvih za štiri osebe in morda še potrdila o poroki za dva para starih staršev, bi rabili že šest potrdil. To število bi se v naslednji generaciji podvojilo, kar pa ne bi bil edini problem. Bolj problematično bi bilo to, da za generacijo staršev sicer izvemo njihova imena in priimke, ne vemo pa tudi datumov in krajev njihovega rojstva in/ali poroke. Vse to lahko samo ugibamo, predpostavljamo, da so starši živeli, bili poročeni in rojeni v isti župniji kot njihovi otroci. Za znano ime in priimek, in neznan datum rojstva ali poroke, pa je komaj mogoče zaprositi za potrdilo. V tem primeru bi moral arhivski delavec prelistati desetine strani v knjigah rojstev in/ali porok, da bi morda našel iskani vpis. Večina arhivov nima dovolj osebja, da bi lahko posamezni raziskavi posvečali toliko časa.

V takem primeru imamo dve možnosti: raziskave se lotimo sami ali pa delo zaupamo človeku z ustreznimi izkušnjami. Znano je namreč, da ni dovolj, da si vzamemo čas za obisk civilnega ali cerkvenega arhiva. Najprej bomo morali vedeti, katero gradivo moramo uporabiti in kje ga bomo dobili. V vsakem arhivu je treba obisk vnaprej najaviti in povedati, katero gradivo bomo rabili. Največkrat so to matične knjige rojstev, porok in smrti, ki so popisane v Vodniku po matičnih knjigah ali v vodnikih za posamezni arhiv.

Naslednja težava, na katero naleti rodoslovec pri svojih prvih obiskih arhiva in pri prebiranju matičnih knjig je pisava. Velik del devetnajstega stoletja je bil tudi v naših krajih uradni jezik nemščina, pisava pa pisana gotica. Te pisave danes večina ljudi ne pozna in je za neveščega bralca praktično nečitljiva. Treba se je je priučiti, za kar je spet potreben čas.

S tovrstnim delom največkrat nimamo velikih stroškov, če arhiv ni daleč od kraja bivanja. Vzeti pa si je treba čas. Lastnega porabljenega časa navadno ne jemljemo kot strošek, čeprav bi ga morda lahko porabili za neko plačano delo.

Kadar sami temu delu ne moremo posvetiti dovolj časa in kadar se za to delo ne počutimo dovolj vešči, nam skoraj ne kaže drugega, kot da za to delo najamemo strokovnjaka.

V takih primerih lahko postane rodoslovje drago in se seveda sami odločamo, koliko si ga bomo privoščili.

Za rodoslovje se zanima razmeroma majhen odstotek ljudi. Od teh jih spet samo majhen del opravlja obsežnejše raziskave, še veliko manj pa je takih, ki so za to delo pripravljeni plačati strokovnjaka. Še manjše od potencialnih naročnikov pa je število tistih, ki so pripravljeni prevzeti raziskave po naročilu. Nisem prepričan, da bi jih v Sloveniji našli deset.

V svetu je tako naročnikov kot raziskovalcev več. Njihove naslove najdete na spletu. Največ jih je v ZDA. Svoje storitve navadno zaračunavajo po porabljenem času. Cena za uro njihovega dela je navadno od 15 do 95$. Redko je manj ali več. Največkrat se cena giblje med 20 in 40 $ na uro. Slovenski raziskovalci zaračunavajo svoje storitve, kolikor mi je znano, od 15 do 25$ na uro.

Koliko lahko raziskovalec naredi v eni uri? Navadno nič! Za vsako zadevo se je treba najprej pripraviti. Naročnik mora raziskovalcu posredovati čimveč znanih izhodiščnih podatkov.

Težko je našteti, kaj vse mora opraviti raziskovalec. Najprej si mora vzeti čas za razgovor z naročnikom. Ob tem navadno prevzame izhodiščno gradivo. Tega mora spoznati in napraviti načrt za raziskavo. Dogovoriti se mora z arhivom za dan obiska in naročiti potrebno gradivo. Šele zdaj se začne neposredno raziskovalno delo. To lahko traja od nekaj ur do nekaj dni ali tednov, odvisno od zapletenosti primera in zainteresiranosti naročnika. Pogosto se raziskava razširi na sosednja, včasih tudi precej oddaljena področja, kar je poleg že povedanega zvezano še s stroški in časom za potovanje. V takih primerih je včasih primerno, da se v raziskavo vključi lokalni poznavalec. Tak bo bolj učinkovit od tistega, ki določenega področja še ne pozna. Naročnik lahko zahteva, da se za vsak ugotovljeni dogodek poskrbi tudi za dokazilo. To je lahko fotografski ali drugačen posnetek zapisa ali uradno potrdilo. Vsako tako dokazilo je spet zvezano s stroški. Ponekod si mora vzeti čas tudi osebje arhiva ali župnišča. Po opravljeni raziskavi je treba izdelati poročilo o rezultatih. Najbolje je, da so rezultati vneseni v računalniško datoteko, iz katere je mogoče iztiskati različna poročila in prikaze. Rezultate je treba posredovati naročniku. Z vsem skupaj so pogosto povezani stroški za računalniško obdelavo in drugo opremo.

Naročnik bi morda rad vedel, koliko generacij prednikov bo raziskanih za 500$. Odgovora na to vprašanje mu najbrž ne more dati nihče. Noben primer ni enak drugemu, čeprav

je za raziskave v devetnajstem stoletju mogoče največkrat že v enem ali dveh dnevih raziskati dve ali tri generacije.

Naročnik lahko raziskovalca preskusi z začetnim naročilom v višini od 300 do 500 dolarjev. Če je z rezultatom zadovoljen, se lahko odloči za nadaljevanje.

Raziskovalno delo je veliko bolj učinkovito, če je opravljeno zgoščeno. Kadar so med posameznimi raziskovanji daljši presledki, se marsikaj pozabi in je potrebno določene priprave ali raziskave ponavljati. Zelo važno je, da naročnik sproti spremlja raziskave in po možnosti tudi sam sodeluje.

Omenil sem nekaj situacij, kjer lahko govorimo o bolj ali manj dragih rodoslovnih raziskavah. Glede raziskovalcev pa velja, da so dobri lahko dragi, slabi pa so zagotovo najdražji. Ničvredni so tudi lastni napori, kadar dela ne opravljamo po priporočilih stroke. Taki rezultati predstavljajo vrednost samo raziskovalcu samemu. Včasih jih niti ne kaže drugim, samo razglaša, kaj vse naj bi že naredil. Samo on sam je zagledan v svoje papirje. Za vse druge so povsem nezanimivi. Resni raziskovalci si take robe še ogledati ne želijo.

Stroški lahko nastanejo tudi takrat, kadar se nekdo odloči, da rezultate raziskav prikaže v večjem, lepo izrisanem rodovniku. Tako delo nekateri zaupajo ljudem, ki so tega dela vešči, nekateri za to najamejo slikarje ali druge oblikovalske strokovnjake. Nemalokrat nastanejo bolj ali manj obsežne družinske kronike, nekatere tiskane in vezane v luksuzni izvedbi.

Zdaj se lahko vprašamo tudi, koliko so rezultati raziskav vredni.

Stvar je samo toliko vredna, kolikor zanjo lahko dobimo na trgu. Rodovnik spada med tiste vrednote, ki nekaj pomenijo samemu raziskovalcu ali naročniku. Sorodniki teh rezultatov navadno ne cenijo, za ostale so brez vrednosti.

Tega se mora zavedati vsak ljubiteljski raziskovalec. Tako tisti, ki je za svoje delo porabil nekaj dni, kot tudi tisti, ki je delal nekaj let.

Še en vidik cene ali stroškov si lahko ogledamo. Poskusimo izračunati, koliko časa je potrebno za vpis ene osebe v rodoslovno evidenco. Ostanimo pri računalniški evidenci s pomočjo rodoslovnega programa, morda lahko ročni zapis nastane hitreje, vendar se računalniški izplača veliko bolj zaradi lažje ponovne uporabljivosti, manipuliranja in vzdrževanja.

Najhitrejše bi bilo serijsko vnašanje oseb za cele družine, če bi jih prepisovali iz dobro berljivih predlog, kjer bi imeli podatke zbrane na način kot ga npr. poznamo iz že omenjenih popisov družin (status animarum). Vnašanje imena, priimka, datuma in kraja rojstva in morda še poroke in smrti bi bilo morda za srednje izkušenega vnašalca opravljeno prej kot v eni minuti. Če bi pri takem delu vztrajali nekaj ur, bi lahko dnevno vnesli podatke za sto ali celo nekaj sto ljudi.

Take situacije so izjemne. Veliko pogostejše so tiste, pri katerih vnašamo posamičen dogodek ali nekaj dogodkov zapored. V takem primeru gre nekaj časa za priprave in navadno tudi izdelavo novih tiskanih poročil. Pogosto je treba skrbno prebirati vpis za vpisom v slabo čitljivem arhivskem gradivu in iskati izbrane vpise. Tako iskanje lahko traja ure, nihče pa ne jamči, da ga bomo sploh našli. Marsikomu se raziskava ustavi razmeroma zgodaj, ker ni znan kraj rojstva ali smrti. Vpis je lahko v arhivu sosednje župnije, lahko pa tudi za devetimi gorami, vmes pa je lahko na desetine župnij. Vzemimo primer, da iščemo poroko z znanim datumom in neznanim krajem. V Nadškofijskem arhivu, Kranjcem najbolj pogosto obiskovanim, lahko dnevno pregledamo največ devet arhivskih enot, v našem primeru devet knjig porok. Samo Ljubljana ima več kot toliko župnij, ljubljanska nadškofija pa 300. Hitro lahko izračunamo, da bi za pregledovanje vseh teh porabili poldrug mesec. Če bi morali delo nadaljevati še v mariborskem arhivu, bi morali k času prišteti še dodatne stroške za potovanje ali celo prebivanje. Še hujša bi bila situacija na področju koprske škofije, kjer je arhivsko gradivo v župnijskih pisarnah. Tam ne bi mogli vsak dan obiskati devetih župnij, še dve ali tri bi bolj težko. Samo skrajno zagrizeni rodoslovec bi se lotil česa podobnega. Jaz takega še nisem srečal.

Za podoben primer sem objavil, da sem pripravljen najditelju nagraditi s pršutom in mehom vina. Zaenkrat tudi ta obljubljena nagrada ni pomagala.

Take primere lahko uvrščamo med skrajne. Bi lahko rekli, da je potrebno v povprečju 10 minut za vpis ene osebe? Bi se kolegi strinjali s takim 'normativom'?

Odgovora na vprašanje, koliko bi stal (moj) rodovnik torej praktično ni mogoče dati. Vseeno bom za konec poskušal podati nekakšne okvire.

Začetek je tako rekoč zastonj. Nič nas namreč ne stane, če na list papirja ali v za to namenjeni obrazec Moji predniki, še bolje pa kar v računalniško datoteko vpišemo vse, kar vemo o svojih prednikih. Največkrat bodo pri tem vpisane dve ali tri generacije prednikov, to je navadno manj kot 10 oseb. Če lahko s pomočjo poizvedb pri živečih sorodnikih ali s pomočjo domačih arhivov dodamo še eno generacijo, bo vpisanih oseb okrog 15. Tudi s tem še ne bo omembe vrednih stroškov.

Če za tipični model vzamemo, da smo pred obiskom arhiva dokumentirali starše in oba para starih staršev, imamo poleg izhodiščne osebe (navadno samega sebe) še šest oseb, očeta in mamo ter njuna starša.

Generacija starih staršev se je za večino danes živečih rodoslovcev rojevala v prvih letih 20. ali v zadnjih 19. stoletja. Za pridobitev teh podatkov je navadno treba iti v arhiv. Za poenostavitev vzemimo, da so bili vsi štirje stari starši iz župnij, ki pripadajo Ljubljanski nadškofiji, in lahko pričakujemo, da so potrebne matične knjige na enem mestu. Z malo sreče, bomo podatke za naslednjo generacijo, to so štirje pradedi in štiri prababice našli v enem dnevu.

Z malo več sreče, bomo morda na podoben način našli podatke še za generacijo praprastaršev. Teh bi bilo že šestnajst, osem prapradedov in osem praprababic. V idealnem primeru bi za raziskavo te generacije porabili dva dneva.

Za rodovnik s štirimi generacijami prednikov, to je brez izhodiščne osebe 30 oseb, bi v dokaj srečnih okoliščinah porabili samo tri dni.

Raziskava vsake naslednje generacije bo zahtevala veliko več kot podvojen dosedanji čas. Tako lahko za naslednjo generacijo že računamo s približno enim tednom, pa najbrž ne bi uspeli dokumentirati vseh 64 oseb v tej generaciji.

Vnaprejšnja ocena stroškov za šesto in morda še starejše generacije je povsem nemogoča.

Zaključimo lahko z grobo oceno, da bomo za rodovnik s šestimi generacijami v povprečju porabili dva tedna. Če bomo za to delo najeli strokovnjaka, nas bo rezultat verjetno stal od 500 do 1.500, če se pogovarjamo v dolarjih (ali evrih). Prav toliko bi nam lahko prihranili naši dedje, če bi nam zapustili tisto, kar ne stane nič.

Tisoč let Stražišča

Peter Hawlina

V Stražišču pri Kranju so konec novembra 2002 praznovali tisočletnico prve omembe v zgodovinski listini.

Dogodek so v kraju proslavili, zdi pa se mi, da je bil v medijih komaj omenjen. V zvezi s tem se mi postavlja vprašanje primernosti omenjanja in osvetljevanja tovrstnih obletnic. Sam sem imel leta 1996 priložnost prisostvovati nekaterim prireditvam ob tisočletnici Avstrije, ki so jo obeležili s številnimi spektakularnimi prireditvami. Istega leta je Ljubljana dokaj slovesno praznovala 850 letnico svoje prve omembe.

Lansko leto sta svojo tisočletnico praznovala Solkan in Gorica. Ta obletnica ni bila prezrta. Na proslavah so bili prisotni najvišji slovenski in italijanski državniki, politiki, znanstveniki in predstavniki pomembnih ustanov. Ob tej priložnosti je izšla študija dr. Petra Štiha z naslovom *Villa quae Sclavorum lingua vocatur Goriza*. Sprašujem se, zakaj je bila tisočletnica Solkana in Gorice toliko bolj pomembna od tisočletnice Stražišča. Sam odgovora na to vprašanje ne najdem.

Leta 2004 bo tisočletnico svoje prve omembe praznoval Bled. Zaenkrat ne vem, kako bo občina in država praznovala to obletnico, po dosedanjih omembah te obletnice je videti, da ne bo ostala spregledana. Spet se vprašam, v čem bi bil Bled (razen seveda po podobi raja) pomembnejši od Stražišča.

Škofja Loka je svojo tisočletnico praznovala leta 1973. Obletnica ni bila spregledana, spremljale so jo številne prireditve, najbolj trajna in dragocena pridobitev, ki je nastala ob tej obletnici, je knjiga dr. Pavla Blaznika Loka in Loško gospostvo.

Gotovo je bila v bližnji preteklosti še kakšna častitljiva obletnica in jih bo toliko več v prihodnosti. Prav zanimivo bi bilo, če bi se našel strokovnjak, ki bi naredil časovno lestvico teh prvih omemb. Nekatere od njih so ohranjene v izvirniku, druge v prepisih. Loška iz leta 973 je ena redkih listin, ki se nanaša na slovensko zgodovino in je ohranjena v izvirniku. Zato je že tolikokrat bila in najbrž še bo predmet posebne pozornosti domačih in tujih strokovnjakov. Če bi torej bil izdelan kronološki spisek znanih prvih omemb, bi tega lahko imeli za starostno lestvico naših mest.

Stara mesta v Sloveniji sem poskušal najti tudi na internetu. Na iskalni argument 1000 let se je kot zadetek prikazal Solkan, pa še to samo zaradi posebne znamke, ki je izšla ob tej priložnosti.

Praznujemo pa ne samo tisočletnice. Vsako leto je največji kulturni praznik 8. februar, ki je tudi državni praznik. Brez konca bi lahko naštevali številne druge obletnice. Večina je takih, ki so podvržene pozornosti vsakokratne oblasti. Še včeraj najbolj bleščeče praznovana obletnica je danes povsem pozabljena, celo zaničevana.

Večina teh prvih omemb je povezana z urejanjem premoženjskih zadev. Skoraj brez izjeme gre za imperialne listine, ko državni suveren izroča del svoje posesti v last in upravljanje svojemu vazalu. Na to dejstvo smo navajeni gledati kot na nekaj sramotnega, saj naj bi bile te listine dokaz, da smo bili podložniki vladarjev, ki so te listine podpisovali in pečatili. Pri tem pozabljamo, da so bili v enakem položaju tudi vsi drugi kraji, ki ležijo izven meja današnje samostojne Slovenije. Nič manjši podložniki niso bili prebivalci krajev, ki danes ležijo v isti Evropi, v katero se tako zelo želimo spet enakovredno vključiti.

Prav letos in prihodnje leto pa mineva okroglih 200 let, odkar je bila ista posest, ki je bila pred več ali manj kot tisočimi leti 'za zmeraj' podeljena cerkvenim vazalom, tem istim spet odvzeta in prenesena v posvetno posest. Temu aktu rečemo sekularizacija. Odvzem ali podržavljanje cerkvenega premoženja se je verjetno dogajalo kadarkoli so za to bili dani pogoji. Izraz sekularizacija so za to početje prvič uporabili ob Westfalskem miru leta 1646, sicer pa so podobni posegi znani po zaplembi premoženja templarskim vitezom, v isto kategorijo spada razpust skoraj 1000 samostanov v državno korist, kar je izvedel Henrik VIII. v Angliji. Pri nas so zlasti znane reforme Jožefa II. s podobnim učinkom, posegi francoskih oblasti po revoluciji in nam najbolj znana nacionalizacija po drugi svetovni vojni ali proletarski revoluciji.

O pozitivnih in negativnih posledicah za oba glavna protagonista: cerkev in državo in posledično za prebivalstvo, naj bi svoje mnenje izrekli strokovnjaki na mednarodnem posvetu, ki ga pripravljajo za jesen 2003 in bo predvidoma potekal v Škofji Loki.

Dvestota obletnica sekularizacije je zgodovinski dogodek, ki so ga marsikje v Evropi že uporabili kot povod za različne prireditve, s katerimi osvetljujejo ta dogodek in s tem usmerjajo pozornost stroke in javnosti na svoj kraj. O teh prireditvah se na internetu najde precej več kot o tisočletnicah naših mest.

Na eni od takih prireditev sem bil konec novembra v Freisingu. To je seveda prav isti Freising, ki je med drugim 'kriv' za prvo omembo Škofje Loke, Avstrije in Stražišča. Prireditve, ki se bodo vrstile celo leto, so začeli z nadvse svečanim cerkvenim obredom in razstavo z naslovom Zamorc lahko gre (Der Mohr kann gehen). V sklopu te razstave je tudi razstava Zamorc s krono, ki primerjalno predstavlja kraje, ki so v zgodovini tvorili freisinško posest. Ta razstava je bila zamišljena in prvič postavljena v Škofji Loki, kasneje pa še večkrat v Sloveniji in tokrat četrtič v tujini.

Če bi kdo v dvestoletnici ne videl zadostnega razloga za osvetlitev časa in dogodkov, konca ene in začetka druge dobe, bo morda vsaj nekaj pozornosti tej spremembi in njenim posledicam posvetil zaradi verjetno naključnega odkritja Brižinskih spomenikov. Na te so namreč postali pozorni ob selitvi arhiva iz Freisinga v Muenchen, kar je bila ena od posledic sekularizacije.

Brižinskih spomenikov ni treba posebej predstavljati. Gre za najstarejša ohranjena zapisana besedila v latinici v staroslovenskem jeziku (pridevnik slovenski ali staroslovenski je nastal mnogo kasneje, verjetno šele v 19. stoletju; kdo ve kako vse so rekli govorici naših prednikov, preden se je uveljavil izraz slovenski). Ti trije dokumenti so bili najdeni v osebni zapuščini freisinškega škofa Abrahama, tistega, ki je vodil škofijo v času, ko ji je bila podeljeno tudi škofjeloško ozemlje. Tu se je vredno še malo zadržati. Znano je, da je bil škof Abraham zelo vpliven na dvoru in v dobrih odnosih s takratnim cesarjem Otonom II. Za škofa je bil posvečen leta 958 in ostal na čelu škofije 35 let. Leta 973 mu je cesar podelil posest na Kranjskem, že leto za tem pa je padel v nemilost zaradi zarotniškega sodelovanja s pretendentom na prestol, cesarjevim bratrancem Henrikom Prepirljivcem. Cesar Abrahama ni odstranil, ga pa je izgnal na Koroško na Otok na Vrbskem jezeru in v Loko na Kranjsko. Loka takrat še ni bila Škofja Loka. Tudi gradu nad mestom še ni bilo. Posvetno in cerkveno središče kraja je bilo na mestu, ki je danes znano kot Stara Loka. Tu nekje bi najverjetneje nekaj let prebivala ena najvplivnejših oseb našega takratnega cesarstva. Bi to lahko bil Fronhoff, nekdanji staroloski dvor, ki se ravno te dni brska iz pozabe? Brižinski spomeniki so najdeni v njegovem osebnem popotnem obredniku. Je mogoče, da bi v ta obrednik prišli

kako drugače kot tako, da jih je škof Abraham uporabljal prav na Koroškem in Kranjskem? Škof Abraham je leta 993 umrl, njegova zapuščina je šla v arhiv, z njo tudi Brižinski spomeniki, vse do sekularizacije pred dvesto leti. Obletnico sekularizacije bi Slovenci morali praznovati kot dvestoletnico odkritja Brižinskih spomenikov.

Na škofa Abrahama spominja tudi ena od bajk z Loškega ozemlja. Ta pravi, da je škof živel v Loki tako dolgo, da se je naučil slovenske govorice. Bajka dodaja, da ga je na poti v Idrijo njegov temnopolti sluga, ki ga je dobil v dar iz Ogleja, rešil pred medvedom in je zato lik zamorca postal simbol freisinške škofije in posledično vstavljan v grbe freisinških posesti. V Škofji Loki in v številnih drugih krajih je, verjetno samo zaradi privajenosti, ostal kot simbol v grbih, čeprav je škofija posesti ob sekularizaciji izgubila. Grb so leta 1803 začasno ukinili tudi v Freisingu. Zamorc s krono je še danes simbol v grbu nadškofije Muenchen in Freising in sestavni del v grbih škofov te nadškofije. Na omenjeni razstavi, ki bo do marca 2003 na ogled v freisinškem škofijskem muzeju, je loška bajka o vzroku za izbiro lika zamorca v grbu ena od mnogih drugih, nobena pa ni dokazana.

Naj bo tako ali drugače; zamorc v grbih je ostal in kljub sekularizaciji in drugim zgodovinskim dogodkom ostal simbolična in neobvezujoča vez med kraji, ki so do pred dvesto leti trpeli ali uživali isto usodo, saj je znano, da je bilo življenje pod škofovsko palico lažje kot pod cesarskim žezlom.

Naj svoje o sekularizaciji in tu nanizanih drobcih svoje pove še posvet, ki ga pripravljajo strokovnjaki. Morda se bo na posvetu kaj od povedanega zanikalo ali dodatno potrdilo. Za kraje iz Loke in loške okolice bo veljalo tudi v bodoče, da so neposredno povezani ne le s prvimi omembami številnih krajev, rek, potokov in gora. V loški podelilni listini je najbrž tudi najstarejša prva omemba utrdbe (Bosisen), poti (Kranjska pot) osebnega imena (Stresov brod) na Kranjskem (Slovenskem), predvsem pa prva omemba same Kranjske, kar je pogost sinonim za današnjo Slovenijo. Ne pozabimo, da je Kranjska v ohranjeni zgodovinski listini omenjena 23 let pred sosednjo Avstrijo, Stražišče pa le nekaj let kasneje.

Telefonski imenik za Hrvatsko na CD

Janez Toplišek

Imenik je po obliki precej drugačen od slovenskega.

Za razliko od slovenskega imenika ne pokaže števila zadetkov, kar bi bil za rodoslovca koristen podatek. Torej je treba število najdenih oseb prešteti »ročno«. Ima pa kvaliteten prikaz zadetkov na zemljevidu.

V tujino ga ne pošiljajo, zato je treba nekoga prositi, da ga kupi. Cena: imenik 99 KN, poštnina 33 KN. Stroški so torej podobni kot v Sloveniji.

Ko ga postavimo na disk, izpiše številko računalnika. To številko in serijsko številko imenika sporočimo na brezplačno št. 0800 0202. Tam povedo ključ za aktiviranje programa, ki ga vnesemo v postavljeni program.

Iz Slovenije se brezplačnega telefona HT ne da poklicati, zato se je treba obrniti na tel ++385 1 49 12 973

Deveto srečanje sorodnikov Modic-Bole

Nuška Pogačnik Kansky

Srečanje je bilo 8.junija 2002 v lovski koči v Zelšah pri Cerknici. Zbralo se nas je 39 odraslih in otrok.

Pobudo za taka srečanja je dal že pred mnogimi leti stric Leo Knez, kemijski inženir v jeseniški železarni. Njegova mati je bila Modičeva iz Ivanjega sela pri Rakeku. Tam se je v 18. stoletju- še pred Napoleonom, naselil Gašper Modic (1742-1819), vsaj take podatke imamo iz družinske kronike, ki jo je sestavil ing. Knez, pomagala pa mu je še nečakinja Alenka Modic Žakljeva. Po domače se je reklo pri Majerjevih, ker je bil verjetno gozdni delavec grofa Windischgrätza, ki je imel pri Planini grad Haasberg, vse naokrog pa ogromne gozdove.

Gašperjev vnuk Matevž (2.9.1826-6.4.1890) se je prvič oženil z gosposko Minko Klemenc

(5.7.1829-14.5. 1864) iz Gradca. V 12. letih mu je rodila 8 otrok, pri zadnjem porodu pa je umrla.

Živi so ostali le trije, njihovi potomci so Puntarji z Unca in Jernejčiči iz Slivc.

Matevž Modic se je drugič poročil s sestrično svoje žene Ivano Obersnel (15.9.1835-28.8 1899), ki je imela prej že sina z Ignacem Skokom. V zakonu je rodila 8 otrok, majhna sta umrla le dva. Bila je odločna in sposobna kraševka. Imeli so kmetijo in gostilno, hiša si je zelo opomogla. Modici, Milavci iz Jakovice, Knezi, Friči, Kariži, Konradi, Turki in Pogačniki so njihovi potomci.

Povabili smo tudi člane družine Bole iz Žej pri Prestranku, od koder je bila doma naša stara mama Ivanka Bole (1.6.1874-5.4.1961). Med obema vojnama smo bili ločeni z državno mejo med Rakekom in Postojno. Kot otrok sem bila nekaj dni na počitnicah pri mamini teti Josipini Bole (28.31885-27.3.1960) v Prestranku pri Postojni. Veselila sem se, da se bom kopala v Pivki, pa je bila struga suha. Teta Pepa, babica po poklicu, mi je rekla, da ne smem na glas govoriti ali peti po slovensko.

Bogomir Modic (30.10.1920-15.3.1983) iz Ivanjega sela se je verjetno ustrašil, ko mu je bratranec Leo predlagal sorodniško srečanje. Ni si predstavljal, kje naj sprejme številno sorodstvo. Naslednja generacija se je navdušila nad to idejo in se odločila, da se bomo srečevali enkrat letno v lovski koči v Zelšah pri Cerknici. Vsak bo prinesel hrano in pijačo za sebe in svojce s seboj in tako ne bo nihče imel pretiranega dela. Andrej Turk, ki je lovec in njegova žena Bogdana Modic-Turk sta organizirala srečanja.

Največ udeležencev, preko 70, je bilo ob prvem srečanju. Vsi so se hoteli spoznati. Vzpodbujali smo jih, da se je bolje srečevati, dokler smo še vsi živi, ne pa le na pogrebih. Najbolj so uživali najmlajši, ki so imeli dovolj prostora za letanje po zeleni okolici.

Praktični »Primorci«- tako smo imenovali sorodnike s Postojnskega, so nam pekli meso na žaru in domači krompir. Vsi smo bili mnenja, da tako dobrega krompirja, pečenega na masti, še nismo jedli.

Srečanje smo hoteli popestriti tudi z muziko, petjem in plesom, vendar smo ugotovili, da nam je pogovor najvažnejši. Lani smo peljali otroke z lojtrskim vozom okoli Cerkniškega jezera., letos smo predlagali izlet na Slivnico. Uživali smo nad prelepim spomladanskim cvetjem, vendar so bili planinski navdušenci le redki.

Slovenci pravijo, da je žlahta raztrgana plahta, drugi pa, da kri ni voda. V tem svetu , polnem sovraštva in zavisti, bi radi pokazali svojim otrokom in vnukom, da je prijetneje živeti v prijateljstvu in da se tudi na sorodnike lahko obrneš po nasvet ali za pomoč.

Kaj delamo

Janez Žitko

Rodil sem se pred drugo svetovno vojno v Podlipi pri Vrhniki. Po poklicu sem bil elektrotehnik, zdaj sem upokojenec. Prvič sem se zavedel želje, da bi svoj rodovnik bolje spoznal ob naslednjem dogodku:

Bilo je pred več kot tridesetimi leti. Takrat sem bil zaposlen pri Elektro Ljubljana okolica in sem nekoč delal na terenu v vasi Vnanje Gorice pri obnovi električnega omrežja. Prišel sem k neki hiši, kjer je ženska na dvorišču v koritu pomivala posodo. Ustavil sem se in rekel »Teta, kaj pa vi tu delate«? Ženska se obrnila proti meni in presenečen spoznal, da sem se zmotil. Nad podobnostjo sem bil naravnost osupel. Začel sem se opravičevati, ona pa me je prekinila «Če si doma iz Podlipe in se pišeš Žitko, sem sestrična s tvojim očetom«. Jaz o tem sorodstvu nisem vedel ničesar. Pri mojem delu na območju ljubljanskega barja sem prišel v stik tudi z osebami, ki so imele enak priimek kakor jaz, pa drug za drugega nismo vedeli, da bi bili kakorkoli sorodstveno povezani. Takrat sem sklenil, da se bom takrat, ko bo za kaj takega več časa, temeljito raziskal širše sorodstvo.

Ni ostalo le pri nameri. Zdaj, ko sem upokojen, sem se res lotil skrbnega in obsežnega raziskovanja. Zdaj tudi vsak dan znova spoznavam, da s početjem ne bi smel odlašati. Vsaj tisto bi si moral že prej zapisovati, kar so o sorodstvu vedeli povedati številni sorodniki ali sosedje, ki jih danes ni več. Koliko dela bi mi bilo prihranjenega? Kaj vse moram danes poskusiti izluščiti iz arhivskega gradiva? Kaj vse je za vedno odšlo v pozabo?

V rodoslovno društvo sem se včlanil takoj ko sem izvedel, da obstoja. Redno se udeležujem srečanj in predavanj, kjer vsakič izvem kaj novega ali uporabnega, obenem pa se o marsičem lahko posvetujem z izkušenimi kolegi.

Začel sem tako, da sem popisal najprej ožjo družino in nadaljeval z bolj oddaljenimi sorodniki. Včasih je delo napredovalo razmeroma hitro in gladko, pa ne vedno. Večkrat se je zataknilo in pogosto ni bilo lahko napredovati. Tak primer je bil pri pradedu, ki je mlad umrl.

Za zadnjih sto let sem si pomagal z arhivi vrhniške matične evidence, za starejše podatke pa največ z arhivskim gradivom, ki ga hrani Nadškofijski arhiv v Ljubljani. Pri tem sem se kmalu soočil z značilno težavo, kateri se ne more izogniti noben rodoslovec - s pisano gotico in zapisi v nemškem jeziku. Tudi temu sem se privadil in pridno dodajal osebe v svojo zbirko. Najbolj me je zanimala linija moških prednikov in tako uspel evidentirati deset generacij prednikov tja do srede 16. stoletja. Takrat je na Verdu živel Janez ali Joannes. V zapisu o njegovi smrti je vpisan kot Anže Shitko, doživel pa je starost 96 let.

Za raziskave sem porabil več sto ur. Večino dogodkov sem našel v matičnih knjigah vrhniške župnije, nadaljeval sem z arhivskim gradivom župnije Podlipa in drugih župnij. Najstarejša cerkvena knjiga na Vrhniki je iz leta 1633. Pri svojem delu sem ugotovil, da so tudi v nekoliko bolj oddaljenih župnijah bolj ali manj razširjene družine z istim priimkom. Take župnije so v okolici Postojne, v Prestranku in Matenji vasi. Raziskav teh družinskih sklopov se še nisem lotil, čeprav slutim, da bo marsikje mogoče vzpostaviti povezavo z že evidentiranimi osebami v moji zbirki. Največ Žitkov je v vaseh Podlipa, Verd, Borovnica, Drenov grič, Brezovica pri Ljubljani, Kamnik pod Krimom, Sinja gorica in Vrhnika.V večini živijo na obrobju Ljubljanskega barja. Najdemo jih tudi v Kopru, Bledu in seveda v Ljubljani. Nekateri so odšli v Ameriko. Tudi na otoku Visu je več družin s tem priimkom. Ko sem bil na Češkem, sem enak priimek našel tudi v Pragi v telefonskem imeniku.

Poleg raziskovanja moške linije prednikov in sorodnikov s priimkom Žitko, sem raziskave nadaljeval še po drugih linijah. Tako sem v evidenco vključeval še osebe s priimki Brenčič, Cankar, Rode, Kovač, Janša (Janšar), Telban , Bogataj, Barbo in Zore. Predniki so bili v večini kmetje, mlinarji in obrtniki. V zadnjem času sem se lotil tudi raziskav s pomočjo katastra, iz katerega je razviden obseg njihove posesti in spoznal, da se ta v zadnjih dvestotih letih ni bistveno spreminjala.

Zapisovalci so v matice različno zapisali priimek: Sitko, Shitko, Sitgo, Sitk, Shidko, Schitko, Zitko in od leta 1848 dalje Žitko. Ugotovil sem, da so bila domača hišna imena povzeta po priimkih prejšnjih lastnikov kot so: Krošel, Smrekar in Mervec. Hišno ime Mervec se z leti preoblikovalo in je danes Mrvc. Tudi iz lastnih imen so se tvorila hišna imena. Taki sta Matevžin in Štefin. Vsa ta domača hišna imena so še danes v rabi.

Z rodoslovjem se ukvarjam že več let. Rezultati mojega dela so vedno na razpolago vsakomur, ki se zanje zanima. Številne bližnje in manj bližnje sorodnike sem že presenetil in razveselil s tem, da sem jim lahko predstavil njihov obsežni rodovnik. Vsega tega ne bi mogel opraviti brez računalnika in programa Brother's Keeper.

Delo s programom ni le mnogo bolj učinkovito kot bi bilo brez njega. Prednosti so še v marsičem drugem. Pri obsežnejših zbirkah so lahko zanimive tudi različne analize in statistike.

Zlahka preštejemo pogostost pojavljanja nekega imena V moji evidenci za približno štiristo let vodita Marija (66) in

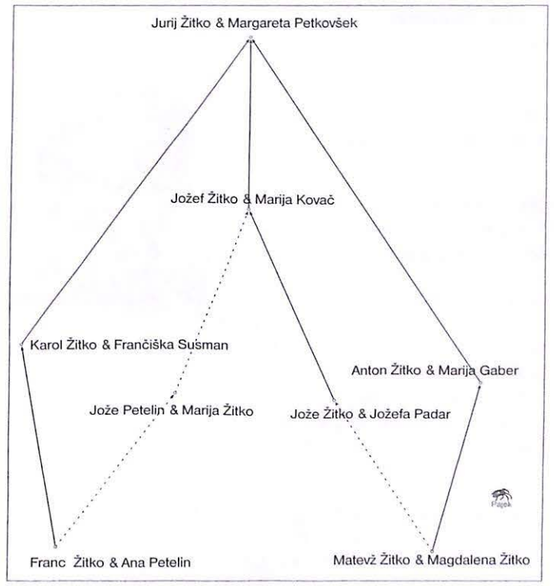

Na prikazu narejenem s programom *Pajek*, je razvidno, da je Karol Žitko poročil eno, Anton pa drugo vnukinjo brata Jožefa.

Janez (46), sledijo jima Franci, Matevži (ali Matije), Ane, Frančiške, Jakobi, Antoni, Uršule, Elizabete, Ivane in Jožefi s po več kot 20 osebami. Žitki iz moje evidence so se po petkrat poročali s Hreni, Petriči in Furlani, po štirikrat z Brenčiči, Petelini, Petkovški, Suhadolniki in Žitki, po trikrat z Ogrini, Koširji, Pajsarji, Pirnati, Šušteršiči, Trčki, Telbani, Gabrovški, Maziji, Nagodeti, Pezdirji in Smrtniki, ter po dvakrat s Čeponi, Čuki, Grumi, Gutniki, Hladniki, Janši, Jeraji, Jerebi, Jesenki, Tomšiči, Kavčiči, Končani, Koširji, Leskovci, Petriči, Levci, Majcni, Merlaki, Novaki, Oblaki, Peršini, Petrovčiči, Rodeti, Rogli, Smuki, Susmani, Jelovški, Varški, Verbiči, Vidri in Železniki. To še ne pomeni, da so se med seboj poročali ožji sorodniki. Primer poroke bratranca in sestrične sem odkril samo enkrat. Desetkrat sem našel primer rojstva dvojčkov.

16. junija 2002 smo se na družinskem srečanju zbrali tisti Žitki, za katere vemo, da smo kakorkoli v sorodu. Dobili smo se v gostišču Blagajana na Vrhniki. Srečanja se je udeležilo 138 sorodnikov, ki so si med drugim ogledovali in dopolnjevali rodovniški prikaz, na katerem je bilo predstavljenih okrog 1000 oseb.

Podatke sproti dopolnjujem in vnašam popravke. Ob svojem delu sem spoznal, da sem v sorodu s številnimi družinami, in bi bilo idealno, če bi bile vse osebe, ki so živele v nekem kraju vnesene v rodovniško datoteko in bi v njej vsakdo skušal najti svoje ožje ali širše sorodstvo. Zato sem se odločil, da bom sistematično prepisal popis prebivalstva za 19. in delno 18. stoletje. Vir za izdelavo te datoteke je popis družin, zanj se največkrat uporablja latinski izraz status animarum – stanje duš. Začel sem z župnijo Podlipa s podružnico Žažar. V tem pregledu se je do zdaj nabralo že okrog 5200 oseb. Poleg tega sem se lotil prepisovanja indeksa rojstev, porok in smrti za Vrhniko, kar je posebej objavljeno v tej številki Dreves.

Vsaka dopolnitev v moji datoteki nakazuje na novo raziskavo. Ob tem se šele zaveš, kako brezkončno je lahko početje, ki mu rečemo rodoslovje.

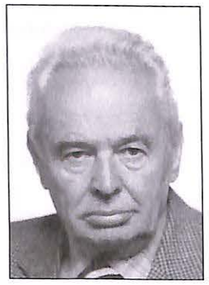

Valentin Erjavec

Septembra nas je zapustil moj oče, Valentin Erjavec, eden prvih članov Slovenskega rodoslovnega društva. Z uredništvom Dreves se je že nekaj časa dogovarjal o predstavitvi svojih rodoslovnih raziskav v prispevku, vendar zaradi pojemajočih moči tega dela ni več zmogel. Kot prvi dedič tega obsežnega rodoslovnega dela v teh vrsticah predstavljam njegove raziskave.

Čeprav njegova rodbina Erjavcev izvira iz okolice Višnje gore, se je rodil leta 1928 v Prištini kot sin vojaškega godbenika stare jugoslovanske vojske. V tragičnem obdobju 2. svetovne vojne je izgubil najprej očeta. Družina je nato brez dohodkov živela v hudem pomanjkanju, zaradi katerega je po nekaj mesecih umrla tudi mama. Po koncu vojne se je leta 1946 sam odpravil v Slovenijo in poiskal svoje sorodstvo. Dve teti, pri eni je jedel, pri drugi stanoval, sta mu pomagali, da je končal srednjo šolo, se osamosvojil in ob delu diplomiral na pravni fakulteti v Ljubljani.

O svojih prednikih je takrat vedel malo. Večkrat me je kot otroka peljal v Polje pri Višnji gori na kmetijo pri Jeromu, kjer sva občudovala dva klopotajoča vodna mlina, in v Zgornjo Drago (tudi Viligaj), kjer smo pod slamnato streho hiše s črno kuhinjo poslušali čarobno šumenje gozdov. Spominjali so ga na deda, ki je jaso sredi gozda odkupil od oglarjev (zato tudi ime Laze – posekan gozd), na očeta in na lastno otroštvo, ko je s svojim očetom med počitnicami pripotoval sem iz Prištine.

Leta 1980 je bilo v Zgornji Dragi pri Višnji gori srečanje potomcev Jožeta Erjavca, deda mojega očeta. Zbralo se je nekaj čez 60 ljudi. Očeta sem kot dvajsetletnik spraševal, kdo so bili naši predniki izpred očetovega deda in njegovega brata mlinarja iz Polja, vendar odgovora ni vedel. Od prisotnih sem zato zbral vse podatke, ki so jih vedeli, in z informacijami najstarejših očetovih tet sem uspel narisati preprosto družinsko drevo z začetkom na koncu 19. stoletja. Nato se 14 let z našim drevesom ni zgodilo nič.

V pokoju, ko je mislil, da bo imel več časa, se je oče ob ustanovitvi rodoslovnega društva spomnil mojih vprašanj. Ker živečih, ki bi vedeli povedati kaj več, ni bilo, se je lotil raziskovanja po poti rojstnih in poročnih knjig. Začel je zahajati v vasi v okolici Višnje gore, kjer je po župniščih listal stare zapise in iskal povezave. Vse, kar je našel, je fotografiral in shranjeval v mapo. Sprva je njegov trud obležal na listkih, ki jih je nato urejal, prepisoval na liste in povezoval s črtami. Ko sem mu nekoč pokazal program Brother's Keeper za MS-DOS, se mu je zadeva zdela zanimiva, vendar računalnika ni obvladal. Ker je kot pravnik še vedno pisal razne pogodbe, mi ni šlo v račun, da vedno znova in znova ponovno tipka podobne stavke na pisalni stroj. Dogovorila sva se, da mu preskrbim primeren računalnik.

Pri svojih sedemdesetih letih si je nakupil knjige iz serije Za telebane in si korak za korakom pridobival operativno znanje za uporabo računalnika. Prav občudoval sem ga, ko sem mu občasno pomagal z inštrukcijami. Mnogo mlajših je bilo manj spretnih od njega. Osvojil je BK in začel graditi drevo v DOSu. Kasneje sva bazo prenesla v BKWin in jo razbila na segmente. Kot pravniku mu je bila zasebnost podatkov sveta, zato je drevo razdelil na del, ki ga je imenoval »veje« in so v njem pretežno še živeče osebe iz 20. stoletja, ter »deblo«, kjer ni več nobene žive osebe. O deblu je bil pripravljen diskutirati s komerkoli, o vejah pa pretežno le z rodbino.

S svojih raziskovalnih poti iz Nove vasi, Plešivice, Žalne, kjer je obiskoval hiše, ki so bile navedene v župnijskih knjigah, se je včasih vračal nasmejan, ker je odkril novega prednika, včasih pa utrujen, ker je sledi zmanjkalo. Ko mu je zmanjkalo gradiva v župnijah, se je preusmeril v arhiv nadškofije v Ljubljani, kjer je preučeval mikrofilme župnijskih knjig. Tedne in mesece je posvetil knjigi rojstev iz let 1619-1754 iščoč povezave med številnimi navedbami Erjavcev. Ker je v drevo vgradil strogo samo imena, za katera je imel fotografiran dokaz o povezavi, je drevo končal pri Michaelu Eriavizu iz Nove vasi št. 1, ki ga je našel zapisanega kot očeta Joannisa Eriaviza, in se je rodil okrog leta 1695.

Vedel je, da pot še ni nujno izčrpana. Vendar je ta del raziskovanja korenin zavestno pustil za kasneje. Rodbina Erjavcev je v znani zgodovini naredila dve pomembni selitvi. Mihaelov sin Janez, rojen v Novi vasi 1, se je 1741 s poroko z Nežo Matjašic priženil na posestvo njenega očeta v Plešivico 1. Tu so nato živele 4 generacije Erjavcev, dokler ni prevzemnik posestva Franc Erjavec umrl brez moških potomcev. 1853 se je njegov brat, Martin Erjavec, poročil s Frančiško Slapničar in se priselil v Jeromov mlin (stope) v Polju št. 2. Od tu izhaja okrog 400 Martinovih potomcev. Danes je gospodar posestva Tone Erjavec, njegova družina živi v hiši iz leta 1772.

Raziskujoč rodbinsko drevo je našel in interpretiral veliko zgodb, ki slikajo težko življenje v tistih časih. Posebno žalostna je zgodba Slapničarjev. Malo pred poroko Martina Erjavca s Frančiško Slapničar sta osmim Slapničarjevim otrokom umrla mama in oče. Najmlajši Frančiškin brat Jakob je imel šele 2 leti. Martin je tako pri 20 letih prevzel kmetijo s 7 otroki in imel s Frančiško še 4 hčere. Prva je umrla leta 1860 pri 1 letu, mama Frančiška šest let kasneje, točno leto dni po rojstvu svoje četrte hčerke, tretja hči Ana pa je umrla 8 dni za svojo mamo. Za Martina so bili to težki časi, na skrbi pa je imel še 9 otrok. Ponovno se je poročil s Terezijo Zupančič, prababico mojega očeta, s katero je imel še 7 otrok. Terezija je bila Mama z veliko začetnico, saj je vzgajala otroke še dveh drugih mam. Moj oče jo je simbolično imenoval Mati Terezija. Bila je tudi prva, katere fotografijo imamo v arhivu, saj se je uporabna fotografija razširila šele ob koncu 19. stoletja.

Posebno sočuten odnos je imel moj oče do dveletnega Jakoba Slapničarja, ki mu je Martin Erjavec postal skrbnik leta 1853 po poroki z njegovo sestro. Iskal je podatke o njem in na višnjegorskem pokopališču našel njegov nagrobnik. Podatki so se ujemali tudi z Jakobovim poročnim listom: oženil se je pri 30, torej je dolgo živel pri Martinu, ki je poskrbel tudi zanj. Ime njegovega sina Jakoba je vklesano na nagrobniku pod njegovim imenom.

Mojega očeta je begalo dejstvo, da se kmetiji še danes pravi »pri Jeromu«, tam pa je pred Erjavci živela družina Slapničarjev. Po rodbini Erjavcev se je takrat širila teza, da je bil Jerom francoski vojak, ki je po napoleonskih vojnah ostal v Sloveniji in dal kmetiji svoje ime. Dodatek tej tezi je sosednja kmetija z domačim imenom Grande (tudi na njej živi sedaj veja Erjavcev), ki naj bi ji dal ime Jeromov napoleonski soborec.

Zato se je moj oče po sledeh Slapničarjev odpravil v preteklost. V letu 1772, ko je bila zgrajena sedanja hiša, je bil gospodar mlina Jakob Slapničar, čigar predniki so tudi živeli na naslovu Polje 2 v še starejši hiši, ki se sedaj že podira. Pri iskanju najstarejšega znanega Erjavca, Mihaela, je moj oče v letu 1696 naletel v knjigi župnije Višnja gora na zapis o krstu Jereze Jerom, hčerke Agnes in Matevža Jeroma iz Polja. To je bila družina, ki je živela v sedaj čez 400 let stari podirajoči se hiši in je dala domače ime živečim rodovom Erjavcev v Polju. Leta 1995 je oče v nadškofijskem arhivu v Ljubljani zaprosil za uradno izdajo krstnega lista Jereze Jerom in ga je okvirjenega in dopolnjenega z zgodovino Jeromov podaril družini Toneta Erjavca, ki gospodari sedaj na tem posestvu. Njegova hčerka Jožica, »Jeromova Jožica«, ima rojstni dan na isti dan kot Jereza Jerom iz leta 1696. Leta 1996 so praznovali Jožičin 11. in Jerezin 300. rojstni dan.

Na mikrofilmih je našel še starejši zapis o rojstvu Helene Grande, hčerke Johana in Magdalene. Tudi oni so, podobno kot Jeromi, živeli v mlinu v Polju – »ex molino«, »ex Pulla« (prvi dokument iz leta 1685). Še v današnjih katastrskih mapah se predel imenuje Kot. Oče je sklepal, da sta si Grande in Jerom skrčila gozd na koncu doline, postavila svoja mlina in živela »v kotu«. Živela sta kakih 90 let pred Napoleonovim rojstvom (1769-1821) in gotovo nista bila francoska vojaka. Danes na njunih posestvih živijo potomci Martina Erjavca.

Predpostavil je, da bi se dalo odkrivati korenine Erjavcev, Jeromov in Grandetov še nazaj, vendar bi bilo treba preiskati

urbarje, ki jih je imela zemljiška gospoda. Rekel je, da če bo sreča v življenju, se bo potrudil to narediti sam, sicer pa je veliko potomcev Erjavcev in bo to naredil kdo drug.

Uredil je album s 120 fotografijami dokumentov iz rojstnih, poročnih in mrliških knjig župnij Šmarje-Sap, Žalna in Višnja gora, ki so v hrambi v ustreznih župnijah ali Nadškofijskem arhivu v Ljubljani. Poleg 120 slik v albumih obstaja še 37 fotografij, posnetih v letih 1994 do 2001, ki jih ni vložil.

Na osnovi zbranih podatkov je bil oče pobudnik srečanja 11 generacij Erjavcev, ki je bilo 30. maja 1998. Soorganizatorji, predstavniki 4 vej potomcev Martina Erjavca, so na Jeromovi kmetiji v enem dnevu zbrali 147 članov rodovine. Posebnega spoštovanja so bile deležne tri udeleženke, vnukinje Martina in Terezije Erjavec. Spoštovani gost je bil tudi Jože Zupančič (vnuk Marije Erjavec, zadnje Erjavčeve iz Plešivice, ta se je poročila z Jakobom Zupančičem), ki živi na nekdanji posesti Neže Matjašič, leta 1741 poročene s prvim Erjavcem v Plešivici.

Častni govornik, Valentin Erjavec, je članom rodbine prislikal preteklost rodu in poudaril, da gre za srečanje enajstih generacij, od katerih jih je 6 samo zapisanih na papirju, sedma je na fotografijah, od ostalih pa so prisotni živeči predstavniki. Med našimi predniki ni bilo modre krvi. Vsi so bili kmetje, sicer ne gospodje, vendar pridni in dobro stoječi kmetje. Sedma generacija drevesa je bila prva, ki je zemlja ni več mogla prehraniti, zato so se razkropili po svetu, iščoč delo v sekundarni in terciarni dejavnosti. Postajali smo meščani s koreninami na deželi.

Srečanje Erjavcev je postalo tradicionalno. Odtlej se vsako leto dobivamo zadnjo soboto v maju na Jeromovini, zibelki današnjih Erjavcev.

Napori, da bi iz BKWin grafično izvozili podatke drevesa v obliko za tisk, so nas pripeljali v slepo ulico. S pomočjo oblikovalca Iztoka Čeha je bilo drevo na novo postavljeno v grafični obliki, tako da smo po predlogi mojega očeta lahko natisnili plakate s celotnim drevesom in slikami najstarejših prednikov, za katere smo še imeli slikovne materiale.

Mednarodni veter slovenskega rodoslovnega društva je iz Amerike prinesel tudi e-pošto iz Los Angelesa. Oglasili sta se mi Diane Erjavec, žena Dona Erjavca, in njegova sestra Bernice. Njihov rod, ki ga je lakota pognala v Ameriko na začetku 20. stoletja, izvira iz Smrjen. Moj oče je razdelal rodovnik tudi za to skupino Erjavcev, vendar veznega člena med drevesoma ni našel. Ne glede na to smo se tako povezali, da se Diane in Don sedaj vsako leto udeležita srečanja Erjavcev na Jeromovini.

Letos je bilo peto srečanje Erjavcev. Moj oče do zadnjega dne ni bil prepričan, ali se ga bo lahko udeležil. Vseeno je zbral moči in nam tudi spregovoril nekaj besed. Vendar je bil že utrujen.

17. septembra je odšel. Poleg najlepših spominov nam je zapustil bogato rodoslovno zbirko, podprto z dokumenti, brez katere je malo verjetno, da bi Erjavci kdaj izvedeli za svoje korenine.

Tom Erjavec

Rodoslovni standardi

Peter Hawlina

O priporočilih za delo smo v društvu in našem časopisu govorili praktično od vsega začetka. Z objavo priporočil smo želeli pridobiti soglasje zadostnega števila izkušenih kolegov. S takim soglasjem pa bi sčasoma prišlo do uradnega sprejemanja in objave standardov za rodoslovno delo. V Slovenskem rodoslovnem društvu ne sprejemamo pravil, ki bi bila obvezna za člane. Vsakdo lahko svoje rodoslovno početje opravlja po lastni zamisli in na njemu najljubši način.

Kolikor vem, tudi druge države nimajo nekih nacionalnih standardov, še manj bi se lahko zgledovali po mednarodnih ali celo ISO 9000000 standardih.

Kljub temu so se v računalniško razvitem svetu že davno uveljavili dokaj enotni zapisi temeljnih rodoslovnih podatkov. Nekatera priporočila sledijo implicitno ali izrecno iz logike rodoslovnega programa, ki ga uporabljamo, saj imam pri priporočilih za delo v mislih predvsem današnjo večinsko populacijo - rodoslovce, ki uporabljajo računalnik.

Ponavljam: svojski način dela vsakega posameznika je njegova neodtujljiva pravica. Tak način bi morda bil celo boljši od tistih, ki so se uveljavili kot najbolj uporabljani. Bolj pogosto pa se izkaže, da temu ni tako. Posamezniki, ki se že v začetku svojega dela niso seznanili s priporočili, prej ali slej spoznajo, da bi bilo bolj koristno in bi imeli manj dela s prirejanjem in prilagajanjem, če bi priporočila poznali in upoštevali.

Pri večini raziskovalcev je prisotna tudi želja po objavljanju in izmenjavanju podatkov. V takih primerih je spoštovanje standardov nepogrešljivo. Brez njih je objava skoraj nemogoča, izmenjava toliko bolj.

Spoštovanje standardov pa ni pomembno samo zaradi objave in izmenjave. Tudi za lastne potrebe bo rodoslovec, ki spoštuje standarde uspešnejši.

Glede računalnika, operacijskega sistema in rodoslovnega programa smo pri izbiri povsem svobodni. Osnovni rodoslovni podatki so dovolj dobro razpoznavni v vseh delovnih okoljih in v vseh uveljavljenih rodoslovnih programih je poskrbljeno tudi za prenosljivost podatkov. Vseeno je nekoliko v prednosti tisti raziskovalec, ki uporablja strojno in programsko opremo, ki je v kraju in času najbolj razširjena. V takih razmerah je prenosljivost najbolj preprosta in najbolj popolna. Trenutno je v Sloveniji daleč najbolj razširjen operacijski sistem Windows, od rodoslovnih programov pa Brother's Keeper verzija 5. Na voljo je tudi verzija 6, ki pa se nič kaj ne 'prijema'. O razlogih je v Drevesih že pisal kolega Toplišek.

Zadržal se bom pri osnovnih elementih. V večini rodoslovnih programov je predviden »obrazec« z rubrikami za vnos teh osnovnih elementov. Bistvene sestavine, s katerimi sestavljamo rodovnik so imena in priimki ter datumi in kraji rojstva, poroke in smrti. Zlasti v teh bistvenih sestavinah je posebno koristno upoštevati standarde.

Ime. Glede tega priporočila skoraj niso potrebna. Zlasti za živeče osebe in za tiste, ki so nam osebno poznane, bomo zapisovali ime, ki ga ta oseba sama uporablja. V dvajsetem stoletju so se začela tudi v matičnih knjigah pojavljati različne oblike nekega imena. Pred tem je bilo zapisovanje krstnega imena dokaj strogo vezano na uradni zapis imena svetnika, po katerem je bil otrok krščen. Betke, Špele, Lize so bile po pravilu krščene na ime Elizabeta, včasih so jih kasneje kot neveste, matere in zlasti kot umrle osebe zapisovali z imenom, pod katerim je bila oseba splošno znana. Lahko bi navajal skoraj brez konca primere zapisov imen v nemškem in latinskem jeziku, ki jih naši predniki v vsakdanjem življenju niso poznali. Seveda je danes za sto in več let nazaj težko ugibati, kako so v resnici klicali osebo, ki je v matični knjigi zapisana kot Philipp, Lucas, Bartholomaeus, Sebastian, Gertraud, Theresia, Catharina itd. Najpogosteje so to bili Filip, Luka, Jernej, Boštjan, Jera ali Jedert, Tereza ali Reza, Katarina ali Katra in podobno. Zlasti zmotno je zapisovati ime v rodilniku. Neuki raziskovalec, ki najde zapis v latinskem jeziku, da je bil krščen Franziscus filius legitimus Primi Koroshez, bi moral vedeti, da gre za Franca, sina Primoža Korošca. Pred kakim tednom je bila v Delovi prilogi objavljena stran iz matične knjige z vpisom rojstva Franceta Prešerna, vemo katerega. Zapisan je bil kot vsi drugi v duhu in uveljavljenem načinu svojega časa. Mislim, da se dandanes ne pripeti, da bi ime našega pesnika kdo zapisal enako zapisu v knjigi krstov. Priporočljivo je torej zapisovati tisto obliko osebnega imena, ki se je uveljavila v drugi polovici 19. stoletja ali tisto, ki jo kot najpogostejšo navaja Janez Keber v svojem Leksikonu imen. Vse Florijane in Floriane je smiselno zapisovati kot Florjane, zlasti v primeru, ko nam uporabljano ime ni več poznano. To bo posebno koristno pri računalniških primerjavah, saj je računalniku zelo težko dopovedati, da so Joannes, Johannes, Johanes, Johan, Janez, Ivan, Ivo, Anže in podobni ista oseba. Še enkrat bom spomnil, da je bila ista oseba ob različnih dogodkih zapisane kot Agnes, Agneta in Neža. Najbolj smiselno jo je vpisati kot Neža, posebne druge oblike zapisa istega imena pa si lahko zabeležimo v opombah.

Priimek. Za priimek veljajo podobna priporočila kot za ime. Tudi zapisovanje priimkov se je v drugi polovici 19. stoletja dokaj poenotilo in se do današnjih dni skoraj ni spreminjalo, vsekakor mnogo manj, kot pred tem. Spet je priporočljivo, da si posebne zapise istega priimka zapišemo v opombe v prostor za priimek pa vpišemo današnji zapis (ne Preshern ali Presheren).

Ime in priimek. Zapisujemo najprej ime, nato priimek. Za osebe ženskega spola vpisujemo samo dekliški priimek. Ime in priimek pišemo z malimi črkami in veliko začetnico.

Datum rojstva, poroke, smrti. Datume zapisujemo v formatu DD.MM.LLLL. Priporočljivo je, da dan in mesec zapišemo z vodilno ničlo - 09.08.1941. Evropski format datuma moramo posebej nastaviti v izbirah, ki jih predvideva program Brother's Keeper.

Kraj rojstva, poroke, smrti. Za ta zapis velja podobno kot za imena in priimke. Tudi imena krajev niso bila vedno enaka. Morebitna stara, največkrat nemška imena zapisujemo v opombe. Glede natančnosti zapisa kraja so mnenja še vedno dokaj deljena. Je dovolj zapisati ime kraja ali je treba zapisati tudi ulico in hišno številko. Glede na to, da so ravno natančni naslovi podvrženi razmeroma pogostim spremembam, je bolj priporočljivo zapisovati v rubriko kraj samo kraj. Tu je treba pomisliti tudi na to, da so imena krajev pogosto večkratno ponovljena v različnih predelih. Zlasti v takem primeru je pomembno, da se ve, za katere Brezje gre. V primeru posredovanja podatkov v mednarodne zbirke bi bilo pomembno dodati še državo, kar pa je opaziti samo pri zelo izjemnih primerih.

Omenil sem osnovne rubrike. Dogodkov, ki jih predvideva obrazec za vpis osnovnih podatkov v programu Brother's Keeper je še več. Na podoben način kot datume in kraje rojstva, poroke in smrti, lahko vpišemo še datume in kraje krsta in pogreba. V teh rubrikah je zlasti važna navedba župnije, saj nas vodi v kraj, oziroma nakazuje rodoslovni vir, kjer bomo našli originalni zapis.

Toliko o osnovnih priporočilih. Na kratko se zadržimo še pri dogodkih, ki nam niso popolnoma poznani. Pogosto se dogodi, da ne vemo imena ali priimka, še pogosteje nam niso znani (vsi) datumi in kraji rojstev, porok in smrti. V takih primerih je dobra praksa, da manjkajoči podatek nadomestimo s podčrtaji. Neznano ime, priimek ali kraj nadomestimo s štirimi podčrtaji____. To se izkaže posebej koristno ob različnih izpisih, kar je razvidno iz primera v posebnem desnem stolpcu, kjer je najprej prikaz brez upoštevanja, pod njim pa z upoštevanjem standardov. Izogibati se je treba najrazličnejšim nadomestnim vpisom kot npr. NN, ???, neznani, prva žena in podobno. Za vse to je namenjena rubrika za opombe. Pri manjkajočih ali nepopolnih datumih naj spet podčrtaj nadomesti manjkajoče. Npr. __.__.1887.

Kadar datuma ne vemo, ga je dobro oceniti. Zapis je bistveno kvalitetnejši, če je vsaj približno časovno opredeljen. Dosedanje priporočilo predvideva, da za vsako osebo ocenimo vsaj letnico rojstva, koristi tudi ocenjena letnica poroke. Za osebe, ki so zanesljivo že mrtve pa je spet koristno uporabiti podčrtaje v zapisu datuma in kraja smrti.

Ocenjene letnice je priporočljivo zapisovati z znakom za približno, ki se uporablja tudi v matematiki. Npr. ~1715. Primerno je uporabiti tudi znake <1911 in >1911, kadar s tem povemo, da se je dogodek zgodil pred ali po letu 1911.

Paziti moramo, da v rubrike vpisujemo samo tisto, kar res sodi v rubriko. V kraj smrti ne sodi razlog smrti. Domače ime ne sodi v rubriko za ime in priimek ali kraj. Izkazalo se je, da je za domače (hišno, vulgo) ime posebej primerna rubrika Ref., ki omogoča hitro iskanje in izpisovanje po tem pojmu.

O standardih bo na naših srečanjih in objavah v časopisu še govora. Tokratna objava je ponovno povabilo k sodelovanju pri poenotenju in poskusu doseganja skupnega soglasja. Tiste, ki želite sodelovati v prizadevanjih za oblikovanje društvenih standardov, vabim, da si preberete prispevke na to temo v dosedanjih številkah Dreves.

1. FRANCISKA NAROBE * 11 Oct 1882, DVOR 16, LJUBLJANA, SLO, = MICHAEL TOME, * 27 Sep 1872, DVOR 3, LJUBLJANA, SLO, + 15 Dec 1955, LJ.-SENTVID, SLO.

Starši

2. MARTIN NAROBE * 6 Nov 1826, DVOR 16 , LJUBLJANA, SLO, = (1) 11 Feb 1857, v LJ.-SENTVID, SLO, KATHARINA SODNIKAR, * 1835, BABNA GORA 15, SLO, + BEF. 1888, = (2) 4 Feb 1878, v LJ.-SENTVID, SLO, JOHANNA SVAJGAR, * SMARTNO , POD SM.GORO, SLO. MARTIN + AFT. 16 MAY 189.
3. JOHANNA SVAJGAR * SMARTNO, POD SM.GORO, SLO.

Stari starši

4. AEGIJDIUS NAROBE * ABT. 1796, ZLEBE 5, SLO, = 4 Jun 1821, v LJ.-SENTVID, SLO, URSULA BESLAJ, * 21 Oct 1787, DVOR 16 , LJUBLJANA, SLO, + AFT. 1841. AEGIJDIUS + AFT. 1841.
5. URSULA BESLAJ * 21 Oct 1787, DVOR 16 , LJUBLJANA, SLO, + AFT. 1841.
6. JOSEPH SHWEIGER * 2 Mar 1808, STANEZICE 37, SLO, = 17 Sep 1837, v LJ.-SENTVID, SLO, MARIANA KREGAR, * ABT. 1812, GUNCLJE 13, SLO, + AFT. 1878. JOSEPH + BEF. 1878.
7. MARIANA KREGAR * ABT. 1812, GUNCLJE 13, SLO, + AFT. 1878.

Prastarši

8. URBAN NAROBE * ZLEBE 5, SLO, = MINA UNKNOWN.
9. MINA UNKNOWN
10. JOANNES BESLAIJ * 21 Jun 1757, DVOR 2, LJUBLJANA, SLO, = 21 Jan 1782, v LJ.-SENTVID, SLO, MAGDALENA SAKOTNIGK, * KOSEZE , LJUBLJANA, SLO.
11. MAGDALENA SAKOTNIGK * KOSEZE , LJUBLJANA, SLO.
12. MATTHAUS SWEIGER * ABT. 1778, = 11 Feb 1806, v LJ.-SENTVID, SLO, ELISABETH BABNIG, * 13 Nov 1784, STANEZICE 21, SLO. MATTHAUS + BEF. 1848, LJ.-SENTVID, SLO.
13. ELISABETH BABNIG * 13 Nov 1784, STANEZICE 21, SLO.
14. FRANC KREGAR * GUNCLJE 13, SLO, = MARIA VOUK.
15. MARIA VOUK

---

1. Frančiška Narobe * 11.10.1882, Dvor 16, Ljubljana, + __.__.____, ____.

Starši

2. Martin Narobe * 06.11.1826, Dvor 16, Ljubljana, = 04.02.1878, v Ljubljana, Šentvid, Ivana Švajgar, * ~1835, Šmartno pod Šmarno goro, + __.__.____, ____. Martin + <16.05.1890, ____.
3. Ivana Švajgar * ~1835, Šmartno pod Šmarno goro, + __.__.____, ____.

Stari starši

4. Egidij Narobe * ~1796, Žlebe 5, = 04.06.1821, v Ljubljana, Šentvid, Uršula Bezlaj, * 21.10.1787, Dvor 16, Ljubljana, + >1841, ____. Egidij + >1841, ____.
5. Uršula Bezlaj * 21.10.1787, Dvor 16, Ljubljana, + >1841, ____.
6. Jožef Švajger * 02.03.1808, Stanežiče 37, = 17.09.1837, v Ljubljana, Šentvid, Marijana Kregar, * ~1812, Gunclje 13, + >1878, ____. Jožef + <1878, ____.
7. Marijana Kregar * ~1812, Gunclje 13, + >1878, ____.

Prastarši

8. Urban Narobe * ~1765, Žlebe 5, = ~1795, v ____, Mina ____, * ~1770, ____, + __.__.____, ____. Urban + __.__.____, ____.
9. Mina ____ * ~1770, ____, + __.__.____, ____.
10. Janez Bezlaj * 21.06.1757, Dvor 2, Ljubljana, = 21.01.1782, v Ljubljana, Šentvid, Magdalena Zakotnik, * ~1760, Koseze, + __.__.____, ____. Janez + __.__.____, ____.
11. Magdalena Zakotnik * ~1760, Koseze, + __.__.____, ____.
12. Matevž Švajger * ~1778, ____, = 11.02.1806, v Ljubljana, Šentvid, Elizabeta Babnik, * 13.11.1784, Stanežiče 21, + __.__.____, ____. Matevž + <1848, Ljubljana, Šentvid.
13. Elizabeta Babnik * 13.11.1784, Stanežiče 21, + __.__.____, ____.
14. Franc Kregar * ~1780, Gunclje 13, = ~1805, v ____, Marija Vouk, * ~1780, ____, + __.__.____, ____. Franc + __.__.____, ____.
15. Marija Vouk * ~1780, ____, + __.__.____, ____.

RAST - RAziskovalni STiki

N Janez Žitko
A Mokrice 4
A 1630
T 01 7504804
D /IBM/
F Brother's Keeper Windows 5.2
Z 59 Brother's Keeper MP

A160 1815:1815 AUBAR____/____
B610 1726:1977 BARBO\Dubin/Lj. Vrhnika, Opekarska 54
B635 1698:1698 BERDNIK____/____
B232 1770:1848 BOGATAJ____/Opale 8
B500 1833:1868 BONAČ\Bl. Brezovica 13/Bl. Brezovica 13
B650 1642:1990 BRENČIČ\Podlipa/Petkovec 39
C526 1841:1880 CANKAR\Smrečje 18/Smrečje 36
C462 1798:1798 CELARC____/____
G650 1838:1838 GRUM\Stara Vrhnika 28/Stara Vrhnika 28
H660 1885:1964 HERAUER\Blatna Brezovica 13 /Blatna Brezovica 13
J500 1765:1937 JANŠA\Žažar 26/Žažar 26
J650 1883:1883 JERINA\Blatna Brezovica/Blatna Brezovica
J251 1884:1884 JESENOVEC\Vrhnika 13/Vrhnika 13
K100 1771:1806 KAVČIČ\Osojnica 4/Ledinice št.2 pri Žireh
K615 1707:1737 KERVINA____/____
K200 1742:1742 KOS\Vrhnika/Vrhnika
K100 1800:1903 KOVAČ\Rakitna/Mala Ligojna 13
K612 1852:1852 KRAŠOVEC____/____
K615 1737:1737 KRVINA____/____
L525 1772:1978 LANGENVALTER\Vrhnika/Vrhnika
L260 1767:1767 LAZAR____/____
L212 1846:1846 LESKOVEC\Zaplana/Zaplana
L120 1585:1585 LEVEC____/____
L526 1886:1886 LOČNIŠKAR\Smlednik/Smlednik
M240 1802:1802 MASLE____/____
M400 1630:1630 MELE____/____
M120 1722:1722 MIHEVC\Brezovica/Brezovica
M200 1854:1854 MIKŠ____/____
M120 1803:1803 MIVŠEK____/____
M620 1730:1730 MRAK\Ljubljana/Ljubljana
N120 1828:1828 NOVAK\Mala Ligojna 10/Mala Ligojna 10
O142 1745:1745 OBLAK____/____
O265 1760:1760 OGRIN\Mala Ligojna 5/Mala Ligojna 5
P321 1805:1828 PETKOVŠEK\Stara Vrhnika 40/Stara Vrhnika 3
P360 1808:1808 PETRIČ____/____
P341 1784:1784 PODLIPEC____/____
P130 1780:1780 POPIT\Smrečje 23/Smrečje 23
P626 1844:1844 PROGAR____/____
R300 1752:1998 RODE\Podčelo/Brezovica pri Lj.
R152 1787:1787 RUPNIK\Logatec 87/Logatec 87
S425 1726:1726 SLAUZIN____/____
S520 1848:1848 SMUK____/____
S620 1772:1772 SORŠEK____/____
S365 1799:1799 STRNAD____/____
S550 1779:1779 SUHMAN____/____
S255 1878:1878 SUSMAN____/____
Š146 1776:1776 ŠIFLER____/____
Š362 1783:1783 ŠTRAJT____/____
T415 1758:1815 TELBAN\Podlipa (Tunjica)/Mala Ligojna 8
T625 1641:1641 TERKMAN____/____
T615 1816:1816 TREVEN____/____
T620 1779:1779 TRČEK____/____
V610 1752:1752 VERBIČ____/____
V615 1916:1916 VRHOVNIK\Smlednik 22/Smlednik 22
Z520 1814:1814 ZAMEJC\Žažar 21/Žažar 21
Ž242 1848:1848 ŽAKELJ\Smrečje/Smrečje
Ž320 1555:2000 ŽITKO____/Ljubljanska c.561
Č565 1798:1798 ČAMERNIK\Butajnova 24/Butajnova 24
W 12.12.2002

Poročila o delu

8. 10. 2002 redno mesečno srečanje
32 udeležencev

22. 10. 2002 predstavitev knjige Avstrija na zatožni klopi (namesto prestavljenega predavanja mag. Kambiča)
20 udeležencev

12. 11. 2002 redno mesečno srečanje
37 udeležencev

26. 11. 2002 mag. Mirko Kambič: Kaj pove stara fotografija
46 udeležencev

10. 12. 2002 redno mesečno srečanje
28 udeležencev

17. 12. 2002 dr. Marija Stanonik: Družinska saga
28 udeležencev

Koledar prireditev SRD za leto 2003

14. 01. 03	Redno društveno srečanje
28. 01. 03	Blanka Avguštin Florjanovič: Restavriranje arhivskega gradiva
11. 02. 03	Redno društveno srečanje
25. 02. 03	Tone Krampač: Raziskave v Nadškofijskem arhivu
11. 03. 03	Redno društveno srečanje
25. 03. 03	Janez Keber: Iz priimkovne delavnice
08. 04. 03	Redno društveno srečanje
22. 04. 03	Računalniška tematika
13. 05. 03	Redno društveno srečanje in Občni zbor SRD
20. 05. 03	Dr. Marija Stanonik s sodelavci: Krajevne monografije
10. 06. 03	Redno društveno srečanje
24. 06. 03	Marjan Balkovec: Pomožne zgodovinske vede
08. 07. 03	Redno društveno srečanje
22. 07. 03	Dr. Marija Stanonik s sodelavci: Krajevne monografije
12. 08. 03	Dopustniško srečanje v gostišču Livada
09. 09. 03	Redno društveno srečanje
23. 09. 03	Miha Preinfalk: Rodbina Auersperg
27. 09. 03	Vrh Korena: Piknik SRD
14. 10. 03	Redno društveno srečanje
28. 10. 03	Računalniška tematika
11. 11. 03	Redno društveno srečanje
25. 11. 03	____ ____: Židi na Slovenskem
09. 12. 03	Redno društveno srečanje
16. 12. 03	odprto

Vsi dogodki so (če ni drugače sporočeno) ob 18. uri v sejni sobi Svetovnega slovenskega kongresa na Cankarjevi 1/IV v Ljubljani.

NADŠKOFIJA LJUBLJANA
ARHIV
KREKOV TRG 1
SI - 1000 IJUBLJANA

TELEFON: +386 (0)1 433 70 44
TELEFAKS: +386 (0)1 493 64 35

ARHIVSKE TAKSE

STORITEV	CENA	OPOMBA
Izpisek iz matične knjige (krstni list)	800 SIT	v ceno je všteta poštnina
Izpisek iz matične knjige za tujino	10 EUR ali USD	v ceno je všteta poštnina
Izpisek iz družinske pole (družinski list) - ura iskanja	2.300 SIT	v ceno je všteta poštnina
Izpisek iz družinske pole za tujino - ura iskanja	20 EUR ali USD	v ceno je všteta poštnina
Ura iskanja podatkov v arhivu	2.300 SIT	v ceno je všteta poštnina
Ura iskanja podatkov v arhivu za tujino	20 EUR ali USD	v ceno je všteta poštnina
Skeniranje A4	600 SIT	v ceno ni vštet medij (CD ali disketa)
Skeniranje A3	1.000 SIT	v ceno ni vštet medij (CD ali disketa)
Skeniranje A4 in B iztis	1.000 SIT	v ceno ni vštet medij (CD ali disketa)
Skeniranje A4 - tujina	3 EUR ali USD	v ceno ni vštet medij (CD ali disketa)
Skeniranje A3 - tujina	4,5 EUR ali USD	v ceno ni vštet medij (CD ali disketa)
Skeniranje A4 in B iztis - tujina	4,5 EUR ali USD	v ceno ni vštet medij (CD ali disketa)
Fotokopiranje A4	30 SIT	
Fotokopiranje A3	45 SIT	

NA ZALOGI IMAMO ŠE IZVODE PRETEKLIH ŠTEVILK ČASOPISA.

ZAINTERESIRANI JIH DOBITE NA DRUŠTVENIH SREČANJIH ALI NA UREDNIŠTVU.